



Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»



Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:
**«Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση των Χρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από
το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων»**

Συγγραφέας: Σταμάτιος Μπαλάνος

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, Ιούνιος 2023



Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»



Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:
**«Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση των Χρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από
το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων»**

Συγγραφέας: Σταμάτιος Μπαλάνος, Α.Μ.: 20074

Επιβλέπουσα: κα. Αλίνα Χυζ, Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, Ιούνιος 2023



University of West Attica
School of Administration, Economics, and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy



Dissertation Title:
**«Financial and Social Evaluation of the Funded Programs by Public Investments
Program in the Municipality of Chalkida»**

Author: Stamatios Balanos, R.N.: 20074

Supervisor: Ms. Alina Hyz, Professor
University of West Attica, Department of Accounting & Finance.

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy.

Aigaleo, June 2023



Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:
**«Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση των Χρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από
το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων»**

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής:

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 03/07/2023

A/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1)	Κα Αλίνα Χυζ	Καθηγήτρια Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2)	Κα Χαρίκλεια Βαβούρα	Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο	
3)	Κος Αλεξόπουλος Ανδρέας	Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
Π.Μ.Σ. «ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ»
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Μπαλάνος Σταμάτιος του Ιωάννη, με αριθμό μητρώου 20074 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Οικονομική και Πολιτική» του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο: «Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση των Χρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων», δηλώνω ότι :

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών



Στην Ντάρια και το Μιμή

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. Αλίνα Χυζ για τη δυνατότητα που μου έδωσε, να ασχοληθώ με την παρούσα πτυχιακή εργασία, και να ερευνήσω ένα τόσο ενδιαφέρον θέμα, καθώς επίσης και για την καθοδήγηση και τις εποικοδομητικές συμβουλές της, με στόχο να επιτύχω το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα στη συγγραφή του παρόντος έργου. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους υπόλοιπους καθηγητές και καθηγήτριες για τις γνώσεις που μας προσέφεραν. Τέλος, θερμές ευχαριστίες στην οικογένεια και τους φίλους μου για την υποστήριξη και την υπομονή που έδειξαν στην πορεία αυτή.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

Περίληψη

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί ένα σημαντικό μέσο χρηματοδότησης των κρατικών φορέων για την πραγματοποίηση έργων υποδομής και έναν σημαίνοντα παράγοντα, όχι μόνο για την ανάπτυξη σε εθνική κλίμακα, αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Ειδικά στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί έναν βασικό παράγοντα ενίσχυσης των προϋπολογισμών τους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν μεγάλα και σημαντικά έργα, τα οποία συμβάλλουν δραστικά στην κοινωνική ευημερία. Στην περίπτωση του Δήμου Χαλκιδέων, ξεκινώντας από μια ιστορική αναφορά στις επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε αυτόν τα τελευταία χρόνια, μελετήσαμε τον στρατηγικό σχεδιασμό του φορέα και επικεντρωθήκαμε στα τρία σημαντικότερα έργα που πραγματοποιούνται αυτή την περίοδο στο δήμο με την συνδρομή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Έτσι, ερευνάται η πραγματική επίδραση και συνεισφορά του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στο δήμο. Μέσα από τους τρόπους ένταξης και υλοποίησης των έργων, τις απόψεις στελεχών του δήμου και τις μελέτες αναζητούνται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του προγράμματος και επισημαίνεται η διαχείριση των οικονομικών πόρων αλλά και η πραγματική επίδραση των έργων στην κοινωνία. Συνεπώς, πραγματοποιείται μια οικονομική και κοινωνική αξιολόγηση των τριών έργων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Σημαντικοί Όροι: Επενδύσεις, Στρατηγικός σχεδιασμός, Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, Αξιολόγηση, Χρηματοδότηση, Κοινωνική ευημερία

FINANCIAL AND SOCIAL EVALUATION OF THE FUNDED PROGRAMS BY PUBLIC INVESTMENTS PROGRAM IN THE MUNICIPALITY OF CHALKIDA

Abstract

The Public Investments Program constitutes an important means of financing state agencies for the materialization of infrastructure projects and an important factor, not only for development on a national scale, but also on a local level. Especially in Local Government Organizations, the Public Investments Program is a key factor in strengthening their budgets, enabling them to carry out large and important projects, which contribute drastically to social welfare. In the case of the Municipality of Chalkida, starting from a historical review of the investments that have been made in recent years, we studied the strategic planning of the organization and focused on the three major projects that are currently being carried out in the municipality with the funding of the Public Investments Program. Therefore, the real impact and contribution of the Public Investments Program to the municipality is investigated. Through the methods of integration and implementation of the projects, the views of the municipal officials and the studies performed, the advantages and disadvantages of the program are sought, and the management of financial resources is highlighted as well as the real impact of the projects on society. Therefore, an economic and social evaluation of the three projects of the Public Investment Program constitutes the main scope of the present research paper.

Keywords: Investments, Strategic planning, Public Investments Program, Evaluation, Funding, Social Welfare

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	xv
Abstract.....	xvii
Κατάλογος Πινάκων.....	xxi
Κατάλογος Διαγραμμάτων	xxiii
Κατάλογος Εικόνων	xxv
Συντομογραφίες.....	xxvii
Εισαγωγή.....	xxix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	1
ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.....	1
1.1 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1
1.1.1 Οι Έννοιες της Επένδυσης και της Ανάπτυξης	1
1.1.2 Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στην Ελλάδα	3
1.1.3 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	5
1.1.4 Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.....	7
1.1.5 Κοινωνική και Οικονομική Αξιολόγηση των Επενδύσεων.....	8
1.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	9
1.3 Ο ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	10
1.4 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.....	13
1.4.1 Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Χαλκιδέων	13
1.4.2 Ο Δήμος Χαλκιδέων και οι “Έξυπνες” Πόλεις	16
1.4.3 Ιστορία των ΠΔΕ στον Δήμο Χαλκιδέων.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	19
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	19
2.1 ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΙ.....	19
2.1.1 Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας	20
2.1.2 Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων	23
2.1.3 Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”	26

2.2	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	30
2.3	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	31
2.4	ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	32
2.4.1	Δήμαρχος Χαλκιδέων	32
2.4.2	Αναπληρωτής Διευθυντής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής	34
2.4.3	Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών.....	48
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	53
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	53
3.1	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	53
3.1.1	Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας	55
3.1.2	Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων .	58
3.1.3	Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”	61
3.2	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	63
3.2.1	Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας	64
3.2.2	Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων .	65
3.2.3	Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”	66
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	69
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	69
	Παράρτημα	71
	Βιβλιογραφία	77

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1	14
Έργα του Δήμου Χαλκιδέων που έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ	14
Πίνακας 2.1	22
Στοιχεία έργου «Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας»	22
Πίνακας 2.2	24
Στοιχεία έργου «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων»	24
Πίνακας 2.3	29
Στοιχεία έργου «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας "Τάσος Καμπούρης"»	29
Πίνακας 3.1	54
Οικονομικά στοιχεία προϋπολογισμού 2022 Δήμου Χαλκιδέων	54
Πίνακας 3.2	54
Οικονομικά στοιχεία προϋπολογισμού 2023 Δήμου Χαλκιδέων	54

Κατάλογος Διαγραμμάτων

- [Διάγραμμα 1.1](#) Η Δραστηριότητα της ΕΤΕπ στην Ελλάδα ανά Προτεραιότητα
- [Διάγραμμα 1.2](#) Η Δραστηριότητα της ΕΤΕπ στην Ελλάδα ανά Τομέα Μετά την Έναρξη της Παρουσίας της στη Χώρα
- [Διάγραμμα 1.3](#) Εισροές ΠΔΕ & Έκτακτες Επιχορηγήσεις 2017-2023 στο Δήμο Χαλκιδέων
- [Διάγραμμα 3.1](#) Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall)
- [Διάγραμμα 3.2](#) Χρηματοδότηση έργου Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall)
- [Διάγραμμα 3.3](#) Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων
- [Διάγραμμα 3.4](#) Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Γεωγραφική Θέση του Δήμου Χαλκιδέων.....	11
--	----

Συντομογραφίες

- ΟΤΑ- Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔΕ- Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΕΣΠΑ- Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΔΕΤ- Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΛ.ΣΤΑΤ - Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΤΕΡΠΣ - Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων
ΔΕΚΟ - Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί
ΕΤΣΕ - Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων
ΕΟΧ - Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου
ΕΤΕ - Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΧΜ - Επιτροπή Χρηματοδοτικού Μηχανισμού
ΟΠΣ - Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΥΝΜΤΕ - Υπηρεσία Νεότερων Μνημείων και Τεχνικών Έργων
ΥΠΠΟΑ - Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΑΔΑ – Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
Κ.Εν.Α.Κ. – Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων
ΠΕΑ - Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης

Εισαγωγή

Αναλογιζόμενοι τη σημασία ενός σύγχρονου κράτους με εξελιγμένες υποδομές που αποσκοπούν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, γίνεται αντιληπτή η βαρύτητα και ο εξέχων ρόλος των επενδύσεων, σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια, προς αυτή την κατεύθυνση. Δεδομένης της δεινής οικονομικής κατάστασης της χώρας μετά το 2010, και τον περιορισμό των επενδυτικών προγραμμάτων, ιδιαίτερα ευεργετική υπήρξε η ένταξη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) σε χρηματοδοτικά προγράμματα που συνέβαλλαν στην ενίσχυση των προϋπολογισμών τους προκειμένου να υλοποιήσουν έργα που για αρκετά χρόνια ήταν σε αδράνεια είτε λόγω έλλειψης επαρκών πόρων, είτε λόγω κάλυψης άλλων έκτακτων αναγκών.

Η εν λόγω αλλαγή επήλθε το 2011 με τη μεταρρύθμιση της διοικητικής διαίρεσης της Ελλάδας και την επανασύσταση των ορίων των αυτοδιοικήτων μονάδων (ΟΤΑ) βάσει του προγράμματος «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης ν. 3852/2010», ή αλλιώς σχέδιο «Καλλικράτης». Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος ήταν η μείωση του αριθμού των δήμων και των νομικών προσώπων κατά 2/3 περίπου, γεγονός που επέφερε σημαντικές αλλαγές, εκτός των άλλων, και στον τρόπο χρηματοδότησης των ΟΤΑ. Έτσι, με την αύξηση του πληθυσμού στους νέους Καλλικρατικούς δήμους, δόθηκαν ευκαιρίες στους ΟΤΑ για ένταξη σε προγράμματα χρηματοδότησης όπως το «Πράσινο Ταμείο», το «Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης», τα προγράμματα «Φιλόδημος Ι & ΙΙ», αλλά και έκτακτα προγράμματα ενίσχυσης αποκατάστασης ζημιών λόγω καιρικών φαινομένων, με σκοπό την υλοποίηση έργων μεγάλης σημασίας για το κοινωνικό σύνολο.

Κατά συνέπεια, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) χρηματοδοτεί την κρατική αναπτυξιακή πολιτική με έργα που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση. Ενισχύοντας τους προϋπολογισμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιτυγχάνεται η υλοποίηση δημοσίων έργων χρησιμοποιώντας πρώτα τα χρήματα από τα προγράμματα ΠΔΕ, και εν συνεχεία τα χρήματα από τους ίδιους πόρους τους.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και η εφαρμογή του στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί το επίκεντρο της παρούσας έρευνας. Η διαδικασία ένταξης και

υλοποίησης του προγράμματος στους ΟΤΑ, και πιο συγκεκριμένα η οικονομική και κοινωνική αξιολόγηση, καθώς και οι επιπτώσεις για τους ίδιους τους ΟΤΑ, αλλά και τους πολίτες, αποτελούν τους κεντρικούς άξονες της ερευνητικής διαδικασίας. Ως πεδίο έρευνας επιλέχθηκε ο Δήμος Χαλκιδέων γιατί αφενός κατατάσσεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους Δήμους της Χώρας, με έκταση 412,38 km² και πληθυσμό 109.256 μόνιμων κατοίκων, ενώ αφετέρου έχει ολοκληρώσει και συνεχίζει να υλοποιεί μια σειρά σημαντικών έργων μέσω του ΠΔΕ.

Την τελευταία δεκαετία ο Δήμος Χαλκιδέων έχει ενταχθεί σε αρκετά Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων προχωρώντας στην περαίωση αρκετών έργων. Αρκετά από τα έργα αυτά όχι μόνο ήταν απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία της πόλης αλλά και αναγκαία για το κοινωνικό σύνολο. Ωστόσο, η αναγκαιότητα αυτών, η σωστή και αποτελεσματική πορεία υλοποίησής τους, η ορθή χρήση των οικονομικών πόρων, αλλά και ο αντίκτυπος που έχουν στην τοπική κοινωνία πρέπει να αξιολογηθεί. Επιπλέον, ο τρόπος με τον οποίο οι εν λόγω επενδύσεις συνεισφέρουν στην αειφορία του αστικού οικοσυστήματος και την ευζωία των πολιτών, αποτελεί ένα ακόμα σημείο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Δεδομένης της συνεχούς κριτικής που ασκείται στο Δημόσιο τομέα, είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε την κοινωνική μέριμνα που λαμβάνουν για τους πολίτες οι ΟΤΑ μέσω των ΠΔΕ. Παράλληλα, είναι σημαντικό να ερευνηθεί η αξιοκρατική επιλογή των έργων, η ορθή υλοποίησή τους αλλά και η ορθολογική διαχείριση των οικονομικών κεφαλαίων. Στην περίπτωση του Δήμου Χαλκιδέων, καθόσον αρκετά από τα έργα που έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων απασχολούν την πόλη εδώ και αρκετά χρόνια κι έχουν γίνει σημείο αναφοράς στην κοινωνική κριτική, αξίζει να ερευνηθεί και να διαπιστωθεί η συμβολή του ΠΔΕ. Παράλληλα, η οικονομική και κοινωνική αξιολόγηση των έργων αυτών θα βοηθήσει στην βαθύτερη και ορθότερη κατανόηση του συστήματος των δημοσίων επενδύσεων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

Ο ορισμός των βασικών εννοιών και ο προσδιορισμός του πεδίου έρευνας αποτελούν το επίκεντρο του πρώτου κεφαλαίου της παρούσας ερευνητικής εργασίας. Αφότου οριστούν οι έννοιες της επένδυσης και της ανάπτυξης, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για το αντικείμενο που ερευνάται, μελετάται το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και η δράση του στο Ελληνικό δημόσιο, καθώς και μια σειρά πηγών χρηματοδότησης που εντάσσονται σε αυτό. Ο δήμος Χαλκιδέων αποτελεί το πεδίο έρευνας της εργασίας και για αυτό πραγματοποιείται μια αναλυτική παρουσίασή του, του στρατηγικού του σχεδιασμού και των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σε αυτόν μέσα στα χρόνια.

1.1 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1.1.1 Οι Έννοιες της Επένδυσης και της Ανάπτυξης

Με τον όρο επένδυση (Αγγλικά: Investment) ονομάζεται η δέσμευση κεφαλαίων για ένα χρονικό διάστημα, η οποία αναμένεται να αποφέρει πρόσθετα κεφάλαια στον επενδυτή. Με τεχνικούς όρους, η επένδυση είναι μια ακολουθία Καθαρών Ταμειακών Ροών (Αλεξανδρίδης, 2005).

Οι επενδύσεις σε μια οικονομία διακρίνονται σε ιδιωτικές και δημόσιες ανάλογα με το φορέα (ιδιωτικό ή δημόσιο) και το σκοπό (κέρδος ή κοινωνική ωφέλεια) (Παπαδάμου & Συριόπουλος, 2015).

Οι ιδιωτικές επενδύσεις είναι αυτές που πραγματοποιούνται από οργανισμούς που δεν ανήκουν στο ευρύτερο δημόσιο τομέα και εστιάζουν ιδιαίτερα στην απόκτηση κεφαλαιουχικών αγαθών και άλλων τύπων περιουσιακών στοιχείων με σκοπό τη δημιουργία κέρδους στο μέλλον (Κίτσος, 2014). Έτσι, οι ιδιωτικές επενδύσεις διαφοροποιούνται από τις δημόσιες, καθώς πραγματοποιούνται από ίδια κεφάλαια των φορέων και έχουν διαφορετικό σκοπό. Χρηματοδοτούνται συνήθως με αυτοχρηματοδότηση, αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή δανεισμό και περιλαμβάνουν δαπάνες για κατοικίες, πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων και αύξηση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις παγίων κεφαλαιουχικών αγαθών είναι εκείνες οι οποίες έχουν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας.

Με τον όρο δημόσια επένδυση εννοούμε το σύνολο των δαπανών του δημοσίου για την απόκτηση ή παραγωγή των αγαθών παγίου κεφαλαίου, δηλαδή αγαθών που παρέχουν υπηρεσίες για μια σειρά ετών μετά την περίοδο μέσα στην οποία έγινε η δαπάνη για την παραγωγή ή της απόκτησή τους (Καράγιωργας , 1981). Κατά κανόνα όλες οι δημόσιες επενδύσεις (δρόμοι, σχολεία, νοσοκομεία, έργα υποδομής κλπ.) καλύπτονται από κρατικούς πόρους, σε αντίθεση με τον χρόνο και τον τόπο, κάτι που αυτό αλλάζει ανά τους φορείς που τους εκτελούν.

Συνεπώς, αφορούν όλες τις επενδυτικές κινήσεις και στρατηγικές των δημοσίων φορέων, ήτοι των υπουργείων, περιφερειών, ΟΤΑ κ.ο.κ. Η χρηματοδότηση των εν λόγω επενδύσεων μπορεί να προέρχεται είτε από ιδίους πόρους των φορέων είτε από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην περίπτωση των κρατών μελών της, όπως η Ελλάδα. Με άλλα λόγια, η χρηματοδότησή τους πραγματοποιείται μέσω εσωτερικού ή εξωτερικού δανεισμού, φόρους και αυτοχρηματοδότηση, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των κατασκευαστικών εταιρειών, οι οποίες έχουν έσοδα μέσω τελών που εισπράττουν από τους χρήστες των έργων υποδομής, π.χ. εθνικούς δρόμους, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που καθορίζεται από τη σύμβαση με το δημόσιο.

Οι Δημόσιες Επενδύσεις διακρίνονται σ' εκείνες της κεντρικής διοίκησης (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και των ΔΕΚΟ. Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν τον πυρήνα της έρευνας.

Κατά την αγγλική ορολογία, η λέξη ανάπτυξη αποδίδεται με δυο διαφορετικές λέξεις, την λέξη growth και την λέξη development. Δυο έννοιες που δεν έχουν συνάφεια στην ερμηνεία τους, και αποδίδουν με διαφορετική ερμηνεία την έννοια της ανάπτυξης. Και οι δυο όροι αναφέρονται σε ποσοτικά χαρακτηριστικά, ωστόσο ο όρος development έχει και ποιοτικά χαρακτηριστικά (Προέδρου , 2013). Οικονομική μεγέθυνση (growth) είναι η αύξηση του εθνικού εισοδήματος ή της εθνικής παραγωγής, όσον αφορά τα οικονομικά αγαθά και προϊόντα σε σύγκριση με τη μια μορφή την άλλη. Από την άλλη πλευρά, η οικονομική ανάπτυξη (development) σημαίνει μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, όπως μια χώρα με αυξημένο ποσοστό εισοδήματος. Η υγειονομική περίθαλψη, η ισότητα των φύλων, μπορούν να αντιμετωπιστούν στις ανεπτυγμένες χώρες ή στην ανεπτυγμένη οικονομία.

Η οικονομική ανάπτυξη αποτελείται από διάφορες διαδικασίες στο κατά κεφαλήν εισόδημα και στη διαδικασία αύξησης του εθνικού εισοδήματος. Εκτός από την οικονομική ανάπτυξη, η οικονομική εξέλιξη είναι μια πολύ ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει κοινωνικές, πολιτικές, πολιτιστικές μεταβολές, αλλά και τη συνολική ανάπτυξη στον πολιτισμό, το φύλο και άλλα κοινωνικά φαινόμενα.

Αρκετοί παράγοντες σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη, όπως οι σταδιακές θετικές αλλαγές στο ΑΕΠ, η κατανάλωση προϊόντων, οι επενδυτικές δαπάνες της κυβέρνησης και ο καθαρός όγκος εξαγωγών. Από την άλλη, η οικονομική εξέλιξη σχετίζεται με την ανάπτυξη της ανθρώπινης υγείας, αυξάνει την ανισότητα και τη δικαιοσύνη, καθώς και την ποιότητα ζωής σε σχέση με την αγοραστική δύναμη και ούτω καθεξής.

Η οικονομική ανάπτυξη (growth) μπορεί να μετρηθεί με διάφορους ποσοτικούς παράγοντες, όπως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και η Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης (ΙΑΔ), ενώ η εξέλιξη (development) μπορεί να μετρηθεί με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (ΔΑΑ), το ποσοστό αναλφαβητισμού, τη βρεφική θνησιμότητα κ.λπ.

1.1.2 Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στην Ελλάδα

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) καταρτίζεται με μια μεσοπρόθεσμη προοπτική για την εκτίμηση των ποσών των επενδύσιμων πόρων που διατίθενται στην κυβέρνηση κατά τη διάρκεια μιας δεδομένης περιόδου και υποδεικνύοντας τον τρόπο κατανομής τους σε διάφορους τομείς, υποτομείς και διάφορες κρατικές υπηρεσίες. Μέσω του ΠΔΕ χρηματοδοτείται η αναπτυξιακή πολιτική της χώρας όσον αφορά έργα που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας. Παράλληλα, στηρίζει τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση, ενισχύοντας τους προϋπολογισμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκειμένου να υλοποιήσουν έργα, αντλώντας πρώτα κεφάλαια από τις χρηματοδοτήσεις του ΠΔΕ και μετέπειτα χρησιμοποιώντας τους ίδιους πόρους τους.

Συνεπώς, το ΠΔΕ αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευμένες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας. Αξίζει να σημειωθεί πως για το 2023 προβλέπονται πόροι ύψους 2 δις Ευρώ, που αντιπροσωπεύουν το 5,27% του ΑΕΠ της χώρας (Ναυτεμπορική, 2022).

Τα έργα που εντάσσονται στο ΠΔΕ εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων φορέων, και χρηματοδοτούνται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Ο Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί διακριτό τμήμα του Κρατικού Προϋπολογισμού και ψηφίζεται ανά φορέα χρηματοδότησης σε έναν ειδικό φορέα (Υπουργεία και Βουλή των Ελλήνων). Οι δημόσιες επενδύσεις υλοποιούνται από τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες, καθώς και από Νομικά Πρόσωπα

Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρίες του Δημοσίου και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) και καλύπτονται οργανωτικά και χρηματοδοτικά από το ΠΔΕ.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων διακρίνεται σε Εθνικό και Συγχρηματοδοτούμενο. Το Εθνικό ΠΔΕ περιλαμβάνει έργα που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους. Αντιθέτως, τον Συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ αφορά έργα που χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων Διεθνών Χρηματοδοτικών Οργανισμών, αλλά και από εθνικούς πόρους.

Βασικός στόχος στην εκτέλεση του ΠΔΕ είναι η κατανομή των προκαθορισμένων πόρων κατά τρόπο που να επιτυγχάνεται το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα για την Ελληνική οικονομία και την κοινωνία. Ειδικότερα, κατά την πορεία εκτέλεσης ενός προγράμματος ΠΔΕ επιδιώκεται, αφενός η επίτευξη της απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) και των άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για την εξασφάλιση της εισροής της κοινοτικής συνδρομής, και αφετέρου η υλοποίηση των προγραμμάτων και των έργων του εθνικού σκέλους που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ, για την προώθηση των αναπτυξιακών στόχων των Φορέων λαμβάνοντας υπόψη και τυχόν συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα συγχρηματοδοτούμενα έργα (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, 2023).

Στο ΠΔΕ εντάσσονται προγράμματα όπως το «Πράσινο Ταμείο», το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» και τα προγράμματα «Φιλόδημος Ι & ΙΙ», μέσω των οποίων διατίθεται η πλειοψηφία των επενδυτικών πόρων στους Δημόσιους φορείς.

Το Πράσινο Ταμείο, είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου που ιδρύθηκε με το νόμο 3889/2010. Αποτελεί συνέχεια του «Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων» (ΕΤΕΡΠΣ). Σκοπός του Πράσινου Ταμείου είναι η ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος με την διαχειριστική, οικονομική, τεχνική και χρηματοπιστωτική υποστήριξη προγραμμάτων, μέτρων, παρεμβάσεων και ενεργειών που αποβλέπουν στην ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, η στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας και η εξυπηρέτηση του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος μέσω της διοίκησης, διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 7 (Πράσινο Ταμείο, 2023).

Το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» με 11 συνολικά δράσεις / προσκλήσεις και 5.000 περίπου έργα, συνολικού προϋπολογισμού 2,5 δις, δίνει σε όλους τους δήμους και δημοτικές κοινότητες της χώρας την δυνατότητα να αναδειχθούν σε αληθινό πόλο έλξης των δημοτών τους, δημιουργώντας ή αναβαθμίζοντας ανοιχτούς χώρους αθλητικών υποδομών και χώρους

αναφυχής παιδιών, με στόχο την βελτίωση των υπηρεσιών και την ασφάλεια των παιδιών, αλλά και την ελεύθερη πρόσβαση ατόμων με ειδικές ικανότητες (Ε.Υ.Δ.Ε.ΥΠ.ΕΣ., 2023).

Το Πρόγραμμα «Φιλόδημος Ι», συνολικού προϋπολογισμού 2 δις Ευρώ, δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης σε συνεργασία με τη ΜΟΔ. Βασικό στοιχείο του είναι η δανειοδότηση των ΟΤΑ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) μέσω του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για τη χρηματοδότηση των έργων τους. Οι δήμοι δεν επιβαρύνονται, διότι η αποπληρωμή των επενδυτικών δανείων καλύπτεται από πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών. Με το πρόγραμμα αυτό ενισχύονται οι ΟΤΑ όλης της χώρας, μέσω της κατασκευής έργων και προμήθειας εξοπλισμού στους τομείς: ύδρευσης, αποχέτευσης, αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), αγροτικής οδοποιίας, ανέγερσης ή αποκατάστασης δημοτικών κτιρίων, αντιπλημμυρικής προστασίας, αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές (ΥΠ. ΕΣ. ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι, 2023). Σήμερα το πρόγραμμα «Φιλόδημος Ι» έχει πλέον φτάσει στην ολοκλήρωσή του δίνοντας έτσι τη σκυτάλη στην συνέχεια του, το Πρόγραμμα με διακριτικό τίτλο «Φιλόδημος ΙΙ».

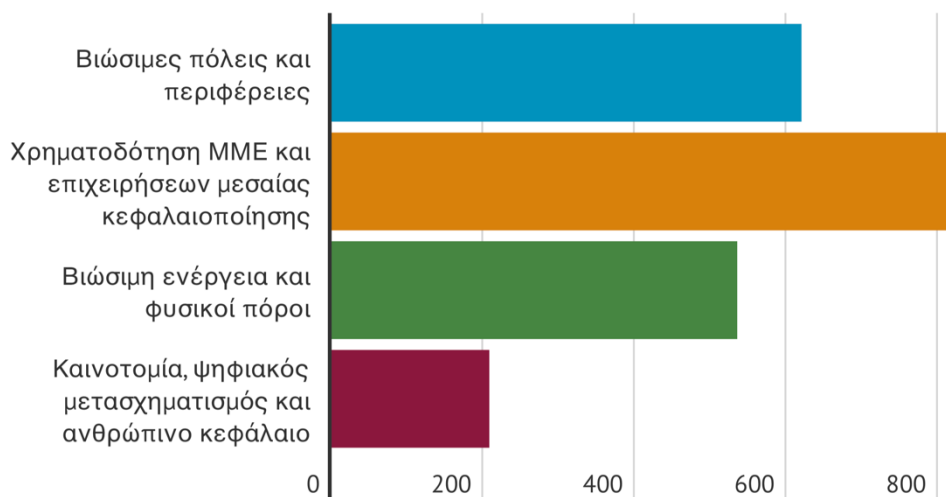
Με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, καταρτίστηκε Νέο Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δήμων, με διακριτικό τίτλο «Φιλόδημος ΙΙ», μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται έργα, προμήθειες, υπηρεσίες και μελέτες, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα υλοποίησης έργων με ταχύτερους ρυθμούς. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορά στη χρηματοδότηση έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών των Δήμων και των Νομικών τους Προσώπων (ΥΠ.ΕΣ.-ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ, 2023).

1.1.3 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) είναι ο μηχανισμός δανεισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί το μεγαλύτερο πολυμερές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα στον κόσμο και έναν από τους μεγαλύτερους παρόχους χρηματοδότησης για το κλίμα. Από την ίδρυσή της το 1958, η ΕΤΕπ έχει επενδύσει περισσότερα από 1 τρις Ευρώ, σε προγράμματα που, εκτός των άλλων, επικεντρώνονται σε θέματα καινοτομίας, βιώσιμων πόλεων και περιφερειών και αειφόρου ενέργειας (ΕΤΕπ, 2023).

Η πλειονότητα των δανείων της ΕΤΕπ αποδίδεται σε έργα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περίπου το 90% του συνολικού όγκου) που υποστηρίζουν τη συνεχή ανάπτυξη και ολοκλήρωση της Ένωσης. Στην Ελλάδα η ΕΤΕπ δραστηριοποιείται από το 1963, συμβάλλοντας και στην αναβάθμιση των υποδομών, όπως η ανάπτυξη και βελτίωση του οδικού δικτύου, η υιοθέτηση πιο βιώσιμων μεταφορών, και η επέκταση του μετρό της Αθήνας.

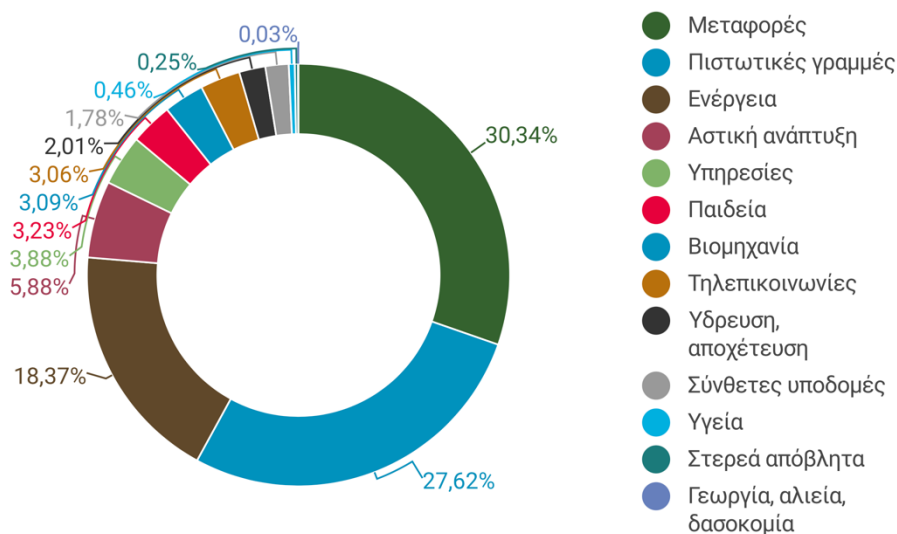
Επιπλέον, χορήγησε δάνεια πολλών δισεκατομμυρίων για σχολεία, μουσεία, τον τουρισμό και το περιβάλλον. Τα 46,8 δις Ευρώ των χρηματοδοτήσεων, από την έναρξη των δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ στην Ελλάδα, έχουν υποστηριχθεί 389 έργα. Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, επικεντρωνόμαστε στις επενδύσεις στις υποδομές και την αστική ανάπτυξη. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1.1, οι επενδύσεις στις υποδομές είναι η δεύτερη κατηγορία επενδύσεων της ΕΤΕπ στην Ελλάδα, με χρηματοδοτήσεις ύψους €620.000.000, σύμφωνα με στοιχεία της ίδιας της τράπεζας (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, 2023). Ενώ, από την έναρξη της παρουσίασης της ΕΤΕπ στην Ελλάδα, το 30,34% των χρηματοδοτήσεων, δηλαδή 13,9 δις Ευρώ, έχει πάει στις μεταφορές και τις υποδομές τους, και το 5,88%, ήτοι 3 δις Ευρώ, έχει επενδυθεί στην αστική ανάπτυξη, σύμφωνα με το Διάγραμμα 1.2. Είναι εμφανές λοιπόν πως η ΕΤΕπ, και κατ' επέκταση η Ευρωπαϊκή Ένωση, στηρίζει και διαθέτει μεγάλο μέρος της χρηματοδότησής της για έργα υποδομών και αστικής ανάπτυξης. Η διάθεση των χρηματοδοτήσεων υλοποιείται είτε μέσω των Χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, είτε μέσω προγραμμάτων του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ), τα οποία λειτουργούν μέσα και παράλληλα με το ΠΔΕ, και η εφαρμογή τους ελέγχεται από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.



Πηγή: <https://www.eib.org/en/projects/country/greece>

Διάγραμμα 1.1

Η Δραστηριότητα της ΕΤΕπ στην Ελλάδα ανά Προτεραιότητα



Πηγή: <https://www.eib.org/en/projects/country/greece>

Διάγραμμα 1.2

Η Δραστηριότητα της ΕΤΕπ στην Ελλάδα ανά Τομέα Μετά την Έναρξη της Παρουσίας της στη Χώρα

1.1.4 Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ

Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ έχει την ευθύνη του συντονισμού, της εποπτείας και της εκτέλεσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων. Ειδικότερα:

- Έχει την ευθύνη του συντονισμού, της εποπτείας και της εκτέλεσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων.
- Συντονίζει την εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων της χώρας.
- Διασφαλίζει τους στόχους του Εταιρικού Σύμφωνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014 - 2020 και παρακολουθεί τη χρηστή διαχείριση και μέγιστη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων.
- Συμμετέχει στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021 - 2027 (ΠΔΠ).
- Συντονίζει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και άλλα επιμέρους προγράμματα χρηματοδοτούμενα από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

- Ελέγχει την τήρηση των δεσμεύσεων απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Έχει την ευθύνη του σχεδιασμού και της εποπτείας υλοποίησης των προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX – EEA Grants) και της εκπροσώπησης της Ελλάδας ενώπιον της Επιτροπής Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του EOX.
- Παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και εισηγείται τη λήψη αναγκαίων μέτρων και διαδικασιών για την επιτάχυνση της περιφερειακής σύγκλισης και συνοχής.
- Διασφαλίζει την εισροή των ευρωπαϊκών πόρων στον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω της πιστοποίησης των δαπανών και της υποβολής των σχετικών αιτημάτων πληρωμής.
- Διασφαλίζει την εισροή των ευρωπαϊκών πόρων στον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω της πιστοποίησης των δαπανών και της υποβολής των σχετικών αιτημάτων πληρωμής.
- Συντονίζει και μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία των Ειδικών Υπηρεσιών της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ, της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων, της Ειδικής Υπηρεσίας Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων (Αρχή Πιστοποίησης), και της Ειδικής Υπηρεσίας Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της υλοποίησης των Χρηματοδοτικών Μηχανισμών Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.
- Έχει την ευθύνη λειτουργίας και τη μέριμνα διαλειτουργικότητας των εξής πληροφοριακών συστημάτων:
 - Του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) όπου καταχωρίζονται τα δεδομένα που αφορούν στα έργα που χρηματοδοτούνται από τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ.
 - Του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (e-pde).
 - Του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) όπου καταχωρίζονται δεδομένα για δράσεις ενίσχυσης και στήριξης της επιχειρηματικότητας.
 - Του Πληροφοριακού Συστήματος Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (ΠΣΣΚΕΗΣ) στο οποίο καταχωρίζονται τα δεδομένα που αφορούν τον έλεγχο σώρευσης για την παρακολούθηση της τήρησης των Κανονισμών κρατικών ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) (Γ.Γ.Δ.Ε. & ΕΣΠΑ, 2023).

1.1.5 Κοινωνική και Οικονομική Αξιολόγηση των Επενδύσεων

Ωστόσο, όλες οι επενδύσεις, ειδικά όταν αφορούν κρατικούς ή κοινοτικούς πόρους, χρειάζεται να αξιολογηθούν. Η κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση των επενδύσεων ή ανάλυση κόστους-

οφέλους, όπως είναι ευρύτερα γνωστή, αποτελεί ένα από τα πιο βασικά εργαλεία, που χρησιμοποιούνται σήμερα στη δημόσια πολιτική, γιατί αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αξιολόγησης τόσο των επενδύσεων και όσο και των μέτρων πολιτικής στους διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας (Μέργος, 2007). Με τη μεθοδολογία αυτή καθίσταται εφικτό να αναδειχθεί και να υπολογιστεί όχι μόνο η χρηματοοικονομική και η κοινωνικοοικονομική σκοπιμότητα ενός δημοσίου έργου, ή ενός μέτρου δημόσιας πολιτικής, αλλά συγχρόνως να αντιμετωπισθούν οι δυσχέρειες υπολογισμού των επιπτώσεων που είναι δυνατό να υπάρξουν σε τομείς που σχετίζονται με μη αγοραία αγαθά, όπως για παράδειγμα τα περιβαλλοντικά αγαθά. Επιπλέον, η ανάλυση Κόστους – Οφέλους εκτός από την αξιολόγηση της κερδοφορίας και της βιωσιμότητας μιας επένδυσης, επιτρέπει τον προσδιορισμό εναλλακτικών μέσων υλοποίησης μιας απόφασης ή μιας επένδυσης και την επιλογή της πιο αποτελεσματικής λύσης βάσει της αξιοποίησης των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών (Γκίκας & Χυζ, 2022).

Ειδικότερα σήμερα, και μετά την οικονομική κρίση που πέρασε η Ελλάδα, είναι ιδιαίτερα επιτακτική η ανάγκη αξιολόγησης όλων των πόρων που δεσμεύονται στην υλοποίηση ενός δημοσίου έργου. Η χρήση δημοσίων και ιδιωτικών κεφαλαίων απαιτείται να είναι η βέλτιστη δυνατή και ο βαθμός επίτευξης του στόχου αυτού εξαρτάται τόσο από την επιτυχή υλοποίηση και λειτουργία ενός έργου όσο και από την ορθή και πλήρη αξιολόγηση της σκοπιμότητάς του.

Στις περιπτώσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης η οικονομική και κοινωνική αξιολόγηση των επενδύσεων βαραίνει ακόμα περισσότερο, δεδομένης της αμεσότητας των επιπτώσεων που έχουν τα έργα στη ζωή των πολιτών. Άλλωστε, όπως αναφέρουν οι Γκίκας και Χυζ (2022) «Στην κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση αυτό που αξιολογείται δεν είναι το κόστος ή όφελος για τον φορέα που έχει αναλάβει την εφαρμογή αλλά η κοινωνική διάσταση των μεγεθών αυτών».

1.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο όρος “στρατηγική” δανείστηκε από τη βιβλιογραφία του πολέμου. Ο παραλληλισμός ανάμεσα στη διεξαγωγή ενός πολέμου και το μάνατζμεντ ενός οργανισμού είναι φανερός εξ’ αιτίας του υψηλού επιπέδου ανταγωνισμού στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία (Γεωργόπουλος, 2013).

Η αλληγορία του όρου της στρατηγικής με την διεξαγωγή ενός πολέμου και την σύγχρονη αποτύπωση ενός οργανισμού (ΟΤΑ), απορρέει μια δυναμική και μια οργάνωση (σχεδιασμό), που χρειάζονται απαραίτητα για να προχωρήσει ένας ΟΤΑ στην ανάπτυξη, για να μπορεί να

νοείται η λεγόμενη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία συνθέτετε από οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

Η λέξη «στρατηγική» προέρχεται από τη λέξη στρατηγός, που είναι το άτομο που είναι επικεφαλής ή καθοδηγεί έναν στρατό και αποφασίζει τι θα κάνουν οι στρατιώτες. Η λέξη στρατηγός αποτελείται από τη λέξη στρατός και τη λέξη άγειν (αρχαία λέξη που σημαίνει «να οδηγώ»).

Μια στρατηγική περιγράφει τα σχέδια που θα πετύχουν κάτι σημαντικό για την ομάδα. Υποδεικνύει επίσης πώς πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι πόροι (χρήματα, υπαλλήλους, εξοπλισμό, προμήθειες κ.λπ.) με έξυπνο τρόπο, ή τις μεθόδους για να εμποδίσεις έναν εχθρό ή για να ξεπεραστούν εμπόδια προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά και επαρκή αποτελέσματα. Επειδή η στρατηγική δημιουργείται στο υψηλό επίπεδο μιας ομάδας, αποτελεί μια κεντρική στρατηγική και ενεργεί σαν ομπρέλα που καλύπτει τις δραστηριότητες όλων των υφιστάμενων επιπέδων. Εν συντομία, τα ανωτέρω σκιαγραφούν την έννοια του στρατηγικού σχεδιασμού (SCIENTOLOGY , 2023).

Όπως αναφέρει η Δεληθέου (2018), οι εκάστοτε φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας, λαμβάνοντας υπόψη το εφήμερο και το χρονικά περιορισμένο της εξουσίας τους, έχοντας σκοπό την επίτευξη της ευημερίας των πολιτών, μας μιλάει για ένα σημαντικό κομμάτι της ανάπτυξης στις τοπικές διοικήσεις, δεδομένου του περιορισμένου χρόνου που χρειάζεται ένας/μια δήμαρχος σε έναν δήμο για να μπορέσει να ολοκληρώσει μέσα σε μία θητεία κάποια έργα που αφορούν την ανάπτυξη του δήμου, το οποίο είναι πολύ δύσκολο για τον τόπο και να δημιουργήσει μια ασφαλή ανάπτυξη που να περιλαμβάνει τα σωστά έργα για τον τόπο αυτό.

Πλέον οι φορείς έχουν πλάνο στρατηγικού σχεδιασμού, όπου μέσα σε αυτόν εντάσσονται οι μεγάλες ανάγκες και τα έργα που προκύπτουν για τον εκάστοτε φορέα και θα πρέπει να γίνουν από οποιαδήποτε δημοτική αρχή.

1.3 Ο ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

Το 2011 με τη διοικητική διαίρεση της Ελλάδας και την επανασύσταση των ορίων των αυτοδιοικήτων μονάδων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) βάσει του προγράμματος «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης ν. 3852/2010»,¹ ή αλλιώς σχέδιο «Καλλικράτης» επήλθε η μείωση

¹ «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης ν. 3852/2010» Ο «Καλλικράτης» θεωρείται συνέχεια του «Καποδίστρια» (Ν.2539/97). Το Πρόγραμμα Καλλικράτης η αλλιώς και σχέδιο Καλλικράτης, Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -

του αριθμού των δήμων και των νομικών προσώπων κατά 2/3 περίπου, γεγονός που επέφερε σημαντικές αλλαγές, εκτός των άλλων, και στον τρόπο χρηματοδότησης των ΟΤΑ.

Βασικές πτυχές του προγράμματος είναι η μείωση του αριθμού των δήμων και των νομικών τους προσώπων κατά περίπου 2/3, η αντικατάσταση των 57 νομαρχιών ως δευτεροβάθμιων ΟΤΑ από τις 13 περιφέρειες, και η σύσταση των αποκεντρωμένων διοικήσεων (Λαδιάς, 2013).

Όπως αναφέρει ο ίδιος «Το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις αυτοδιοικητικές Περιφέρειες, δεν διατάραξε τις χωρικές αρμοδιότητές τους (Πρόγραμμα Καλλικράτης η αλλιώς και σχέδιο Καλλικράτης, Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης)». Το σίγουρο είναι πως έδωσε νέα πνοή για τον σχεδιασμό και την ένταξη νέων έργων στις αυτοδιοικητικές περιφέρειες. Κατά συνέπεια αυτού, η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης των ΟΤΑ, κερδίζει έδαφος σε ότι έχει να κάνει με την ένταξη σε νέα έργα των ΠΔΕ προγραμμάτων.

Ως πεδίο έρευνας της παρούσας εργασίας επιλέχθηκε ο Δήμος Χαλκιδέων γιατί αφενός κατατάσσεται ανάμεσα στους δέκα μεγαλύτερους Δήμους της Χώρας, ενώ αφετέρου έχει ολοκληρώσει και συνεχίζει να υλοποιεί μια σειρά σημαντικών έργων μέσω του ΠΔΕ.



Εικόνα 1: Γεωγραφική Θέση του Δήμου Χαλκιδέων

Πρόγραμμα Καλλικράτης, ονομάζεται ο ελληνικός νόμος 3852/2010, με τον οποίο μεταρρυθμίστηκε η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας το 2011 και επανακαθορίστηκαν τα όρια των αυτοδιοικητικών μονάδων (ΟΤΑ), ο τρόπος εκλογής των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους. Ενίοτε απαντάται και ως Σχέδιο Καλλικράτης, από την ονομασία που είχε πριν εισαχθεί προς συζήτηση στη Βουλή των Ελλήνων.

Ο Δήμος Χαλκιδέων κατατάσσεται δωδέκατος, ανάμεσα στους μεγαλύτερους Δήμους της Χώρας, με έκταση 412,38 km² και πληθυσμό 109.256 μόνιμων κατοίκων, σύμφωνα με την απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) του 2021 καθώς, όπως ανακοίνωσε η (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) στις 21 Απριλίου του 2023, ο Δήμος Χαλκιδέων σημείωσε μεγάλη αύξηση, της τάξεως του 7%, με τον πληθυσμό της Χαλκίδας να αποτελεί το 51,8% εκείνου της Εύβοιας, και το 21,5% της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.²

Είναι ο Δήμος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας που προέκυψε μετά από τη συνένωση των προϋπάρχοντων Δήμων Ανθηδώνος, Ληλαντίων, Αυλίδος, Νέας Αρτάκης και Χαλκιδέων. Πρωτεύουσα και έδρα του Δήμου είναι η Χαλκίδα όπου συστάθηκε το 1835. Η ιστορία της πόλης της Χαλκίδας όμως ξεκινάει με ίχνη που συναντώνται από την παλαιολιθική περίοδο, αλλά ο πρώτος σημαντικός οικισμός της που μπορεί να χαρακτηριστεί ως πόλις έγινε γύρω στο 3000 π.Χ. κατά την αρχή της Νεολιθικής Περιόδου. Η ονομασία της πόλης της Χαλκίδας προήλθε από την παρουσία κοιτασμάτων χαλκού στην ευρύτερη περιοχή (Wikipedia, 2023).

Η σύγχρονη ιστορία της πόλης σηματοδεύτηκε από τη δωδεκαετή οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε το 2010, αλλά και από την πανδημική κρίση που ακολούθησε. Συνέπεια αυτών των δύσκολων περιόδων, εκτός των άλλων, αποτέλεσε η σταδιακή αποβιομηχανοποίηση της ευρύτερης περιοχής Χαλκίδας - Θηβών - Οινοφύτων, η οποία πρακτικά είχε ξεκινήσει από τα μέσα τις δεκαετίας του 1980, αν και η περιοχή εξακολουθεί να παρουσιάζει η μεγαλύτερη βιομηχανική συγκέντρωση της χώρας. Ωστόσο, μετά το 2010, ειδικά η πόλη της Χαλκίδας έχασε εντελώς τον όποιο βιομηχανικό χαρακτήρα της. Οι εναλλακτικοί φυσικοί πόροι, οι δυνατότητες της πόλης και η γεωγραφική της θέση, μείωσαν τις αρνητικές επιπτώσεις σε οικονομικό και αναπτυξιακό επίπεδο, χωρίς όμως να αποτρέψουν τάσεις διαρροών σε έμψυχο δυναμικό και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες μεσαίας και μεγάλης κλίμακας.

Με τα δεδομένα που διαμορφώνουν οι νέες τεχνολογίες και η 4^η βιομηχανική επανάσταση καθώς και οι αλλαγές συμπεριφορών, σε κάθε επίπεδο δραστηριότητας, στην μετά COVID εποχή, δίνεται μια σημαντική ευκαιρία ώστε ο Δήμος να διαμορφώσει βιώσιμη και εξωστρεφή αναπτυξιακή πορεία. Στρατηγικός στόχος του Δήμου Χαλκιδέων είναι να επιτευχθεί γρήγορη ανάπτυξη, με στήριξη της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και την προσφορά ελκυστικού περιβάλλοντος για την καθημερινή διαβίωση, προσελκύνοντας, με αυτές τις επιλογές, επιχειρήσεις και νέους κατοίκους.

² ΦΕΚ Β 6951/30-12-2022 η υπ. αριθμ. πρωτ. 9429/Β4 – 2116 Απόφαση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) με τα αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών έτους 2021 που αφορούν στο Νόμιμο Πληθυσμό (δημότες) της Χώρας.

Ο Δήμος Χαλκιδέων, πέραν της σχεδόν 3.000 ετών παγκόσμιας σημασίας ιστορία του, προσφέρει δυνατότητες ανάπτυξης και στους τρεις τομείς της οικονομίας, διαθέτει σημαντικές υποδομές απαραίτητες για την ποιοτική καθημερινότητα, έχει δεσπόζουσα, καθοριστική θέση στη μεγαλύτερη βιομηχανική περιοχή Χαλκίδας – Θηβών – Οινοφύτων, και συνιστά την ελκυστικότερη πόλη σε κοντινή απόσταση από την Αττική με την οποία συνδέεται μέσω αυτοκινητόδρομου και τρένου.

Την τελευταία δεκαετία ο Δήμος Χαλκιδέων έχει ενταχθεί σε αρκετά Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων προχωρώντας στην περαιώση αρκετών έργων. Αρκετά από τα έργα αυτά όχι μόνο ήταν απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία της πόλης αλλά και αναγκαία για το κοινωνικό σύνολο. Παράλληλα, ο δήμος, λόγω φυσικών καταστροφών που συνέβησαν, εντάχθηκε υποχρεωτικά σε ΠΔΕ έργα για την αποκατάσταση ζημιών στις υποδομές του. Κάποια από τα μεγαλύτερα έργα του Δήμου Χαλκιδέων τα οποία έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, όπως το «Πράσινο Ταμείο», το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» και τα προγράμματα «Φιλόδημος I & II».

1.4 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

1.4.1 Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Χαλκιδέων

Ο στρατηγικός στόχος του Δήμου Χαλκιδέων σύμφωνα με την “Πρόταση Οργάνωσης Έργου: Σχεδιασμός υποβολής πρότασης δράσεων έξυπνης πόλης του Δήμου Χαλκίδας”, είναι η επίτευξη της γρήγορης ανάπτυξης, με στήριξη της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και την προσφορά ελκυστικής πρότασης για την καθημερινή διαβίωση, προσελκύοντας επιχειρήσεις και νέους κατοίκους.

Σύμφωνα με το Τμήμα Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής, ο στρατηγικός στόχος του Δήμου εξειδικεύεται σε τέσσερις άξονες με τους οποίους συσχετίζεται κάθε σχεδιαζόμενο έργο και δράση, και αξιοποιείται κάθε διαθέσιμη χρηματοδοτική πηγή. Οι τέσσερις άξονες είναι:

- i. Διαμόρφωση ελκυστικού περιβάλλοντος για την εγκατάσταση νέων ανθρώπων, οι οποίοι θα επιλέξουν την πόλη για μόνιμη κατοικία, προσφέροντας ποιοτική ζωή και καθημερινότητα, σε συνάρτηση με την εργασία στη περιοχή ή στην Αττική.
- ii. Δημιουργία εξωστρεφούς επιχειρηματικού οικοσυστήματος, με διεθνείς διασυνδέσεις, με ευκαιρίες απασχόλησης, για την προσέλκυση καινοτόμων εταιρειών, νεοσύστατων επιχειρήσεων και υποστήριξη στην υλοποίηση νέων επιχειρηματικών ιδεών.

iii. Διαμόρφωση έξυπνου και βιώσιμου τουριστικού μοντέλου, το οποίο θα συμπληρώνει την επιχειρηματική στήριξη και την ελκυστικότητα της πόλης.

iv. Μεταφορά τεχνογνωσίας και δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, για την διαμόρφωση κοινωνικής (και οικονομικής) συνοχής.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα ελκυστικό περιβάλλον για την εγκατάσταση νέων ανθρώπων, οι οποίοι θα επιλέξουν την πόλη της Χαλκίδας για μόνιμη κατοικία, προσφέροντας τους μια ποιοτική ζωή στην καθημερινότητά τους, σε συνάρτηση με την εργασία τους, αλλά και για όλους τους κατοίκους που ήδη ζουν σε αυτήν, ο Δήμος Χαλκιδέων θα πρέπει να προχωρήσει σε έργα που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη του και θα μπορέσουν να προσφέρουν μια καλύτερη και βιώσιμη προοπτική εξέλιξης στις υποδομές μια πόλης που θα χαρακτηριστεί “Έξυπνη” πόλη.

Σε ότι αφορά το Δήμο Χαλκιδέων, για το πλάνο “Έξυπνης & Βιώσιμης Πόλης”, το οποίο αποτελεί κεντρικό κομμάτι του στρατηγικού σχεδιασμού του, στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται αρκετές από τις δράσεις ένταξης έργων του Δήμου με συνάφεια ή συμπληρωματικότητα προς τις “Ευφυείς Πόλεις”. Από τα έργα που παρουσιάζονται, τα τέσσερα έχουν ήδη ξεκινήσει, ενώ τα υπόλοιπα είναι για μελλοντική:

Πίνακας 1.1

Έργα του Δήμου Χαλκιδέων που έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ

	Έργα	Πρόγραμμα Χρηματοδότησης	Προϋπολογισμός
1	Υπογειοποίηση Κάδων Απορριμμάτων	Φιλόδημος II	€ 180.000
2	Αναβάθμιση δημοτικού φωτισμού με συστήματα ενεργειακής εξοικονόμησης	ΕΣΠΑ 2014-2020, Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης	€ 200.000
3	Προμήθεια Απορριματοφόρων και λοιπών οχημάτων αποκομιδής και μεταφοράς ανακυκλώσιμων υλικών	Φιλόδημος II	€ 990.000
4	Σχέδιο φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων	Πράσινο Ταμείο	€ 74.400

5	Ψηφιοποίηση ηλεκτρονική αρχειοθέτηση στοιχείων πολεοδομίας και ακίνητης περιουσίας	ΕΣΠΑ 2014 2020, Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης	€ 600.000
6	Λειτουργία Κέντρου Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας	ΕΣΠΑ 2014 2020	€ 530.500
7	Εξοπλισμός αναβάθμισης παιδικών χαρών του Δήμου	Φιλόδημος II	€ 271.936
8	Αειφόρος αστική κινητικότητα περιπατητική και ποδηλατική διαδρομή στάσης και αναψυχής στο συνολικό μέτωπο Βόρειου Ευβοϊκού	Πράσινο Ταμείο	€ 191.000
9	Συνδυασμένες δράσεις για ευπαθείς ομάδες και την οικογένεια	ΕΣΠΑ 2014 2020 Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης	€ 1.600.000
10	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”	Φιλόδημος II	€ 2.300.000
11	Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων	Πράσινο Ταμείο	€ 208.214,99
12	Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας	Αντώνης Τρίτσης	€ 5.565.924,22
13	Ανέγερση Μουσικού Σχολείου	Φιλόδημος II	€ 2.609.863,09

Πηγή: Διεύθυνση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών και Πληροφορικής Δήμου Χαλκιδέων

Αρκετά από τα έργα που αναφέρονται στον πιο πάνω πίνακα, όπως η Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης” και η Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων, καθώς και όλα τα έργα που εκτελούνται, ή θα αρχίσουν να εκτελούνται στο Δήμο Χαλκιδέων, δεν αφορούν μόνο την ψηφιακή μετάβαση αυτού. Ταυτόχρονα, αποτελούν κεντρικό και υψίστης σημασίας κομμάτι του στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου προκειμένου να γίνει η μετάβασή του σε μια “Εξυπνη & Βιώσιμη πόλη”.

1.4.2 Ο Δήμος Χαλκιδέων και οι “Εξυπνες” Πόλεις

Οι “Εξυπνες Πόλεις” είναι ένας αστικός χώρος που περιβάλλεται από ή ενσωματώνει έξυπνα συστήματα ή μια πόλη με ιδέες και ανθρώπους που παρέχουν έξυπνες ιδέες (Ανθόπουλος, 2022). Δηλαδή, είναι εκείνες οι πόλεις που χρησιμοποιούν την τεχνολογία, και τα μέσα που αυτή προσφέρει, προς όφελος του πληθυσμού, και την ευημερία των πολιτών τους, δίνοντας έτσι μια πρόγευση της εξέλιξης των μελλοντικών κοινωνιών. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός ορισμός, η θεωρία της ευφυούς πόλης αφορά εκείνη στην οποία χρησιμοποιούνται τα τεχνολογικά επιτεύγματα για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Όπως πολύ επιτυχημένα ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μια “Εξυπνη Πόλη” είναι ένας τόπος όπου τα παραδοσιακά δίκτυα και οι υπηρεσίες γίνονται πιο αποτελεσματικά με τη χρήση ψηφιακών λύσεων προς όφελος των κατοίκων και των επιχειρήσεων. Μια “Εξυπνη Πόλη” υπερβαίνει τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για καλύτερη χρήση των πόρων και λιγότερες εκπομπές. Σημαίνει εξυπνότερα δίκτυα αστικών μεταφορών, αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις ύδρευσης και διάθεσης απορριμμάτων και πιο αποτελεσματικούς τρόπους φωτισμού και θέρμανσης κτιρίων. Σημαίνει επίσης μια πιο διαδραστική και ανταποκρινόμενη διοίκηση της πόλης, ασφαλέστερους δημόσιους χώρους και κάλυψη των αναγκών ενός γηράσκοντος πληθυσμού (European Commission, 2023). «Απώτερος σκοπός της “Εξυπνης Πόλης” είναι να επιτευχθεί μια αποτελεσματική διαχείριση σε όλες τις περιοχές της πόλης, όπως η πολεοδομία, υποδομές, μεταφορές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, εκπαίδευση, υγεία, δημόσια ασφάλεια, ενέργεια, κάλυψη των αναγκών της πόλης και των πολιτών της», αναφέρει η Λευκή Βίβλος της Έξυπνης Πόλης.

Τα τρέχοντα κοινωνικά και δημογραφικά φαινόμενα αναμένεται να επιφέρουν εκτεταμένες οικονομικές, πολιτικές και περιβαλλοντικές αλλαγές, με συνέπεια η έννοια και υλοποίηση της “Εξυπνης Πόλης” να γίνεται ολοένα και πιο σημαντική και καίρια.

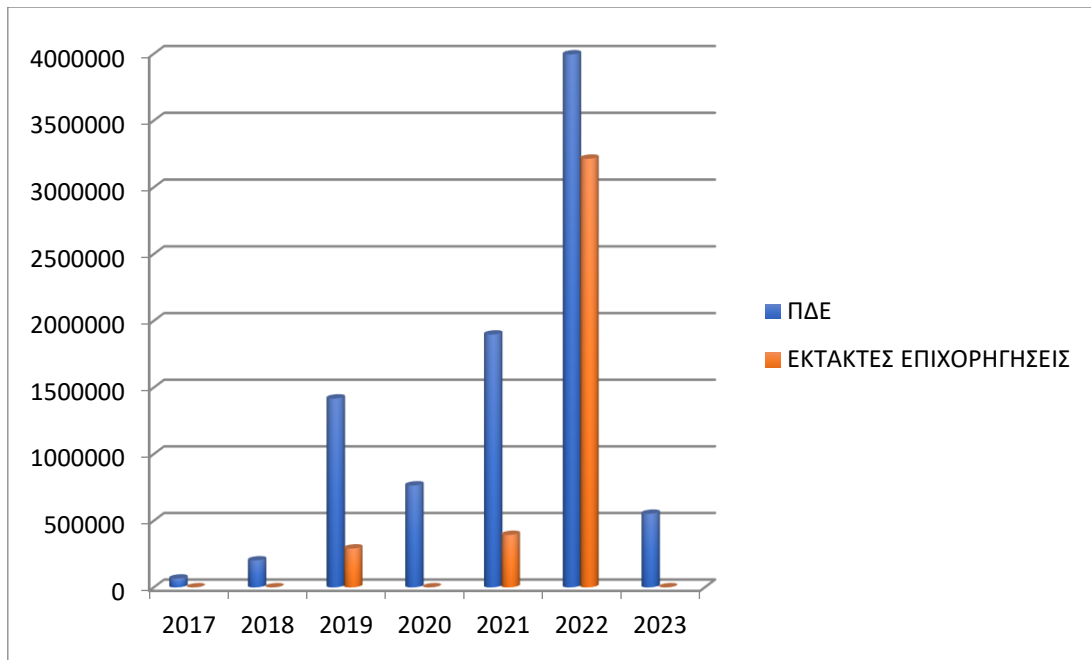
Συνεπώς, σύμφωνα τα παραπάνω, τα ΠΔΕ έργα που θα καταφέρει να εντάξει ο Δήμος Χαλκιδέων θα αποτελέσουν όχημα ώστε να μπορέσει να επιτύχει έναν σημαντικό ρυθμό ανάπτυξης και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών. Παράλληλα, το ΠΔΕ, όσον αφορά την πόλη της Χαλκίδας, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής και καλείται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευμένες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας

1.4.3 Ιστορία των ΠΔΕ στον Δήμο Χαλκιδέων

Με την αύξηση του πληθυσμού στους νέους Καλλικρατικούς δήμους, δόθηκαν ευκαιρίες στους ΟΤΑ για ένταξη σε προγράμματα χρηματοδότησης όπως τα προγράμματα «Φιλόδημος I & II», το «Πράσινο Ταμείο», το «Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης», αλλά και έκτακτα προγράμματα ενίσχυσης αποκατάστασης ζημιών λόγω καιρικών φαινομένων, με σκοπό την υλοποίηση έργων μεγάλης σημασίας για το κοινωνικό σύνολο.

Η ιστορία του Δήμου Χαλκιδέων με τα ΠΔΕ ξεκινάει το 2014 με κάποια πολύ μικρά έργα οδοποιίας. Μετά από πολλές συζητήσεις και προσπάθειες το 2014 καταφέρνει ο Δήμος Χαλκιδέων, μαζί με την νεοσυσταθείσα τότε Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, να αποκομίσει μια μικρή χρηματοδότηση για βασικά έργα οδοποιίας. Τα επόμενα δυο έτη 2015 & 2016 ο Δήμος Χαλκιδέων δεν πραγματοποίησε κάποιο έργο με χρηματοδότηση. Το 2017 το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης σε συνεργασία με τη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ) εγκαινιάζουν το ΠΔΕ «Φιλόδημος I» συνολικού προϋπολογισμού 2 δις Ευρώ. Με το πρόγραμμα αυτό ενισχύονται οι ΟΤΑ όλης της χώρας, μέσω κατασκευής έργων και προμήθειας εξοπλισμού στους τομείς: ύδρευσης, αποχέτευσης, αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), αγροτικής οδοποιίας, ανέγερσης ή αποκατάστασης δημοτικών κτιρίων, αντιπλημμυρικής προστασίας, αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές. Ο Δήμος Χαλκιδέων το 2017 πραγματοποίησε έργα οδοποιίας, μέσω ΠΔΕ, συνολικής αξίας € 65.831,55. Στον παρακάτω διάγραμμα εμφανίζεται το ύψος των χρηματοδοτήσεων που έχει λάβει ο Δήμος Χαλκιδέων από 2017 έως το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία του τμήματος προϋπολογισμού του Δήμου Χαλκιδέων.

Στο διάγραμμα 1.3, εμφανίζονται ανά έτος τα έσοδα από το ΠΔΕ και οι Έκτακτες Επιχορηγήσεις που εντάχθηκαν στους ετήσιους προϋπολογισμούς του Δήμου Χαλκιδέων. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές αφορούν είτε υπό υλοποίηση έργα που είχαν ενταχθεί στο ΠΔΕ, είτε έργα που επρόκειτο να υλοποιηθούν το επόμενο οικονομικό έτος. Είναι εμφανές πως οι χρηματοδοτήσεις από το ΠΔΕ αποτελούν τη βασική στήριξη για την πραγματοποίηση έργων υποδομής στο Δήμο Χαλκιδέων.



Πηγή: Τμήμα Προϋπολογισμού Δήμου Χαλκιδέων

Διάγραμμα 1.3

Εισορές ΠΑΕ & Έκτακτες Επιχορηγήσεις 2017-2023 στο Δήμο Χαλκιδέων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα έργα του Δήμου Χαλκιδέων που έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και έχουν επιλεγεί για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας. Αναλύονται διεξοδικά τα οικονομικά στοιχεία του προγράμματος και αιτιολογείται η επιλογή τους για τη μελέτη. Στη συνέχεια, και αφότου οριστεί η μεθοδολογία και ο ερευνητικός στόχος της μελέτης, παρουσιάζονται οι ποιοτικές συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με τρία στελέχη του Δήμου Χαλκιδέων σχετικά με τις επενδύσεις στο δήμο, την αξιολόγηση των υπό μελέτη έργων αλλά και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

2.1 ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΙ

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται σε τρία σημαντικά έργα για το Δήμο Χαλκιδέων, που έχουν ενταχθεί σε ισάριθμα προγράμματα ΠΔΕ. Στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», το «Πράσινο Ταμείο», και το πρόγραμμα «Φιλόδημος ΙΙ».

Στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» έχει ενταχθεί το έργο «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας». Το συγκεκριμένο έργο ταλαιπωρεί εδώ και χρόνια τόσο τις δημοτικές αρχές όσο και τους πολίτες, και αναφέρεται στην αποκατάσταση, ανάδειξη, ανάπτυξη, και λειτουργική επανένταξη της δημοτικής αγοράς της πόλης, μαζί με την ανάπλαση και αναβάθμιση των οδών και των πεζοδρομίων που την περιβάλλουν.

Στο πρόγραμμα «Πράσινο Ταμείο» έχει ενταχθεί το έργο «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπαρχόντων Κοινόχρηστων Χώρων», το οποίο αποτελεί μέρος του χρηματοδοτικού προγράμματος «Δράσεις Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου». Το έργο, εκτός των άλλων, έχει έντονο περιβαλλοντικό και οικολογικό χαρακτήρα.

Τέλος, στο πρόγραμμα «Φιλόδημος ΙΙ» έχει ενταχθεί το έργο «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”», το οποίο ανήκει στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον, και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» που είναι έργο ΕΣΠΑ και εντάσσεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Και τα τρία έργα που επιλέχθηκαν χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων κι έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνία, καθώς επηρεάζουν άμεσα τη ζωή των πολιτών. Επιπλέον, και τα τρία έργα είναι εξέχουσας σημασίας για τη δημοτική αρχή κι έχουν γίνει αντικείμενο κοινωνικής κριτικής. Όπως αναφέρουν οι Παπαδάμου & Συριόπουλος

(2015) "Το βιβλίο αυτό Προσδιορίζει τις βασικές έννοιες στην αξιολόγηση επενδύσεων φωτίζοντάς την τόσο από την καθαρά χρηματοοικονομική, όσο και από την κοινωνικοοικονομική προσέγγιση", έτσι και στην παρούσα εργασία θα προσεγγίσουμε τα έργα αυτά αξιολογώντας τα τόσο από οικονομικής όσο και από κοινωνικής πλευράς.

2.1.1 Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα ξεκίνησαν οι εργασίες ανέγερσης μιας αγοράς που η μορφή της θα είχε το σχήμα Π. Τα σχέδια της προέβλεπαν πετρόκτιστα κτίρια με κεραμοσκεπές στο νούμερο 116Α οικοδομικού τετραγώνου της συνοικίας Α με όρια τις οδούς Αρεθούσης, Κριεζώτου, Νεοφύτου και τη λεωφόρο Ελ. Βενιζέλου. Το 1932 στη Δημοτική Αγορά της Χαλκίδας θα ενσωματωθεί ένα νέο τμήμα που θα σχεδιαστεί από τον αρχιτέκτονα Σόλων Κυδωνιάτη, το οποίο θα συναποτελέσει ένα νέο σώμα το οποίο θα δέσει αρμονικά με το παλιά πετρόκτιστα κτίρια με κεραμοσκεπές, δίνοντάς του μια νέα σύγχρονη μορφή, με έντονα στοιχεία του μοντερνισμού.

Για αρκετές δεκαετίες η κοινωνική ζωή και η εμπορική δραστηριότητα της πόλης θα υπάρχουν έντονα στο συγκρότημα της Δημοτικής Αγοράς. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 κι έπειτα, οι έμποροι – ενοικιαστές άρχισαν ένας ένας να την εγκαταλείπουν με άμεσο αποτέλεσμα να ερημώσει και να υποβαθμιστεί από τους ίδιους τους κατοίκους.

Για αρκετούς από τους Δημάρχους της πόλης, η πρόθεσή τους ήταν να κατεδαφίσουν τα ιστορικά κτίρια της Δημοτικής Αγοράς της Χαλκίδας. Έχοντας προηγηθεί μια αρνητική γνωμοδότηση του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεότερων Μνημείων, να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο, και με τις έντονες αντιρρήσεις της Δημοτικής Αρχής και την επιμονή μιας Ομάδας Πρωτοβουλίας Πολιτών, της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ και της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος, να επανεξεταστεί το ζήτημα με αποτέλεσμα το 2006 με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ) και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεότερων Μνημείων, να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο με αρχιτεκτονικές, πολεοδομικές και ιστορικές αξίες

(Archaiologia, 2023).

Το «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας» αφορά στην αποκατάσταση, ανάδειξη, ανάπτυξη και λειτουργική επανένταξη της Δημοτικής Αγοράς Χαλκίδας, μαζί με την ανάπλαση των επιφανειών της παρακείμενης πλατείας καθώς και την ανάπλαση της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου η οποία έχει άμεση σύνδεση με το υπόλοιπο έργο, είναι ένα από τα τρία μεγάλα έργα με προϋπολογισμό που ανέρχεται σε € 15.000.000. Η υλοποίηση του έργου

βρίσκεται υπό την επίβλεψη της Υπηρεσίας Νεότερων Μνημείων και Τεχνικών Έργων (ΥΝΜΤΕ) και του ΥΠΠΟΑ, και είναι ένα τεράστιο έργο αποκατάστασης και επαναλειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς Χαλκίδας που θα αλλάξει ριζικά την εικόνα αλλά και την αναπτυξιακή προοπτική της πόλης.

Αρχικά είχε ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων «Φιλόδημος II» μόνον η αποκατάσταση, ανάδειξη, ανάπτυξη και λειτουργική επανένταξη της Δημοτικής Αγοράς Χαλκίδας. Όμως κατά την έναρξη των εργασιών, και μετά από προτροπή της Δημάρχου και των Υπηρεσιών του Δήμου, έγιναν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες ώστε να ενταχθούν όλα τα υπό έργα στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης».

Με απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών, Στυλιανού Πέτσα, και με Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης ΑΔΑ: 6ΧΨΡ46ΜΤΛ6-ΞΒ3, αποφασίστηκε η ένταξη του έργου με τίτλο «Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας» στον Άξονα Προτεραιότητας «Ποιότητα ζωής και εύρυθμη λειτουργία των πόλεων, της υπαίθρου και των οικισμών», του Προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης».

Για το συγκεκριμένο έργο, η χρηματοδότηση πραγματοποιείται μέσω επενδυτικού δανείου που χορηγείται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, συνομολογείται με δανειακή σύμβαση μεταξύ του Κύριου του Έργου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και αποπληρώνεται από πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του Υπουργείου Εσωτερικών. Η χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης», το 2022, έδωσε την δυνατότητα εξοικονόμησης € 5.565.924,22 για τον προϋπολογισμό του Δήμου και άνοιξε το δρόμο σχεδιασμού νέων έργων για το ίδιο έτος και τις επόμενες χρονιές.

Το έργο αποτελείται από πέντε υπό έργα, με το Δήμο Χαλκιδέων να χρηματοδοτείται, μέσω του προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης», με το ποσό των € 5.565.924,22, χρησιμοποιώντας από ίδιους πόρους το ποσό των € 1.831.253,05. Αρχικά προβλέφθηκε και δεσμεύτηκε ποσό € 200.000 για την πληρωμή ισόποσης δαπάνης σε βάρος της πίστωσης του προϋπολογισμού εξόδων, με ΚΑ 64-7311.0001, του έτους 2019 ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία της ηλεκτρονικής δημοπρασίας. Εν συνεχεία, ο Δήμος Χαλκιδέων και η ανάδοχος εταιρεία υπέγραψαν, στις 25/08/2021, καθώς έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία του ηλεκτρονικού διαγωνισμού εργολαβική σύμβαση αξίας € 5.965.465,54 (ΑΔΑΜ: 21ΣΥΜV009113222 2021-08-25). Ουσιαστικά, η σύμβαση σηματοδοτεί την έναρξη μιας νέας εποχής για την πόλη της Χαλκίδας, καθώς το εν λόγω κτήριο, που έχει κηρυχθεί από το 2006 νεότερο μνημείο, παρέμενε, επί σειρά ετών, εγκαταλελειμμένο και μισογκρεμισμένο επιβαρύνοντας όχι μόνον την εικόνα της αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Το έργο είχε ενταχθεί στο τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου Χαλκιδέων τα έτη 2020, 2021, 2022 και 2023.

Το έτος 2021 στην ανάδοχο εταιρεία πληρώθηκε ποσό € 256.777,95, από τα οποία τα € 200.000 αφορούν ιδίους πόρους και τα € 56.777,95 πληρώθηκαν μέσω του ΠΔΕ, με κωδικό ΠΔΕ 2018 ΣΑΕΠ 06600056, και Κ.Α. Εσόδου 1327.0040. Το έτος 2022 πληρώθηκε χρηματικό ποσό € 458.180,54, ενώ το έτος 2023 έως και την 27-04-2023, έχει καταβληθεί χρηματικό ποσό ύψους € 1.805.335,47 μέσω του ΠΔΕ με κωδικό ΠΔΕ 2018 ΣΑΕΠ 06600056, και Κ.Α. Εσόδου 1327.0040, συνολικού ποσού καταβολής € 2.520,293,96. Σήμερα τα έργα έχουν ολοκληρωθεί κατά το ήμισυ, γεγονός που σημαίνει ότι είναι ένα βήμα πιο κοντά στην ολοκλήρωση του έργου. Η Δημοτική Αγορά αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2023.

Πίνακας 2.1

Στοιχεία έργου «Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας»

Τίτλος έργου	Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας
Χρηματοδότηση	«Αντώνης Τρίτσης»
Κύριος του Έργου	Δήμος Χαλκιδέων
Ποσό χρηματοδότησης	€ 5.565.924,22
Φυσικό Αντικείμενο Έργου	<p>Για την υλοποίηση του έργου συνολικά θα λάβουν χώρα τα κάτωθι Υπο-έργα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπο-έργο 1 (4.397.736,62€): "Αποκατάσταση, ανάδειξη, ανάπτυξη και λειτουργική επανένταξη της Δημοτικής Αγοράς Χαλκίδας" • Υπο-έργο 2 (1.100.000€): "Αναβάθμιση οδών και πεζοδρομίων Χαλκίδας" • Υπο-έργο 3 (6.200 €): "Σύνταξη και προετοιμασία φακέλου υποβολής αίτησης χρηματοδότησης" • Υπο-έργο 4 (37.187,60 €): "Δράσεις ενημέρωσης - πληροφόρησης -

	<p>ευαισθητοποίησης στον Δήμο Χαλκιδέων"</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπο-έργο 5 (24.800 €): "Έργα σύνδεσης της Δημοτικής Αγοράς με το δίκτυο ηλεκτροδότησης (ΟΚΩ - ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.)"
--	---

Πηγή: Η υπ' αριθμ. πρωτ. 11904/2021/2-3-2021 Απόφαση Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών με ΑΔΑ 6ΧΨΡ46ΜΤΛ-ΞΒ3 με θέμα την ένταξη του έργου «Ανοιχτό κέντρο εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας» στο πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

2.1.2 Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων

Ένα ακόμα σημαντικό έργο για το Δήμο Χαλκιδέων είναι η «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων», το οποίο είναι μέρος του χρηματοδοτικού προγράμματος «Δράσεις Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου» που εντάσσεται στο «Πράσινο Ταμείο». Δεδομένης της βαρύτητας που έχουν η κοινόχρηστοι χώροι στην ποιότητα της ζωής των πολιτών, γίνεται εύκολα αντιληπτό γιατί το συγκεκριμένο έργο είναι βαρύνουσας σημασίας, και αξίζει να αξιολογηθεί. Οι έξι κοινόχρηστοι χώροι που περιλαμβάνονται στο έργο χρίζουν βελτίωσης και συμπλήρωσης με συστήματα νέας γενιάς στο πότισμα και τον φωτισμό και με την τοποθέτηση φυτών πιο ανθεκτικών στις καιρικές συνθήκες, δεδομένης της κλιματικής αλλαγής.

Το συγκεκριμένο έργο αφορά την βελτίωση και συμπλήρωση έξι υπάρχοντων κοινόχρηστων χώρων με ποσοστό χρηματοδότησης 60% επί της συνολικής αξίας της σύμβασης από το «Πράσινο Ταμείο», και 40% από ίδιους πόρους, με αποτέλεσμα την οικονομική ελάφρυνση στον προϋπολογισμό του Δήμου.

Η δαπάνη της εκτέλεσης των εργασιών προβλέφθηκε με την υπ' αριθμ. 1783/17632/7-6-2022 Απόφαση Δημάρχου Πολυετούς Ανάλυσης και καλύφθηκε από την πίστωση που περιλαμβάνονταν στον προϋπολογισμό του έτους 2021 ύψους € 208.215, σε βάρος του ΚΑ 30-6662.0030, και προέβλεπε για τον προϋπολογισμό του έτους 2022 ποσό € 296.160,21, σε βάρος του ΚΑ 30-6662.0030, πιστώσεις συνολικού ποσού € 504.375,21, σε βάρος του ΚΑ 30-6662.0030 κάθε έτους.

Το έργο είχε ενταχθεί στο τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου Χαλκιδέων των ετών 2021 και 2022. Οι ενέργειες του Αναπληρωτή Διευθυντή Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων -

Τεχνολογιών & Πληροφορικής προκειμένου να ενταχθεί το έργο στο «Πράσινο Ταμείο» έχουν ξεκινήσει πριν υπογραφεί με την ανάδοχο εταιρεία η σύμβαση με Ν° 62/2022 στις 08-08-2022, (ΑΔΑΜ: 22SYMV011098426 2022-08-12), αποστέλλοντας όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που χρειάζονται για να ενταχθεί το έργο στο Πράσινο Ταμείο. Κατά την διάρκεια της σύμβασης και την εκτέλεση των εργασιών το έτος 2022, πληρώθηκαν από ίδιους πόρους € 287.922,92, και μέσω του Πράσινου Ταμείου εγκρίθηκαν, με Κ.Α. εσόδου 1329.0024, για το ίδιο έτος € 208.214,99. Για να μπορέσει να εκταμιεύσει τα χρήματα το «Πράσινο Ταμείο», είχαν σταλεί από τη διεύθυνση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων - Τεχνολογιών & Πληροφορικής του Δήμου τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής που είχαν εκδοθεί. Η σύμβαση για το έργο έχει πλέον ολοκληρωθεί και εξοφληθεί με τελικό κόστος € 496.137,91.

Πίνακας 2.2

Στοιχεία έργου «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων»

Τίτλος έργου	«Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων»
Χρηματοδότηση	Πράσινο Ταμείο
Κύριος του Έργου	Δήμος Χαλκιδέων
Ποσό χρηματοδότησης	504.375,21€
Φυσικό Αντικείμενο Έργου	Εργασία καθαίρεσης πλακοστρώσεων δαπέδων παντός τύπου και πάχους m2 50, Εργασία καθαίρεσης στοιχείων από άοπλο σκυρόδεμα m3 5, Πρόχυτα κράσπεδα από σκυρόδεμα 15εκ., Εξυγιαντικές στρώσεις με θραυστό υλικό λατομείου m3 16, Προμήθεια γεωσυνθετικού αποστραγγιστικού πλέγματος m2 320, Κατασκευή ψυχρού υδατοπερατού σταθεροποιημένου χωμάτινου δαπέδου, πάχους 5-7εκ., με την υπόβαση μεταβλητού πάχους 10εκ.,

	<p>Προμήθεια και διάστρωση σκυροδέματος για μικρές κατασκευές m³,</p> <p>Προμήθεια και τοποθέτηση καθιστικού με χαλύβδινο σκελετό και δοκίδες σύνθετης ξυλείας,</p> <p>Προμήθεια και τοποθέτηση κάδων απορριμμάτων,</p> <p>Προμήθεια και εγκατάσταση μεταλλικής βρύσης,</p> <p>Προμήθεια και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών ιστών φωτισμού,</p> <p>Γενική μόρφωση επιφάνειας εδάφους για την φύτευση φυτών ή εγκατάσταση χλοοτάπητα,</p> <p>Προμήθεια κηπευτικού χώματος m³,</p> <p>Συμπλήρωση παράπλευρων χώρων οδών με φυτική γη m³,</p> <p>Προμήθεια εδαφοβελτιωτικών (compost) m³ 300,</p> <p>Ενσωμάτωση βελτιωτικών εδάφους m³ 300,</p> <p>Προμήθεια και φύτευση Δένδρων τεμ. 96,</p> <p>Προμήθεια και φύτευση Θάμνων τεμ. 4.110,</p> <p>Προμήθεια και φύτευση Ποώδη – πολυετή,</p> <p>Προμήθεια και φύτευση Αναρριχώμενων,</p> <p>Κόψιμο - εκρίζωση θάμνων μπορντούρας m 80,</p> <p>Κόψιμο - εκρίζωση μεμονωμένου θάμνου με ύψος >1,50 m τεμ. 35,</p> <p>Υποστύλωση δέντρου με σύστημα υπόγειας στήριξης,</p> <p>Εγκατάσταση προπαρασκευασμένου χλοοτάπητα m²,</p> <p>Σωλήνας PE Φ32/6 ATM m 3.300,</p> <p>Αυτ/νος σταλ/ρος Φ17/30εκ/1,6λ/Ω με χαλκό m 21.400,</p> <p>Ηλεκτροβάνα 1" D.C. 9-12V,</p> <p>Μειωτής πίεσης 1" & Κλαπέ αντεπιστροφής 1" ειδικού τύπου,</p>
--	--

	<p>Κεφαλή λιπάνσεως 1" με μανόμετρα & Φίλτρο δίσκων 1" 10 ATM,</p> <p>Φρεάτιο ορθογώνιο & Φρεάτιο κυλινδρικό 10",</p> <p>Βαλβίδα εξαερισμού 1/2" & Βαλβίδα καθαρισμού 1/2",</p> <p>Αντλία λιπάνσεως αναρροφήσεως κατάλληλη για λιπάσματα και οξέα</p> <p>Υδρομετρο 1" με ηλεκτρική έξοδο & Αισθητής πίεσεως με Τάπα σταλακτοφόρου Φ17,</p> <p>Ρακόρ γαλβανισμένα 1", Σφαιρικός κρουνός μεταλλικός γαλβανιζέ 1",</p> <p>Προγραμματιστής μπαταρίας 12στάσεων & Κεντρικός προγραμματιστής άρδευσης, Πρόγραμμα διαχείρισης & Αισθητής μέτρησης υγρασίας εδάφους,</p> <p>Φορητός υπολογιστής & Συνδετικά υλικά PE κατ' αποκοπή,</p> <p>Ηλεκτρολογικά καλώδια και συνδετικά υλικά κατ' αποκοπή,</p> <p>Πύλλαρ μεταλλικό,</p> <p>Εργασία ρύθμισης προγραμματισμού κατ' αποκοπή,</p> <p>Πέργκολα m2 & Πινακίδα χρηματοδοτικού προγράμματος</p>
--	--

Πηγή: Η μελέτη/τεχνική έκθεση του έργου και η υπ' αριθμ. 62/2022 σύμβαση με ΑΔΑΜ: 22SYMV011098426 2022-08-12, με θέμα την «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων»

2.1.3 Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”

Το τρίτο έργο που μελετάται στην παρούσα έρευνα είναι η «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”» το οποίο εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

2014-2020» το οποίο είναι έργο ΕΣΠΑ και εντάσσεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων «Φιλόδημος II».

Το έργο του κλειστού αθλητικού κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης” κάλυψης 3.490,00 μ² και Επιφ. Χρήσης 3.650,00μ² (Οικ. Αδ. 158/1996), αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση, της ενεργειακής απόδοσής του, στην κατηγορία Β+, σύμφωνα με τον Κ.Εν.Α.Κ.. Το κτίριο θα αναβαθμιστεί ενεργειακά πετυχαίνοντας Εξοικονόμηση Ενέργειας τουλάχιστον 53% (654,5 kWh/m² βάση ΠΕΑ) σε σχέση με την κατανάλωση ενέργειας πριν τις παρεμβάσεις που προτείνονται.

Το κτίριο του Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας αποτελεί μία Αθλητική Εγκατάσταση, η οποία έχει Αγωνιστικό Χώρο από παρκέ και διαγραμμίσεις και εξοπλισμό για καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, χειροσφαίριση και ποδόσφαιρο σάλας, ενώ δύναται να φιλοξενεί και αγώνες των αθλημάτων : πάλης, ταεκβοντό, καράτε, ρυθμική γυμναστική, τραμπολίνο. Πρόκειται για Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο που Κατατάσσεται στην Κατηγορία των Αθλητικών Εγκαταστάσεων Ομάδας ΣΤ σύμφωνα με την παρ. 1 του Άρθρου 4 του Ν. 4479/2017, όπου Διεξάγονται Διεθνείς Αγώνες ή Αγώνες Επαγγελματικών Κατηγοριών. Η Αθλητική αυτή Εγκατάσταση διαθέτει 1.120 Θέσεις Θεατών με δυνατότητα αύξησης των Θέσεων Θεατών κατά 500 (σύνολο 1620 θέσεις) με πτυσσόμενη εξέδρα. Είναι ένας Αθλητικός Χώρος μεγάλης επισκεψιμότητας/ λειτουργικότητας/ χρήσης, με μεγάλη ενεργειακή κατανάλωση και με ιδιαίτερη υπερτοπική σημασία, Φιλοξενώντας σε όλη την διάρκεια του έτους Επαγγελματικούς Αγώνες, αλλά και Δράσεις Εθνικού & Ευρωπαϊκού επιπέδου με διασφάλιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ. Η ενεργειακή του αναβάθμιση θα επιφέρει σημαντικά ποιοτικά και ποσοτικά οφέλη μέσω : Εξοικονόμηση ενέργειας, Σημαντική βελτίωση εσωτερικού περιβάλλοντος κτιρίου, Αισθητική Αναβάθμιση κτιρίου, Αισθητή βελτίωση συνθηκών όλο το χρόνο.

Στόχος των προτεινόμενων επεμβάσεων της ενεργειακής μελέτης είναι η ελαχιστοποίηση κατά το δυνατόν της κατανάλωσης ενέργειας για την σωστή λειτουργία του κτηρίου, με την εξασφάλιση συνθηκών θερμικής άνεσης στον εσωτερικό χώρο, με σωστή συμπεριφορά του κτιρίου κατά την διάρκεια όλου του χρόνου, διασφαλίζοντας την ελαχιστοποίηση κατά το δυνατόν της κατανάλωσης ενέργειας για την ορθή ενεργειακή αποδοτικότητα του κτιρίου μέσω :

- Βιοκλιματικού σχεδιασμού του κτηριακού κελύφους, αξιοποιώντας τη θέση του κτηρίου ως προς τον περιβάλλοντα χώρο, την ηλιακή διαθέσιμη ακτινοβολία ανά προσανατολισμό όψης, κ.ά.,

- Θερμομονωτικής επάρκειας του κτηρίου με την κατάλληλη εφαρμογή θερμομόνωσης στα αδιαφανή δομικά στοιχεία αποφεύγοντας κατά το δυνατόν τη δημιουργία θερμογεφυρών και την επιλογή κατάλληλων κουφωμάτων, (υαλοπίνακας & πλαίσιο),
- Επιλογής κατάλληλων Η/Μ συστημάτων υψηλής απόδοσης, για κάλυψη αναγκών θέρμανσης ψύξης-κλιματισμού-φωτισμού-Ζεστού Νερό Χρήσης με την κατά το δυνατόν ελάχιστη κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας,
- Χρήσης τεχνολογιών Α.Π.Ε. όπως ηλιοθερμικά συστήματα, φωτοβολταϊκά συστήματα, γεωθερμικές αντλίες θερμότητας (εδάφους, υπόγειων και επιφανειακών νερών) κ.α., και
- Εφαρμογής διατάξεων αυτομάτου ελέγχου της λειτουργίας των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, για τον περιορισμό της άσκοπης χρήσης τους.

Στόχος των προτεινόμενων Η/Μ εργασιών είναι η εναρμόνιση με το άρθρο 8 του Κ.Εν.Α.Κ., όπου νέα ή ριζικά ανακαινιζόμενα κτίρια πρέπει να τηρούν ελάχιστες προδιαγραφές. Θα εγκατασταθεί ακόμη κεντρικό σύστημα αυτοματισμού για τον έλεγχο της λειτουργίας των φωτιστικών σωμάτων και του συστήματος θέρμανσης και αερισμού.³ Το έργο «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”» αφορά το μεγαλύτερο κλειστό γήπεδο μπάσκετ που έχει ο Δήμος Χαλκιδέων. Έχει ποσοστό επιδότησης από Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» που είναι έργο ΕΣΠΑ και εντάσσεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων «Φιλόδημος II» κατά 100%.

Ο Δήμος Χαλκιδέων και η ανάδοχος εταιρεία υπέγραψαν στις 12-04-2021 καθώς έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία του ηλεκτρονικού διαγωνισμού εργολαβική σύμβαση αξίας 792.626,70€ (ΑΔΑΜ: 21SYMV008448726 2021-04-12) με ημερομηνία παράδοσης του έργου σε δώδεκα μήνες από την υπογραφή της σύμβασης. Οι εργασίες όμως άρχισαν εντός του 2022, κάτι που απαιτούσε να δοθεί παράταση έως το τέλος του 2023 καθώς αντιμετωπίστηκαν λόγω του Covid-19 αρκετά προβλήματα στις προμήθειες των υλικών. Το έργο είχε ενταχθεί στο τεχνικό πρόγραμμα του δήμου Χαλκιδέων για τα έτη 2021, 2022 και 2023.

Η δαπάνη του έργου επιβαρύνει τον ΚΑ 64-7341.0017 του προϋπολογισμού και Κ.Α. εσόδου 1328.0016. Στην ανάδοχο εταιρεία πληρώθηκε το έτος 2022 ποσό 359.978,95€ ενώ το 2023 έως και τις 03-05-2023 πληρώθηκε ποσό 613.840,00€. Το έργο έχει αποπληρωθεί

³ Απόφαση α.π.:οικ.ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 6381/01-07-2019 με ΑΔΑ: 9Σ6Τ465ΧΙ8-3ΓΖ, έγγραφο του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης.

εξολοκλήρου από το ΠΔΕ χωρίς να συνεισφέρει ο Δήμος χρηματικά από τους ίδιους πόρους του. Επίσης έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες του σε ποσοστό 90% και αναμένεται να παραδοθεί το επόμενο διάστημα. Το κομμάτι των εργασιών που αφορά την λειτουργικότητα του γηπέδου ως προς τους αγώνες είναι ολοκληρωμένο καθώς στις 26-04-2023 πραγματοποιήθηκε αγώνας για το Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα χάντμπολ ανδρών ανάμεσα στην Εθνική Ελλάδος και την Κροατία.

Πίνακας 2.3

Στοιχεία έργου «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας "Τάσος Καμπούρης"»

Τίτλος έργου	«Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας "Τάσος Καμπούρης"»
Χρηματοδότηση	Φιλόδημος ΙΙ
Κύριος του Έργου	Δήμος Χαλκιδέων
Ποσό χρηματοδότησης	982.857,11€
Φυσικό Αντικείμενο Έργου	<p>Θερμομόνωση της Οροφής του κτιρίου,</p> <p>Αντικατάσταση Λέβητα συμπυκνώσεως για τις ανάγκες θέρμανσης - 2 TEM. Ισχύος 250.000 Kcal/h/TEM, με Απόδοση >92%/TEM,</p> <p>Αντικατάσταση λέβητα συμπυκνώσεως για τις ανάγκες Ζεστού Νερού Χρήσης (ZNX) - 1 TEM. Ισχύος 250.000 Kcal/h, με Απόδοση >92%,</p> <p>Επισκευή υφιστάμενου CHILLER, με αντικατάσταση κινητήρων ψυκτικών μονάδων με νέους - 2 TEM., τεχνολογίας Inverter, με Εποχιακό Βαθμό SEER > από 2,5,</p> <p>Ηλιακοί Συλλέκτες Επιλεκτικοί για την παραγωγή ZNX που θα συνδέονται με τα Boiller - 85 μ2,</p> <p>Αυτοματισμοί για τον έλεγχο της λειτουργίας των τερματικών μονάδων ανά λειτουργικό χώρο. Υδραυλική προσαρμογή κυκλοφορητών, αυτόματος έλεγχος στην προσαγωγή αέρα. Έλεγχος θερμοκρασίας προσαρμογής αέρα και & τοποθέτηση</p>

	<p>αυτοματισμών για ελεύθερη μηχανική ψύξη ή νυχτερινό αερισμό. Τοποθέτηση ελεγκτών υγρασίας του αέρα</p> <p>προσαγωγής/απόρριψης - 1 TEM.,</p> <p>Boiler διπλής ενέργειας για ZNX - 2 TEM. και</p> <p>Αντικατάσταση Φωτιστικών Σωμάτων προς αντικατάσταση λαμπτήρων με νέους τύπου LED - 70 TEM για Φωτισμό</p> <p>Γηπέδου + 100 TEM για Φωτισμό λοιπών Χώρων</p>
--	--

Πηγή: Η υπ' αριθμ. πρωτ. Οικ. ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 6381/01-07-2019 Απόφαση της Ειδικής Γραμματέως Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ ΕΤΠΑ και ΤΑ, με ΑΔΑ 9Σ6Τ465ΧΙ8-3ΓΖ με θέμα Ένταξη της Πράξης «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας "Τάσος Καμπούρης"» με Κωδικό ΟΠΣ 5029470 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

2.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η ερευνητική διαδικασία στην παρούσα εργασία αποτελείται από τρία εξίσου σημαντικά μέρη. Βιβλιογραφική έρευνα και ανασκόπηση, μελέτη των έργων του Δήμου Χαλκιδέων που έχουν επιλεγεί από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, και ποιοτικές συνεντεύξεις με στελέχη του Δήμου Χαλκιδέων που εμπλέκονται στα επενδυτικά προγράμματα. Σκοπός της συνδυαστικής ερευνητικής προσέγγισης είναι να αποκτηθεί μια πιο εις βάθος κατανόηση των διαδικασιών που απαιτούνται για να ενταχθεί ένας δήμος σε κάποιο χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, της δημοσιονομικής πολιτικής που ακολουθείται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και των κοινωνικών επιπτώσεων των υλοποιούμενων έργων.

Παράλληλα, τα έργα του Δήμου Χαλκιδέων, που έχουν επιλεγεί για τους σκοπούς της εργασίας, μελετώνται και αξιολογούνται τόσο οικονομικά, στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όσο και κοινωνικά. Η διαδικασία ένταξης των έργων στο ΠΔΕ, η πορεία υλοποίησής τους, η κατανομή των πόρων και η δημοσιονομική διαχείριση τους αποτελούν τις κατευθύνσεις βάσει των οποίων θα κινηθεί η έρευνα. Τα στοιχεία που απαιτούνται θα ζητηθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου. Στο κομμάτι της κοινωνικής αξιολόγησης των έργων, θα ερευνηθεί τόσο η αναγκαιότητα των έργων όσο και η πραγματική επίπτωση που έχουν, ή αναμένεται να έχουν, στο κοινωνικό σύνολο βραχυπρόθεσμα, αλλά και

σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Ως πρωτογενής πηγή στοιχείων θα χρησιμοποιηθούν οι σχετικές μελέτες του Δήμου Χαλκιδέων και εν συνεχεία, εάν κριθεί αναγκαίο, θα πραγματοποιηθεί έρευνα στους ίδιους τους πολίτες.

Η πιο διαδεδομένη μέθοδος αξιολόγησης δημοσίων έργων είναι η ανάλυση ωφελειών - κόστους. Σύμφωνα με αυτή, για να αποφασιστεί η υλοποίηση ενός έργου πρέπει οι ωφέλειες από τη χρήση του έργου να είναι μεγαλύτερες από το κόστος του έργου. Ωστόσο, οι ωφέλειες εκείνες που απορρέουν από το εκάστοτε έργο κι έχουν ποιοτικό χαρακτήρα, δεν μπορούν να αποτιμηθούν με ευκολία. Η ανάλυση ωφελειών - κόστους είναι μια μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τη συλλογή και ανάλυση των οικονομικών στοιχείων ενός δημόσιου έργου, τον καθορισμό των επιθυμητών αποτελεσμάτων και ανεπιθύμητων επιπτώσεων του έργου και τον καθορισμό της αποτελεσματικότητας του σε σχέση με το κόστος του.

Το τρίτο σκέλος της έρευνας αφορά την ποιοτική συνέντευξη με τρία στελέχη του Δήμου Χαλκιδέων με άμεση σχέση και σαφή άποψη για τα εν λόγω έργα και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Αυτά είναι, η Δήμαρχος Χαλκιδέων, η οποία ηγείται του δήμου και παίρνει τις τελικές αποφάσεις, ο Αναπληρωτής Διευθυντής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής, ο οποίος καταρτά τις αιτήσεις ένταξης στα επενδυτικά προγράμματα, και ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος των Οικονομικών Υπηρεσιών, ο οποίος διεκπεραιώνει όλες τις οικονομικές συναλλαγές που σχετίζονται με τις επενδύσεις.

Ακολουθώντας αυτή την ερευνητική μεθοδολογία επιτυγχάνεται μια πληρέστερη μελέτη των έργων ΠΔΕ στο Δήμο Χαλκιδέων και μια σαφέστερη οικονομική και κοινωνική αξιολόγησή τους.

2.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Μέσα από την παρούσα εργασία επιχειρείται η οικονομική και κοινωνική αξιολόγηση των τριών σημαντικότερων έργων, αυτή τη στιγμή, για τον Δήμο Χαλκιδέων, τα οποία έχουν ενταχθεί και χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ. Σκοπός της έρευνας είναι να μελετηθούν, αφενός οι οικονομικές επιπτώσεις και οι όποιες ευεργετικές συνέπειες του ΠΔΕ στον προϋπολογισμό Δήμο, και αφετέρου οι επιπτώσεις που έχουν τα έργα αυτά στο κοινωνικό σύνολο. Με άλλα λόγια, επιχειρείται μια αξιολόγηση των έργων, και κατ' επέκταση του ΠΔΕ, σε πραγματικά μεγέθη και ρεαλιστικές διαστάσεις, χωρίς εξιδανικευμένες θεωρήσεις. Βοηθά ουσιαστικά το ΠΔΕ τα οικονομικά των ΟΤΑ; Πόσο εύκολο είναι για έναν ΟΤΑ να εντάξει ένα έργο στο ΠΔΕ; Είναι τα έργα που εντάσσονται τόσο σημαντικά, αλλά και τόσο αναγκαία, όσο

υποστηρίζουν οι δημόσιες αρχές; Ωφελούν ουσιαστικά τους πολίτες; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που απαντά η παρούσα μελέτη.

Καθώς η περίπτωση του Δήμου Χαλκιδέων, που εξετάζεται στην παρούσα εργασία, αποτελεί παράδειγμα μελέτης τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορούν να αναχθούν, με κάθε επιφύλαξη, σε μια γενικότερη αξιολόγηση παρόμοιων έργων στους ΟΤΑ. Φυσικά, η κάθε περίπτωση είναι διαφορετική, ωστόσο μπορούν να εξαχθούν κάποια γενικά συμπεράσματα για την εφαρμογή του ΠΔΕ στους ΟΤΑ.

2.4 ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Για τους ερευνητικούς σκοπούς της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκαν τρεις ποιοτικές συνεντεύξεις με ισάριθμα στελέχη του Δήμου Χαλκιδέων: Τη δήμαρχο Κυρία Έλενα Βάκα, τον Αναπληρωτή Διευθυντή Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής, Κύριο Ιωάννη Κυριάκη, και τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, Κύριο Κωνσταντίνο Λίγκρο. Η επιλογή των συγκεκριμένων προσώπων έγινε βάσει της θέσης που έχουν στο Δήμο αλλά και της συνάφειάς τους με το ΠΔΕ και της υλοποίησης αυτού.

2.4.1 Δήμαρχος Χαλκιδέων

Η πρώτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε με την Κα Έλενα Βάκα, Δήμαρχο Χαλκιδέων από το 2019.

- **Πόσο σημαντικό είναι να ενταχθεί ένα έργο του δήμου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων;**

Η ένταξη ενός έργου στο ΠΔΕ είναι πολύ σημαντική γιατί εξασφαλίζει τη χρηματοδότηση του και βοηθά στην υλοποίηση άλλων έργων καθώς δημιουργείται επάρκεια από ίδιους πόρους του δήμου για αυτά καθώς και την κάλυψη άλλων αναγκών.

- **Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των έργων που εντάσσονται στο ΠΔΕ;**

Τα πλεονεκτήματα των Π.Δ.Ε. έργων συνήθως αφορούν την εξασφάλιση της χρηματοδότησης και τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν για τον Δήμο μας, και συνήθως και τις επιπλέον υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει στους πολίτες καθώς οι ίδιοι πόροι μπορούν να προσφέρουν έργα τοπικού χαρακτήρα, ενώ τα μειονεκτήματα

έχουν σχέση με τις διαδικασίες ένταξης που είναι δαιδαλώδεις, την μεγάλη καθυστέρηση που υπάρχει στις εκταμιεύσεις των χρημάτων ή πολλές φορές και την έλλειψη των κονδυλίων.

- **Πόσο βαραίνει για τον προϋπολογισμό των ΟΤΑ, η πραγματοποίηση έργων μέσω χρηματοδότησης;**

Η πραγματοποίηση των έργων των ΟΤΑ μέσω χρηματοδότησης είναι μεγάλης σημασίας καθώς πολλές φορές υπάρχει υστέρηση στα έσοδα των Δήμων, οπότε δεν επαρκούν οι πιστώσεις για την υλοποίηση των έργων τα οποία είναι πάρα πολλά.

- **Πως επιλέγονται και από ποια αρχή τα έργα που θα ενταχθούν στο ΠΔΕ;**

Τα έργα επιλέγονται ανάλογα με την σημασία τους, τον προϋπολογισμό τους και την ωριμότητά τους. Επιλέγονται καταρχήν σε επίπεδο Δήμου από την Οικονομική Επιτροπή και από το Δημοτικό Συμβούλιο.

- **Ποιο θεωρείτε το πιο άρτιο ΠΔΕ (Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης κλπ.) και γιατί;**

Το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» μέχρι σήμερα έχει λειτουργήσει ως ίσως το πιο άρτιο και αυτό οφείλεται στις διαδικασίες που τηρήθηκαν και τηρούνται για την ένταξη των έργων, τις απαιτήσεις, τις εκταμιεύσεις και γενικά όλη την λειτουργία του Προγράμματος.

- **Πόσα έργα ΠΔΕ έχουν υλοποιηθεί στο Δήμο Χαλκιδέων; Υπάρχει πρόβλεψη για ένταξη περισσότερων έργων; Αν ναι, τι αφορούν αυτά;**

Τα έργα είναι πολλά, 32, τα περισσότερα είναι σε εξέλιξη, αφορούν κτιριακά, οδοποιία, αναπλάσεις και αποκαταστάσεις από φυσικές καταστροφές. Υπάρχει πρόβλεψη για νέα έργα όπως και το κλειστό κολυμβητήριο ολυμπιακών προδιαγραφών.

- **Ποιο είναι το μεγαλύτερο ΠΔΕ έργο που έχει γίνει στο Δήμο Χαλκιδέων; Ποια θεωρείτε πως ήταν η επίδρασή του στην κοινωνία της πόλης;**

Θα μιλήσω σαν πολίτης όχι με την ιδιότητα της Δημάρχου, διότι εδώ και αρκετά χρόνια όλοι οι πολίτες του Δήμου μας θέλουμε να δούμε να υλοποιείται το έργο που αφορά την ανάδειξη της παλαιάς αγοράς της Χαλκίδας «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου» καθώς είναι έργο συμβολικό για την πόλη της Χαλκίδας, θεωρείται τοπόσημο και σίγουρα η ολοκλήρωσή του θα συμβάλει στην αναβάθμιση της πόλης.

- **Πόσο σημαντική είναι η ένταξη των τριών έργων που εξετάζουμε στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και γιατί; Θα ήταν εφικτή η πραγματοποίησή τους χωρίς αυτή τη χρηματοδότηση;**
Τα έργα αυτά είναι σε εξέλιξη, η ένταξή τους ήταν σημαντική καθώς χωρίς αυτή τη χρηματοδότηση λόγω των μεγάλων προϋπολογισμών που έχουν τα έργα αυτά δεν θα μπορούσαν να υλοποιηθούν.
- **Πόσο και πώς συμβάλει το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο κοινωνικό σύνολο, με βάση τα τρία αυτά έργα στο Δήμο Χαλκιδέων;**
Το ΠΔΕ με τα τρία αυτά έργα συμβάλει σημαντικά στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της Χαλκίδας, στην αισθητική και ενεργειακή αναβάθμιση της πόλης και των κτιρίων της καθώς, στην βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής των έργων αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος.
- **Αποτελεί το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής;**
Ναι σίγουρα αποτελεί ένα μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

2.4.2 Αναπληρωτής Διευθυντής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής

Η δεύτερη συνέντευξη απευθύνεται στον Κο Ιωάννη Κυριάκη, Αναπληρωτή Διευθυντή Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής από το 2010. Ο Κο Κυριάκης είναι αρμόδιος για τις διαδικασίες ένταξης του Δήμου στο ΠΔΕ, αλλά και τις αιτήσεις για την αποστολή των χρηματοδοτήσεων από το «Πράσινο Ταμείο».

- **Πόσο σημαντικό είναι να ενταχθεί ένα έργο του δήμου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων;**
Το θέμα της ευκολίας ή μη ένταξης ενός έργου του Δήμου στο ΠΔΕ, σχετίζεται κατ' αρχήν και σε πρώτο επίπεδο, με τον Εθνικό ή τον Ευρωπαϊκό Προγραμματισμό και τους κανόνες που διέπουν το κάθε Πρόγραμμα, σε ότι αφορά τις διαδικασίες υλοποίησης των αυτών Προγραμμάτων Χρηματοδότησης ή και Συγχρηματοδότησης των έργων (τεχνικών, υπηρεσιών & προμηθειών).

Οι κανόνες κάθε Προγράμματος Χρηματοδότησης διέπονται από συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο και εξειδικευμένες Υπουργικές Αποφάσεις (ΥΑ), στο πλαίσιο των αντίστοιχων στόχων και προτεραιοτήτων, των Εγκεκριμένων Ευρωπαϊκών, Εθνικών ή Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Το κύριο & σημαντικότερο θέμα σε ότι αφορά την ευκολία ένταξης ενός έργου του Δήμου στο ΠΔΕ, είναι ο Σχεδιασμός και Επιχειρησιακός Προγραμματισμός των έργων (τεχνικών, υπηρεσιών & προμηθειών) του Δήμου, προκειμένου τα έργα να είναι έγκαιρα ώριμα σ' επίπεδο μελετών, εγκρίσεων, αδειών και εν γένει τευχών δημοπράτησης, σύμφωνα με τις επενδυτικές προτεραιότητες του Δήμου και στην κατάλληλη χρονική στιγμή, βάση αντίστοιχου ιεραρχημένου σχεδιασμού-προγραμματισμού υλοποίησης των αυτών έργων του Δήμου, σύμφωνα και στο πλαίσιο, της έγκαιρης και έγκυρης (υποχρεωτικής και μη) γνωστοποιημένης (στον Δήμο) και προβλεπόμενης πολυετούς Χρονικής Περιόδου κάθε Προγράμματος Χρηματοδότησης έργων από το ΠΔΕ, κατά τον Ευρωπαϊκό, Εθνικό και Περιφερειακό Σχεδιασμό και Επιχειρησιακό Προγραμματισμό.

Γενικά, η ένταξη ενός έργου του Δήμου στο ΠΔΕ, είναι πραγματικά εύκολη, εφόσον κατά τα παραπάνω, πληροί συσσωρευτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις :

1. Έχει έγκαιρα προβλεφθεί και σχεδιασθεί ως επιχειρησιακή επενδυτική προτεραιότητα, έχει προμελετηθεί και χρονοπρογραμματισθεί,
2. Εμπίπτει στους στόχους και προτεραιότητες του αντίστοιχου Προγράμματος Χρηματοδότησης από το ΠΔΕ και φυσικά της αντίστοιχης προβλεπόμενης Συλλογικής Απόφασης (ΣΑ - σ' επίπεδο Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών περί δικαιώματος ανάληψης οικονομικής υποχρέωσης σε βάρος του ΠΔΕ) και της εν συνεχεία ή της Συλλογικής Απόφασης Έργου (ΣΑΕ - σ' επίπεδο υπουργικής απόφασης εγγραφής έργου) ή της Συλλογικής Απόφασης Έργου Περιφέρειας (ΣΑΕΠ - σ' επίπεδο περιφερειάρχη απόφασης εγγραφής έργου).
3. Είναι «ώριμο» (ή δυνατόν και σ' επίπεδο σχεδίου διακήρυξης-προκήρυξης) προς υποβολή αιτήματος ένταξης και χρηματοδότησης αντίστοιχης πρότασης του Δήμου, και
4. Καλύπτεται ως προς την υλοποίησή του, την εκτέλεσή του και την ολοκλήρωσή του, από την ισχύουσα κάθε φορά Διαχειριστική Επάρκεια και Ικανότητα του Δήμου, επί των εγκεκριμένων προβλεπόμενων διαδικασιών των εκ παραλλήλου εμπλεκόμενων οργανικών μονάδων του.

Ειδικότερα, είναι ακόμη ευκολότερη η ένταξη έργου του Δήμου στην ΣΑΕ 8... υπουργείων (πλην Υ.Π.ΕΝ-ΣΑΕ 875 & ΥΠ.ΟΙΚ.-ΣΑΕ 051, για έργα κρατικής αρωγής)

ή ΣΑΕΠ 8... Περιφερειών (ΣΑΕΠ 866 Περιφ. Στ. Ελλάδας) του ΠΔΕ, που αφορά αποκλειστικά και μόνον έργα αποκατάστασης ζημιών & καταστροφών λόγω έκτακτων φαινομένων, όπου δεν απαιτούνται συσσωρευτικά οι παραπάνω προϋποθέσεις, αλλά κυρίως η κατ' αρχήν έκδοση ΥΑ περί κήρυξης του Δήμου ή περιοχής αυτού σ' έκτακτη ανάγκη και η υποβολή πρότασης ένταξης έργου/έργων μη «ώριμου/-ων» αλλά τεκμηριωμένου φυσικού και οικονομικού αντικειμένου αποκατάστασης των αρμόδιων ή και συναρμόδιων οργανικών μονάδων του Δήμου.

Τέλος επισημαίνεται ότι στο ΠΔΕ δύνανται να ενταχθούν και εγγράφονται όλα τα έργα του Δήμου (άμεσα με 14ψήφιο ενάριθμο κωδ. 202..ΣΑΕ.....0..... ανά έργο/πράξη ή έμμεσα σε κωδ. ΣΑΕ ή ΣΑΕΠ που αφορά όλα τα έργα φορέων π.χ. ενός προγράμματος) που χρηματοδοτούνται ή συγχρηματοδοτούνται τόσο από Εθνικούς Πόρους όσο και από Ενωσιακούς Πόρους, στο πλαίσιο αντίστοιχων Προγραμμάτων. Επίσης ο Προγραμματισμός του ΠΔΕ είναι 4ετής (τρέχων 2022 - 2025) και το 1^ο δίμηνο κάθε έτους, από την Δ/ση Δημόσιων Επενδύσεων, της Γεν. Δ/σης Δημόσιων Επενδύσεων, της Γεν. Γραμ. Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων (ΥΠ.ΑΝ.ΕΠ.), εκδίδεται Εγκύκλιος Οδηγιών^(*) για την έγκριση και Χρηματοδότηση του ΠΔΕ τρέχοντος έτους και τον Προγραμματισμό Δαπανών ΠΔΕ για τα υπόλοιπα έτη του ισχύοντος κάθε φορά 4ετούς Προγράμματος ΠΔΕ.

Στο ΠΔΕ, δεν εντάσσονται και δεν εγγράφονται κατά τον τίτλο που φέρουν τα έργα του Δήμου που χρηματοδοτούνται, από λήψη Ίδιου δανείου και Ίδιους Πόρους του, από ΚΑΠ, από ΣΑΤΑ, από Προγράμματα του «Πράσινου Ταμείου» (Π.Σ.-ΝΠΔΔ του Υ.Π.ΕΝ.), από Προγράμματα «Φιλόδημος ΙΙ» & «Αντώνης Τρίτσης» του ΥΠ.ΕΣ. και από Προγράμματα απευθείας χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Erasmus+, Horizon, Life, Urbact, κλπ.). Επισημαίνεται όμως ότι σ' επίπεδο προϋπολογισμού χώρας, στο ΠΔΕ προβλέπεται :

- ΣΑ και εν συνεχεία ΣΑΕ του Υ.Π.ΕΝ. με τις συνολικές χρηματοδοτήσεις του «Πράσινου Ταμείου» και εν συνεχεία εκδίδεται/-νται ΥΑ κατανομής στο Π.Τ. των ετήσιων συνολικών Χρηματοδοτήσεων των Προγραμμάτων ή και ανά Πρόγραμμα του Π.Τ.
- ΣΑ και εν συνεχεία ΣΑΕ του ΥΠ.ΕΣ. με τις συνολική χρηματοδότηση των Προγραμμάτων «Φιλόδημος ΙΙ» & «Αντώνης Τρίτσης».

- ΣΑ και εν συνεχεία ΣΑΕ υπουργείου με τις συνολικές χρηματοδοτήσεις από ΚΑΠ και ΣΑΤΑ και αντίστοιχες ΥΑ κατανομής των ετήσιων συνολικών Χρηματοδοτήσεων για έργα, μεταξύ άλλων και προς κάθε Δήμο.

▪ **Πόσο σημαντικό είναι να ενταχθεί ένα έργο του δήμου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων;**

Η ένταξη έργου του Δήμου στο ΠΔΕ, είναι πάρα πολύ σημαντική, γιατί:

1. Συμβάλει στην αναπτυξιακή πολιτική της χώρας, με την αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας,
2. Μεγιστοποιεί τα αναπτυξιακά αποτελέσματα για οικονομία και κοινωνία, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό ή και σε επίπεδο χώρας ανάλογα το έργο,
3. Ενισχύει την οικονομική πολιτική του Δήμου και την δημοσιονομική του σταθερότητα, με την στήριξη των Εθνικών και Ευρωπαϊκών Θεσμών,
4. Αυξάνει την εισροή στον Δήμο της εθνικής και κοινοτικής συνδρομής, μέσω της μόχλευσης και της απορρόφησης διατιθέμενων και προβλεπόμενων πόρων,
5. Συμμετέχει στην επίτευξη των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων και προτεραιοτήτων,
6. Προσθέτει αξία σε υλοποιημένα ή εκτελούμενα έργα, ένεκα της συνέργειας ή και της συμπληρωματικότητας των έργων αναπτυξιακού δημόσιου επενδυτικού χαρακτήρα,
7. Τεκμαίρει την ορθότητα, για την συνέχεια ή και την απαιτούμενη αναθεώρηση, του μακροπρόθεσμου (4ετούς ή 5ετούς) επιχειρησιακού προγραμματισμού του Δήμου, στο πλαίσιο της στοχευόμενης δημοτικής αναπτυξιακής πολιτικής,
8. Αξιοποιεί τους υφιστάμενους τοπικού ή και υπερτοπικού χαρακτήρα, οικονομικούς, φυσικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς πόρους της περιοχής διοικητικής αρμοδιότητας του Δήμου,

ενώ παράλληλα ο Δήμος επιτυγχάνει την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του επιστημονικού αλλά και του εμπειρικού γνωστικού αντικειμένου των στελεχών του, προσδίδοντας θετική αξία στην εξέλιξη της διοικητικής του λειτουργίας και διαχειριστικής επάρκειας και ικανότητάς του, εκσυγχρονίζοντας το εσωτερικό του περιβάλλον.

▪ **Πως επιλέγονται και από ποια αρχή τα έργα που θα ενταχθούν στο ΠΔΕ;**

Η επιλογή ενός έργου ή μιας πράξης με ένα κύριο έργο ή και περισσότερα του ενός, για ένταξη στο ΠΔΕ, δύναται να γίνει μετά από υποβολή σχετικού αιτήματος του/της νόμιμου/-ης εκπροσώπου του Δήμου, με μία εκ των δύο παρακάτω διαδικασιών :

- κατόπιν έκδοσης πρόσκλησης από τον φορέα χρηματοδότησης, με τασσόμενη προθεσμία για την υποβολή της πρότασης έργου/πράξης και υπο-έργων, προς ένταξη, και
- κατόπιν πολιτικής διαπραγμάτευσης μεταξύ του Δήμου και του αντίστοιχου φορέα από τον οποίο επιδιώκει την χρηματοδότηση έργου.

Η δεύτερη περίπτωση, αφορά κατ' εξοχήν έργα για χρηματοδότηση από αμιγώς εθνικούς πόρους. Στην πρώτη περίπτωση, είναι επίσης δυνατή η έκδοση πρόσκλησης κατόπιν πολιτικής διαπραγμάτευσης-ενημέρωσης, περί ύπαρξης «ώριμης» πρότασης χρηματοδότησης έργου που εμπίπτει στους στόχους και προτεραιότητες συγκεκριμένου προγράμματος, ακόμη και στο πλαίσιο ΕΣΠΑ. Σε αυτές τις περιπτώσεις η Πρόσκληση καλεί γενικά τους ΟΤΑ α' βαθμού ή και β' βαθμού και έχει Προϋπολογισμό σχεδόν πάντα μεγαλύτερο από τον προϋπολογισμό του προς ένταξη έργου του Δήμου.

Σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, το αίτημα επιλογής έργου για ένταξη στο ΠΔΕ, πρέπει να συνοδεύεται αντίστοιχα :

1. Στην περίπτωση ύπαρξης σχετικής πρόσκλησης συγκεκριμένου εγκεκριμένου προγράμματος:
 - i. Από Απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Δήμου (την τρέχουσα χρονική περίοδο Οικον. Επιτροπή), περί αποδοχής των όρων της Πρόσκλησης και Υποβολής Πρότασης ένταξης & χρηματοδότησης έργου/πράξης & υπο-έργων,
 - ii. Από Τεχνικό Δελτίο Έργου/Πράξης (ΤΔΠ/Ε βάση υποδείγματος πρόσκλησης).
 - iii. Από όλα τα κατ' ελάχιστον αναφερόμενα στην κάθε πρόσκληση, δικαιολογητικά τεκμηρίωσης της πρότασης και της αιτούμενης προϋπολογιστικής Δημόσιας Δαπάνης (Δ.Δ.) χρηματοδότησης (επιλέξιμη Δ.Δ.). Ανάλογα την πρόσκληση, μπορεί να απαιτούνται έως και τα σχέδια Διακήρυξης-Προκήρυξης-Περίληψης, δηλαδή το σύνολο των Τευχών Δημοπράτησης & Οριστικής Μελέτης Εφαρμογής των υπο-έργων του κύριου έργου/πράξης.
2. Στην περίπτωση σύμφωνης γνώμης του φορέα χρηματοδότησης κατόπιν πολιτικής διαπραγμάτευσης ή και ύπαρξης ΥΑ κήρυξης του Δήμου σ' έκτακτη ανάγκη, για έργα αποκατάστασης ζημιών & καταστροφών ή και για έργα κρατικής αρωγής:
 - i. από Τεχνικό Δελτίο Έργου (ΤΔΕ βάση υποδείγματος)

- ii. κατ' ελάχιστον από Τεχνική Περιγραφή του Έργου και των υπο-έργων αυτού, πλέον του Προϋπολογισμού τους, ο οποίος δύναται να είναι και συνοπτικός για κάθε υπο-έργο και για το σύνολο του έργου (όχι δηλαδή αναλυτικός βάση οριστικής μελέτης εφαρμογής).

Σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, σύμφωνα με τους κανόνες, το συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο και τις εξειδικευμένες Υπουργικές Αποφάσεις (ΥΑ) που διέπουν το κάθε Εγκεκριμένο Ευρωπαϊκό, Εθνικό ή Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το αίτημα επιλογής έργου για ένταξη στο ΠΔΕ, μετά των απαιτούμενων δικαιολογητικών και το Τεχνικό Δελτίο, αξιολογείται και επιλέγεται κατά περίπτωση από τις παρακάτω αρχές :

- i. Από την καθ' ύλη αρμόδια Γεν. Γραμματεία-Γεν. Δ/νση-Δ/νση του αρμόδιου για την Χρηματοδότηση Υπουργείου, για την έκδοση σχετικής ΥΑ, για Χρηματοδότηση έργου από ΣΑΕ με Εθνικούς Πόρους του ΠΔΕ.
 - ii. Από την καθ' ύλη αρμόδια Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού σε συνέργεια με την Δ/νση Τεχν. Υπηρεσιών της Περιφέρειας, για την Χρηματοδότηση έργου από ΣΑΕ Περιφέρειας (ΣΑΕΠ) με Εθνικούς Πόρους του ΠΔΕ, για την εν συνεχεία έκδοση σχετικής ΥΑ, του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.
 - iii. Από την ειδικά ορισμένη επιτροπή αξιολόγησης της αρμόδιας Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης (ΕΥΔ) ή και του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ) του κάθε ειδικού/εξειδικευμένου Προγράμματος και της αντίστοιχης Πρόσκλησης (π.χ. «Αντώνης Τρίτσης», Επ Στ. Ελλάδας, ΕΠΑνΕΚ, κλπ.), η οποία επιτροπή εισηγείται προς τον Επικεφαλή του Φορέα Χρηματοδότησης (π.χ. Υπουργό, Περιφερειάρχη, κλπ.), για την έκδοση της σχετικής Απόφασης ένταξης του έργου στο Πρόγραμμα και της Χρηματοδότησής του από αυτό μέσω του ΠΔΕ.
- **Υπάρχουν περιορισμοί στο είδος, το μέγεθος και τον αριθμό των έργων που μπορεί ένας δήμος να εντάξει στο ΠΔΕ ;**

Επί της ουσίας και τυπικά, δεν υφίσταται περιορισμός ως προς το είδος, το μέγεθος και τον αριθμό των έργων που μπορεί ένας δήμος να εντάξει στο ΠΔΕ, πλην των περιπτώσεων που κάτι τέτοιο προβλέπεται συνδυαστικά από την εκάστοτε Πρόσκληση του Κάθε Προγράμματος Χρηματοδότησης.

Δηλαδή μπορεί από την Πρόσκληση, να προβλέπεται μέγιστος αριθμός υποβολής Προτάσεων από τον Δήμο ως Κύριο Φορέα του Έργου και μέγιστος αιτούμενος προϋπολογισμός χρηματοδότησης (επιλέξιμη δηλαδή δημόσια δαπάνη). Σε ότι δε αφορά

το είδος του έργου, τίθεται πάντα ο περιορισμός για την επιλεξιμότητα ενός έργου, να είναι στο πλαίσιο των αντίστοιχων στόχων και προτεραιοτήτων, του Εγκεκριμένου Ευρωπαϊκού, Εθνικού ή Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Ειδικότερα την τελευταία 10ετία, κάθε πρόταση έργου για να ενταχθεί σε πρόγραμμα χρηματοδότησης, πρέπει πρωτίστως να τεκμηριώνει την Βιωσιμότητα, την Αειφορία και τον Ολοκληρωμένο χαρακτήρα της παρέμβασης ως προς το είδος και τον τύπο του έργου.

Επίσης, σε κάθε περίπτωση αποφεύγεται η εξάντληση μιας Προβλεπόμενης Προϋπολογιστικής Δαπάνης Χρηματοδότησης της ΣΑ του ΠΔΕ, από ένα Δημοτικό έργο ή από μια Πρόταση Έργου ενός Δήμου, εκτός ελαχίστων περιπτώσεων και ειδικής κατηγορίας έργου ή πιλοτικού χαρακτήρα έργου, όπου η πρόσκληση εκδίδεται και προσκαλεί ένα φορέα ή εμπλεκόμενους δύο ή το πολύ τρεις φορείς με δικαίωμα υποβολής πρότασης έργου για ένταξη και χρηματοδότηση.

▪ **Γενικότερα, ποια πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των ΠΔΕ ;**

Το κύριο και βασικό πλεονέκτημα του ΠΔΕ, είναι η εξασφάλιση/μόχλευση πόρων για τον ΟΤΑ α' βαθμού (Δήμο), για την υλοποίηση έργων που έχουν δημόσιο επενδυτικό χαρακτήρα για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη (τοπική ή και υπερτοπική πολλές φορές), που σε κάθε περίπτωση το μεγαλύτερο μέρος του κόστους αυτών των επενδύσεων, δεν μπορεί να το εξασφαλίσει ένας Δήμος από ίδιους πόρους.

Επίσης ένα δεύτερο σημαντικό πλεονέκτημα του ΠΔΕ, είναι η αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια υλοποίησης κάθε έργου, αλλά και το «εχέγγυο» για κάθε ανάδοχο έργου του ΠΔΕ, ως προς την κατοχύρωση/εξασφάλιση και οικονομική αυτοτέλεια της Χρηματοδότησης του Έργου.

Ένα τρίτο, και επίσης πολύ σημαντικό, πλεονέκτημα είναι υλοποίηση έργων, απόλυτα σύμφωνων με τους στόχους και τις προτεραιότητες του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης που αυτό είναι εντός του πλαισίου των αντίστοιχων στόχων, προτεραιοτήτων και κανόνων της ΕΕ όπως π.χ. η Κοινωνική και Περιφερειακή Συνοχή, η Αειφόρος Ανάπτυξη και Περιβάλλον, η Ισότητα των Φύλλων, η Αγροτική Ανάπτυξη, κ.ά.

Σε ότι αφορά τα Μειονεκτήματα του ΠΔΕ, υπάρχει ένα και κύριο, αυτό της γραφειοκρατικής διαδικασίας κατανομής των πόρων (από Υπουργείο ή Περιφέρεια) για χρηματοδοτήσεις έργων από Εθνικούς Πόρους ή από Εθνικά Προγράμματα, λόγω έλλειψης σύγχρονου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος, σε συνδυασμό δε και με τις μη εκσυγχρονισμένες διαδικασίες (έντυπες και ηλεκτρονικές)

παρακολούθησης και υλοποίησης έργων του Δήμου, μεταξύ των συναρμόδιων εμπλεκόμενων οργανικών μονάδων (Προγραμματισμού, Τεχνικών Έργων, Προμηθειών και Οικονομικών) του Δήμου. Συνέπεια αυτού του μειονεκτήματος είναι :

- Η καθυστέρηση στη υλοποίηση του οικονομικού αντικείμενου του έργου, με την καθυστέρηση καταβολής του αντιτίμου προς τον κάθε ανάδοχο έργου, με αποτέλεσμα την μείωση της προσθετικής αξίας της έγκαιρης χρηματικής ρευστότητας («δημόσιου χρήματος») στην αγορά και στην οικονομία γενικότερα, που εν τέλει αυτός είναι και ο μεγαλύτερος σκοπός ενός ΠΔΕ, και
- Η μη Έγκαιρη ολοκλήρωση και απόδοση του έργου στο κοινωνικό σύνολο, σύμφωνα με τον αρχικό χρονοπρογραμματισμό αυτού, που εν τέλει αυτός είναι και ο δεύτερος μεγαλύτερος σκοπός ενός ΠΔΕ, ως προς την χρονική στιγμή έναρξης αξιοποίησης των αποτελεσμάτων έργου του ΠΔΕ.

Αυτά όμως τα Μειονεκτήματα σε ότι αφορά τις κεντρικές υπηρεσίες (ΕΥΔ Υπουργικού ή Περιφέρειας ΕΠ), δεν υφίσταται για τα έργα του ΠΔΕ που Χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ, στο πλαίσιο της εκάστοτε επταετούς Προγραμματικής Περιόδου (π.χ. ΕΣΠΑ 2007-2013, ΕΣΠΑ 2014-2020, κ.λπ.), λόγω ενός εξελισσόμενου και διαρκώς βελτιούμενου ενιαίου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος, το οποίο περαιτέρω συμβάλλει θετικά για την αναδιαμόρφωση των εσωτερικών οργανωτικών διαδικασιών του Δήμου.

Δυστυχώς όμως τα αυτά μειονεκτήματα, μειώνονται με πολύ αργούς ρυθμούς και χωρίς την έγκαιρη και έγκυρη αξιοποίηση της εμπειρίας και τεχνογνωσίας, σε ότι αφορά το εσωτερικό περιβάλλον λειτουργίας και διαχείρισης διαδικασιών του Δήμου, για τα αντίστοιχα έργα του ΠΔΕ που Χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ, στο πλαίσιο της εκάστοτε επταετούς Προγραμματικής Περιόδου (π.χ. ΕΣΠΑ 2007-2013, ΕΣΠΑ 2014-2020, κ.λπ.).

- **Ποιο θεωρείτε το πιο άρτιο ΠΔΕ (Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης κλπ.) και γιατί;**
Το ΠΔΕ κάθε έτους, επί της ουσίας είναι «νόμος του κράτους» με την ψήφιση του προϋπολογισμού της χώρας. Ως εκ τούτου ως ενιαίο το ΠΔΕ, άμα την ψήφισή του από το Ελληνικό κοινοβούλιο ως τμήμα του Προϋπολογισμού, είναι άρτιο και σύμφωνο με τους δημοσιοοικονομικούς κανόνες πρώτα της ΕΕ και μετά της χώρας.
Το επίπεδο αρτιότητας όμως των επιμέρους τμημάτων αυτού, σαφώς και διαφέρει ανά πρόγραμμα χρηματοδότησης, κρινόμενο από το σύνολο των διαδικασιών, δηλαδή από

την σύνταξη-έγκριση κάθε προγράμματος έως την ένταξη και ολοκλήρωση των έργων του κάθε προγράμματος και τ' επέκταση του μέρους του ΠΔΕ.

Σύμφωνα λοιπόν και με τα παραπάνω αναφερόμενα και στην ερώτηση περί πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του ΠΔΕ, το αρτιότερο μέρος του ΠΔΕ είναι αυτό που αφορά τις χρηματοδοτήσεις έργων από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή και από την ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων), στο πλαίσιο της επταετούς Προγραμματικής Περιόδου (ΕΣΠΑ 2014-2020) της ΕΕ, για τους τρεις παρακάτω σημαντικούς λόγους:

1. Γιατί υπάρχει πλέον συσσωρευμένη οργανωτική και διαχειριστική εμπειρία - τεχνογνωσία 30 ετών στην χώρα μας, από την Β' Προγραμματική Περίοδο 1993-1999 (Β' ΚΠΣ / Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1993-1999) της τότε ΕΚ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα), με Εθνικούς Κανόνες προσαρμοσμένους στους Ευρωπαϊκούς και σύμφωνα με τις εγκριτικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
2. Γιατί το επταετές ΕΣΠΑ, μετά των Τομεακών (Υπουργικών ή Διυπουργικών) και Περιφερειακών ΕΠ, ως πρόγραμμα από την έγκρισή του έως και την υλοποίησή του, διέπεται από εξειδικευμένο θεσμικό πλαίσιο, επί του συνόλου των απαιτούμενων διαδικασιών διαχείρισής του, μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων του δημοσίου (κεντρικής & γενικής κυβέρνησης) και του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της μία και μόνον Εθνικής-Ειδικής Αρχής-Υπηρεσίας Συντονισμού του ΕΣΠΑ και της κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), και
3. Γιατί υπάρχει κοινό και ενιαίο ολοκληρωμένο σύστημα (πληροφοριακό & έντυπο) διαχείρισης του ΕΣΠΑ, των ΕΠ και των Έργων, για όλους τους φορείς Διαχείρισης (φορείς Χρηματοδότησης), τους φορείς υλοποίησης των έργων (κύριοι των έργων), της Εθνικής-Ειδικής Αρχής-Υπηρεσίας Συντονισμού του ΕΣΠΑ και της κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ).

Επισημαίνεται δε, ότι το θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ, αποτέλεσε και αποτελεί την βάση εφαρμογής και διοικητικού εκσυγχρονιστικού πλαισίων διαχείρισης και άλλων προγραμμάτων (Εθνικών ή Ευρωπαϊκών) χρηματοδότησης έργων όπως π.χ. το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» ή και το Πρόγραμμα «Ελλάδα 2.0» του Ταμείου Ανάκαμψης.

- **Πως επηρέασε, η αύξηση του πληθυσμού της Χαλκίδας βάσει της απογραφής του 2021, τον αριθμό των προγραμμάτων στα οποία εντάχθηκε ο Δήμος και τα ποσά της χρηματοδότησης ;**

Γενικά και κυρίως η αύξηση του πληθυσμού του Δήμου Χαλκιδέων της απογραφής του 2011 και δευτερευόντως της πόλης της Χαλκίδας ως το μεγαλύτερο πληθυσμιακά Αστικό Κέντρο σ' επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας και Περιφέρειας, επηρέασε κυρίως την αύξηση των ποσών χρηματοδότησης ανά περίπτωση Προγράμματος, αλλά ουδόλως σχετίζεται με την αύξηση ή μη του αριθμού των προγραμμάτων στα οποία εντάχθηκε ο Δήμος για Χρηματοδότηση έργων του ΠΔΕ.

Η απογραφή του 2021 έως και την σύνταξη του παρόντος, δεν έχει επηρεάσει τα ποσά Χρηματοδότησης του Δήμου. Συγκριτικά όμως με το ΕΣΠΑ 2014-2020, την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 (ΕΣΠΑ 2021-2027), η απογραφή του 2021, θα επηρεάσει αυξητικά την χρηματοδότηση του Δήμου από το ΕΠ Περιφ. Στ. Ελλάδας, για το νέο Σχέδιο της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) του Δήμου (Χαλκιδέων) στο Πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) της Περιφέρειας.

Την τελευταία δετία ο Δήμος Χαλκιδέων, Εντάχθηκε σε οκτώ (8) Προγράμματα, ήτοι Προϋπολογιστικής Δημόσιας Χρηματοδοτούμενης Δαπάνης, από :

1. το ΠΔΕ Εθνικών πόρων - 27.168.728,98€ για 25 Έργα⁴,
2. το ΕΣΠΑ 2014-2020 - 21.438.089,23€ για 22 Έργα,
3. το ΕΓΤΑΑ 2014-2020 (Leader) - 1.574.486,46€ για 9 Έργα,
4. το «Φιλόδημος Ι & ΙΙ» - 7.691.869,32 για 23 Έργα,
5. το «Αντώνης Τρίτσης» - 16.472.526,02€ για 10 Έργα⁵,
6. το «Ελλάδα 2.0» Ταμείου Ανάκαμψης - 5.179.341,76€ για 5 Έργα, και
7. το «Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου» Πράσινου Ταμείου⁽²⁾ - 2.270.648,00€ για 11 Έργα.

▪ **Πόσα έργα ΠΔΕ έχουν υλοποιηθεί στο Δήμο Χαλκιδέων; Υπάρχει πρόβλεψη για ένταξη περισσότερων έργων;**

Την τελευταία δετία ο Δήμος Χαλκιδέων, υλοποίησε και υλοποιεί στο ΠΔΕ ενενήντα τρία (93) συνολικά έργα (Τεχνικών, Προμηθειών και Υπηρεσιών), συνολικού Προϋπολογισμού Χρηματοδοτούμενης (επιλέξιμης) Δημόσιας Δαπάνης 79.525.041,77€.

Επιπλέον των παραπάνω συγκεντρωτικών συνολικών στοιχείων, υλοποίησε και υλοποιεί, 11 Έργα από το Πρόγραμμα «Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου» του Πράσινου

⁴ Το έργο της Δημοτικής αγοράς περιλαμβάνεται σε δύο Προγράμματα Χρηματοδότησης του ΠΔΕ

⁵ Τα Χρηματοδοτούμενα Προγράμματα του Πράσινου Ταμείου δεν εγγράφονται στο ΠΔΕ

Ταμείου (εκτός ΠΔΕ), συνολικού Προϋπολογισμού Δημόσιας Χρηματοδοτούμενης Δαπάνης 2.270.648,00€, όπως φαίνεται και στην παράγραφο 8 της απάντησης της αμέσως προηγούμενης ερώτησης.

Ο Δήμος προγραμματίζει για ένταξη περισσότερα έργα και κυρίως στα προγράμματα : ΠΔΕ Εθνικών πόρων, ΕΣΠΑ 2021-2027, ΕΓΤΑΑ 2021-2027 (Leader), «Ελλάδα 2.0» Ταμείου Ανάκαμψης και «Αντώνης Τρίτσης». Επίσης προσβλέπει και στην υποβολή προτάσεων χρηματοδότησης έργων από τα Προγράμματα του Πράσινου Ταμείου.

Τα έργα που προβλέπεται να υποβληθούν στο πλαίσιο προτάσεων για χρηματοδότηση από το ΠΔΕ, πρωτίστως αφορούν έργα:

1. Ενεργειακής Αναβάθμισης και εγκατάστασης Α.Π.Ε, υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων.
2. Βιοκλιματικού Χαρακτήρα Αναβάθμισης, υφιστάμενων ανοιχτών δημόσιων κοινόχρηστων χώρων αναψυχής, πολιτισμού & τουρισμού, αθλητισμού, πράσινου και περιπάτου.
3. Νέων Υποδομών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ) της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας συμπεριλαμβανομένου και του Δήμου Χαλκιδέων.
4. Νέων Κτιριακών Εγκαταστάσεων, δημόσιου χαρακτήρα και χρήσης, με μηδενικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα.
5. Νέων Βιοκλιματικών Αναπλάσεων ανοιχτών δημόσιων κοινόχρηστων χώρων αναψυχής, αθλητισμού, πράσινου και περιπάτου.
6. Αναβάθμιση, Συντήρηση και Εγκατάσταση Νέων Ψηφιακών Εφαρμογών εσωτερικού περιβάλλοντος λειτουργίας του οργανισμού του Δήμου και εξυπηρέτησης ή και ενημέρωσης των πολιτών.
7. Αποκατάστασης και Απόδοσης Νέων Χρήσεων, διατηρητέων χώρων και κτιρίων ιδιοκτησίας του Δήμου, υπό την εποπτεία του ΥΠ.ΠΟ.Α.
8. Ανανέωσης και Αντικατάστασης Στόλου Οχημάτων του Δήμου, με νέα αντιρρυπαντικής τεχνολογίας ή και ηλεκτροκίνησης.
9. Οδοποιίας που αφορά Νέες Διανοίξεις Οδών Σχεδίου Πόλεως, Νέες Ασφαλτοστρώσεις, Αναβαθμίσεις Αγροτικών Οδών, Συντήρησης Οδών, Πεζοδρομίων, Πεζοδρόμων και Αγροτικών Οδών.

- **Πόσο σημαντική είναι η ένταξη των τριών έργων που εξετάζουμε στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και γιατί; Θα ήταν εφικτή η πραγματοποίησή τους χωρίς αυτή τη χρηματοδότηση;**

Η ένταξη στο ΠΔΕ, των έργων «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου», «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπαρχόντων Κοινόχρηστων Χώρων» και «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”», είναι πάρα πολύ σημαντική, για τους παρακάτω λόγους ανά έργο:

1. «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου» (Open Mall)

1.1. Ανάγκη υλοποίησης και καθορισμός ορίων περιοχής παρέμβασης, κατόπιν συνεργασίας του Δήμου με τον Εμπορικό Σύλλογο Χαλκίδας και το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Εύβοιας.

1.2. Μεγάλου Επενδυτικού Χαρακτήρα Έργο υποδομής υπερτοπικού χαρακτήρα, που αφορά το οικονομικό και ιστορικό κέντρο της Χαλκίδας.

1.3. Έργο που άπτεται παρεμβάσεων προσέλκυσης περαιτέρω επενδύσεων του Δήμου και ιδιωτικών φορέων στους τομείς του εμπορίου, της αναψυχής, του πολιτισμού και του τουρισμού, προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

1.4. Αναβάθμιση του Αστικού Περιβάλλοντος της πόλης της Χαλκίδας, και Διατήρησης και Ανάδειξης Ιστορικότητας και εμπορικού χαρακτήρα, του τόπου περιοχής παρέμβασης.

2. «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπαρχόντων Κοινόχρηστων Χώρων»

2.1. Έργο Αναβάθμισης & Ανάπλασης Δημόσιων Κοινόχρηστων χώρων πράσινου και αναψυχής.

2.2. Νέες Φυτεύσεις Πράσινου, με είδη φυτών και δένδρων με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά, για την αύξηση και μείωση της μέσης θερμοκρασίας περιβάλλοντος του τόπου παρέμβασης, αντίστοιχα κατά την διάρκεια των χειμερινών και θερινών μηνών.

2.3. Έργο Πιλοτικού χαρακτήρα για τον Δήμο, ως προς την υλοποίηση του ως έργο προμήθειας και εγκατάστασης στον πλαίσιο του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 4412/2016 όπως αυτός ισχύει).

3. «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”».

3.1. Έργο Κλειστής Αθλητικής εγκατάστασης υπερτοπικού χαρακτήρα ως το μεγαλύτερο και μοναδικό κλειστό στάδιο αθλοπαιδιών (μπάσκετ, βόλεϊ, χάντμπολ,

κ.λπ.) σ' επίπεδο Περ. Στ. Ελλάδας, και σχεδόν καθημερινής χρήσης, με άδεια λειτουργίας ως γήπεδο βάση νόμου, για αγώνες συλλόγων επίσημων εθνικών διοργανώσεων και αγώνες συλλόγων και εθνικών ομάδων επίσημων ευρωπαϊκών διοργανώσεων Νέων, Εφήβων, Κορασίδων και Παιδών.

3.2. Έργο Πιλοτικού χαρακτήρα Ενεργειακής Αναβάθμισης από την κατηγορία Δ στην κατηγορία Α Κλειστής Αθλητικής Εγκατάστασης για τον Δήμο, με αντικατάσταση Η/Μ εγκαταστάσεων και χρήση νέων ψυχρών υλικών με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά.

3.3. Έργο που άπτεται της Εξοικονόμησης Ενέργειας και Μείωσης Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου (ton/CO₂/έτος) και Εξοικονόμησης Πόρων για τον Δήμο.

3.4. Έργο που προβλέπεται στο εγκεκριμένο και ισχύον Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα (ΣΔΑΕΚ) του Δήμου.

Για τον Δήμο, το ως άνω έργο 02. «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων», λόγω συμβατού ύψους προϋπολογισμού 504.375,21€ ως προς τις οικονομικές δυνατότητες του Δήμου, θα ήταν εφικτό να πραγματοποιηθεί και από Ίδιους Πόρους.

Τα ως άνω όμως έργα, 01. «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου» (Open Mall) προϋπολογισμού 16.168.187,60€ και 03. «Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”» προϋπολογισμού 2.300.000,00€, δεν θα ήταν εφικτό να πραγματοποιηθούν από τον Δήμο χωρίς Χρηματοδότηση.

▪ **Πόσο και πως συμβάλει το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο κοινωνικό σύνολο, με βάσει τα τρία αυτά έργα στο Δήμο Χαλκιδέων ;**

Βάση των τριών παραπάνω έργων 01.«Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου», 02.«Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων» και 03.«Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”», των οποίων ο συνολικός χρηματοδοτούμενος προϋπολογισμός 8.074.139,22€, αποτελεί σχεδόν το 10% (9,87%) των χρηματοδοτήσεων του ΠΔΕ στον Δήμο την τελευταία δετία, το ΠΔΕ εξαιτίας αυτών των τριών έργων συμβάλει στο κοινωνικό σύνολο, με την:

1. Αναβάθμιση του περιβάλλοντος, των τόπων υλοποίησης των έργων.
2. Απόδοση πρόσθετης αξίας στους υφιστάμενους οικονομικούς, φυσικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς πόρους των περιοχών παρέμβασης.

3. Προσέλκυση περαιτέρω μικρών ή και μεγάλων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, πλησίον των υλοποιούμενων παρεμβάσεων.
4. Αύξηση των αξιών χρήσεων γης που γειτνιάζουν ή και ευρύτερα με τις περιοχές εκτέλεσης των έργων.
5. Αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια εκτέλεσης των έργων, αλλά και μετά την ολοκλήρωση αυτών.
6. Βελτίωση και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών στις περιοχές παρέμβασης.
7. Εξοικονόμηση ενέργειας και την κατ' επέκταση εξοικονόμηση ίδιων πόρων για τον Δήμο, για την υλοποίηση περισσότερων έργων.
8. Μείωση Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου (ton/CO₂/έτος), προς όφελος της αειφόρου ενέργειας και του κλίματος.
9. Επίτευξη μέρους των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων και προτεραιοτήτων, για την κοινωνική και Περιφερειακή συνοχή, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο της χώρας και κατ' επέκταση της ΕΕ.
10. Απόδοσης προσθετικής αξίας στην τεχνογνωσία των στελεχών του οργανισμού του Δήμου και των παρεχόμενων υπηρεσιών τους προς όφελος της κοινωνίας των πολιτών.

Άρα γενικά το ΠΔΕ, βάση και αυτών των ως άνω τριών έργων, συμβάλει περαιτέρω και προσθετικά στο κοινωνικό σύνολο, κατά τους σημαντικούς λόγους ένταξης των έργων στο ΠΔΕ, σύμφωνα με την παραπάνω Απάντηση της 2ης στη σειρά Ερώτησης (της παρούσας συνέντευξης). Δηλαδή, ως προς:

- i. Την τοπική αναπτυξιακή πολιτική του Δήμου, με αύξηση του Ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου στην τοπική οικονομία.
- ii. Την μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό ή και σε επίπεδο χώρας και εν τέλει σ' επίπεδο ΕΕ, ανάλογα το έργο.
- iii. Την ενίσχυση της οικονομικής πολιτικής του Δήμου και την δημοσιονομική του σταθερότητα.
- iv. Την αύξηση εισροών εθνικής και κοινοτικής συνδρομής στον Δήμο.
- v. Την πολλαπλασιαστική πρόσθετη αξία των υλοποιημένων ή εκτελούμενων άλλων έργων, σ' επίπεδο συνέργειας ή και συμπληρωματικότητας με τα τρία εν προκειμένω έργα.

Την τεκμηρίωση της ορθότητας, της συνέχειας ή και την απαιτούμενης αναθεώρησης, του μακροπρόθεσμου (4ετούς ή 5ετούς) επιχειρησιακού προγραμματισμού του Δήμου, στο πλαίσιο της στοχευμένης δημοτικής αναπτυξιακής πολιτικής.

▪ **Αποτελεί το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής;**

Ναι, το ΠΔΕ αποτελεί μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Αυτό προκύπτει και από την παραπάνω Απάντηση της 3^{ης} στην σειρά Ερώτησης (της παρούσας συνέντευξης), καθώς η ένταξη της πλειονότητας των έργων του Δήμου στο ΠΔΕ και ιδιαίτερα των αναπτυξιακών επενδύσεων μεγάλων έργων υποδομών, δηλαδή αυτών που αφορούν:

- μεγάλο αριθμό ωφελουμένων (άμεσα ή έμμεσα του έργου),
- υψηλού προϋπολογισμού δαπάνης, και
- μεγάλης ή σημαντικής αναγκαιότητας πραγματοποίησης,

αποτελεί πρωτίστως αντικείμενο πολιτικής διαπραγμάτευσης μεταξύ του Δήμου και του αντίστοιχου φορέα από τον οποίο επιδιώκει την χρηματοδότηση έργου, είτε με απευθείας έκδοση ΥΑ κατόπιν ενός τυπικού αιτήματος του Δήμου, είτε ακόμη και προς έκδοση σχετικής πρόσκλησης στο πλαίσιο της συμφωνίας της πολιτικής διαπραγμάτευσης, για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής ειδικού ή γενικού περιεχομένου, συνδυαστικά από τον Δήμο, αλλά και από την Κεντρική Κυβέρνηση, απευθείας ή μέσω του φορέα Χρηματοδότησης.

Κύριο αντικείμενο της πολιτικής διαπραγμάτευσης ένταξης ενός έργου του Δήμου στο ΠΔΕ και περαιτέρω του επιδιωκόμενου στόχου άσκησης της κοινωνικής πολιτικής μέσω του αυτού έργου του ΠΔΕ, είναι η ευρύτητα του κοινωνικού συνόλου των ωφελούμενων πολιτών, συνδυαστικά με το ελάχιστο προϋπολογιζόμενο απαιτούμενο ποσό χρηματοδότησης και πραγματοποίησης του έργου μέσω του ΠΔΕ.

2.4.3 Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών

Η τρίτη συνέντευξη αφορά τον Κο Κωνσταντίνο Λίγκρο, Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών από το 2017.

▪ **Πόσο σημαντικό είναι να ενταχθεί ένα έργο του δήμου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων;**

Είναι πάρα πολύ σημαντικό για έναν ΟΤΑ δεδομένου ότι εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση του εντασσόμενου στο ΠΔΕ έργου και δεν επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός του Δήμου από ίδιους πόρους. Επίσης είναι ο μοναδικός τρόπος εκτέλεσης επενδυτικών δαπανών.

▪ **Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των έργων που εντάσσονται στο ΠΔΕ;**

Τα πλεονεκτήματα των ΠΔΕ έργων είναι ότι υπάρχει μια ασφαλής πηγή χρηματοδότησης και ότι δεν επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός του Δήμου (ίδιοι πόροι). Ενώ το μειονέκτημα των ΠΔΕ έργων που είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΟΤΑ, είναι ότι δεν υπάρχει σταθερότητα στην εκταμίευση των χρημάτων με αποτέλεσμα να προκύπτει καθυστέρηση στην αποπεράτωση των έργων. Επίσης πρέπει να σημειωθεί η πολυπλοκότητα στην διαδικασία ένταξης.

▪ **Πόσο σημαντική είναι για τον προϋπολογισμό των ΟΤΑ, η πραγματοποίηση έργων μέσω χρηματοδότησης;**

Είναι πολύ σημαντικό να πραγματοποιούνται έργα και δε μέσω χρηματοδότησης διότι έτσι εξασφαλίζεται το επενδυτικό σκέλος στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και περισσεύουν πόροι για την διάθεση τους σε λοιπές υπηρεσίες προς όφελος των πολιτών (π.χ. οι ασφαλτοστρώσεις ή η ανάπλαση πεζοδρομίων).

▪ **Ποιο θεωρείτε το πιο άρτιο ΠΔΕ (π.χ. Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης κλπ.) και γιατί;**

Από το 2011 που υπάρχει ο Καλλικρατικός Δήμος Χαλκιδέων, έχουν πραγματοποιηθεί κατά καιρούς αρκετά επενδυτικά προγράμματα. Μιλάμε για τα ΠΔΕ που χρηματοδοτούνται από την κεντρική διοίκηση χωρίς την μεσολάβηση των δευτεροβάθμιων ΟΤΑ ή και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Αντώνης Τρίτσης), και με βάση πραγματικά οικονομικά και ιστορικά γεγονότα θεωρώ ότι το πιο άρτιο χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα ήταν το 'ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι & ΙΙ' (Ανέγερση Μουσικού Σχολείου), γιατί είχε ευκολότερη διαδικασία στην ένταξη και γρηγορότερη στην εκτέλεση του. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι δεν μπορεί εκ του ασφαλούς να αξιολογηθεί το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» γιατί ενώ σαν Δήμος Χαλκιδέων έχουμε ενταχθεί στο πρόγραμμα αυτό «Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου» το οποίο αφορά την αναπαλαίωση και ανάδειξη της δημοτικής αγοράς, είναι ακόμα σε αρχικό στάδιο.

- **Πως επηρέασε, η αύξηση του πληθυσμού της Χαλκίδας βάσει της απογραφής του 2021, τον αριθμό των προγραμμάτων στα οποία εντάχθηκε ο Δήμος και τα ποσά της χρηματοδότησης;**

Η πληθυσμιακή μεταβολή μετά την απογραφή του 2021 και λόγω ότι ο Δήμος Χαλκιδέων είναι στους μεγαλύτερους Δήμους της χώρας μας, ήταν πολύ μικρή με αποτέλεσμα να μην επηρεάσει το πλήθος των επενδυτικών προγραμμάτων αλλά ούτε και τα ποσά των χρηματοδοτήσεων. Ίσως σε μεταγενέστερο χρόνο αν αλλάξουν κάποιες προϋποθέσεις που αφορούν την ένταξη σε κάποιο επενδυτικό πρόγραμμα να έχει επίπτωση η αύξηση του πληθυσμού της πόλης μας και κατά συνέπεια αύξηση των ποσών της χρηματοδότησης.

- **Ποιο το ύψος των χρηματοδοτήσεων από το ΠΔΕ που έλαβε ο Δήμος Χαλκιδέων την τελευταία πενταετία, και ποιες οι προβλέψεις για το μέλλον;**

Το ύψος των χρηματοδοτήσεων που έχει λάβει ο Δήμος Χαλκιδέων την τελευταία πενταετία βάσει των κωδικών εσόδου 1327, 1315, 1212, 1315, 1216, 1321, 1322, 1325 & 1328 που αναφέρονται στον προϋπολογισμό εσόδων του Δήμου Χαλκιδέων και αφορούν χρηματοδοτήσεις – επιχορηγήσεις από ΠΔΕ, ανέρχεται στα 12.175.822,20€, (8.276.627,05€ ΠΔΕ και 3.899.195,16€ Έκτακτες επιχορηγήσεις / οι έκτακτες επιχορηγήσεις αφορούν την πανδημία του Covid-19 από το 2020 και τα έκτακτα καιρικά φαινόμενα που έπληξαν τον Δήμο Χαλκιδέων στις 8 & 9 Αυγούστου 2021) τα ΠΔΕ έργα αφορούν τα προγράμματα 'ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι & ΙΙ'.

- **Πόσα έργα ΠΔΕ έχουν υλοποιηθεί στο Δήμο Χαλκιδέων; Υπάρχει πρόβλεψη για ένταξη περισσότερων έργων; Αν ναι, τι αφορούν αυτά;**

Στο Δήμο μας έχουν περίπου υλοποιηθεί 32 χρηματοδοτούμενα έργα εκ των οποίων 12 από αυτά αφορούν έκτακτες επιχορηγήσεις όπως η θεομηνία Θάλεια στις 8 & 9 Αυγούστου 2021 (π.χ. επισκευή και συντήρηση παραλιακού μετώπου δημοτικής ενότητας Αγίου Νικολάου, ετήσιος καθαρισμός του Λήλαντα) και η πανδημία του Covid-19 από το 2020. Τα υπόλοιπα 20 έργα την τελευταία πενταετία αφορούν κυρίως κατασκευή πεζοδρομίων και οδοποιία στις πέντε δημοτικές ενότητες του Δήμου μας. Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του 2023, δεν υπάρχει πρόβλεψη για ένταξη περισσότερων έργων.

- **Ποιο είναι το μεγαλύτερο ΠΔΕ έργο που έχει γίνει στο Δήμο Χαλκιδέων; Ποια θεωρείτε πως ήταν η επίδρασή του στην κοινωνία της πόλης;**

Πρώτα σαν πολίτης και μετά σαν Αναπληρωτής Προϊστάμενος Οικονομικών Υπηρεσιών του Δήμου Χαλκιδέων, θεωρώ ότι το μεγαλύτερο χρηματοδοτούμενο έργο είναι η «δημοτική Αγορά» τόσο από πλευράς ύψους προϋπολογισμού (5.000.000,00€) όσο και από την θετική επίδραση του στον κοινωνικό αντίκτυπο της πόλης της Χαλκίδας και γενικότερα στο Δήμο Χαλκιδέων δίνοντας ώθηση στον τουρισμό, θα αναδείξει την πόλη μας και θα αυξήσει των κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων.

Βέβαια όμως δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε και σε ένα άλλο μεγάλο έργο στον Δήμο μας βάση του προϋπολογισμού του που αγγίζει τα 7.500.000,00€ είναι το Μουσικό σχολείο που οικοδομείται στην περιοχή της Νέας Αρτάκης Χαλκίδας και είναι ακόμα σε αρχικό στάδιο.

- **Πόσο σημαντική είναι η ένταξη των τριών έργων που εξετάζουμε στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και γιατί; Θα ήταν εφικτή η πραγματοποίησή τους χωρίς αυτή τη χρηματοδότηση;**

Είναι πολύ σημαντική η ένταξη τους γιατί αποτελούν έργα πνοής για τους πολίτες του Δήμου Χαλκιδέων διότι βαδίζουμε με Ευρωπαϊκές προδιαγραφές, βοηθάμε αρκετά για την προστασία του περιβάλλοντος, γίνεται ανάδειξη της τοπικής οικονομίας και επιπλέον αναδεικνύεται η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της παρούσας εργασίας, μετά τον προσδιορισμό του θεωρητικού πλαισίου, την ανάλυση και τη συλλογή ερευνητικών δεδομένων, θα επικεντρωθούμε στην οικονομική και κοινωνική ανάλυση των τριών έργων ώστε να διαπιστωθεί, όσο είναι εφικτό, η βέλτιστη χρήση των οικονομικών κονδυλίων του ΠΔΕ που δαπανήθηκαν, η αναγκαιότητα χρηματοδότησης από το πρόγραμμα και η συμβολή των εν λόγω έργων στην κοινωνική ευημερία.

3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στη σφαίρα των δημοσίων φορέων, η οικονομική αξιολόγηση συγκρίνει το κόστος και το όφελος που προκύπτει από έργο, προκειμένου να μεγιστοποιήσει την ποιότητα ζωής του πληθυσμού με βάση τους διαθέσιμους πόρους. Η αξιολόγηση βασίζεται σε μεθόδους ποσοτικής (κατά το δυνατόν) αποτίμησης της ελκυστικότητας ενός δημόσιου έργου ή υπηρεσίας. Καθώς στα δημόσια έργα το κριτήριο είναι η αποδοτικότητα του έργου για το κοινωνικό σύνολο, η κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση δεν μπορεί να περιλαμβάνει μόνο τις χρηματοοικονομικές ροές εσόδων – εξόδων, αλλά όλες τις πραγματικές επιπτώσεις του έργου στην κοινωνία.

Το Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall), η Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης” και η Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων, είναι τρία έργα συνολικού προϋπολογισμού 7.053.156,54€, βάσει των στοιχείων του αρμόδιου τμήματος του Δήμου Χαλκιδέων. Επιπλέον, όπως επισημαίνει ο Αναπληρωτής Διευθυντής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής, κύριος Κυριάκης, τα έργα αυτά αποτελούν σχεδόν το 10% των χρηματοδοτούμενων ΠΔΕ έργων του δήμου την τελευταία οκταετία. Σύμφωνα με το Διάγραμμα 1.3 οι εισροές κονδυλίων από το ΠΔΕ είναι συνεχώς αυξανόμενες στο διάστημα 2019 με 2022, φτάνοντας το μέγιστο επίπεδό τους το περασμένο έτος. Σύμφωνα με προβλέψεις του αρμόδιου τμήματος του Δήμου Χαλκιδέων, η ανοδική πορεία των εν λόγω κονδυλίων αναμένεται να συνεχιστεί και το 2023.

Μια πρώτη ματιά στους προϋπολογισμούς των δύο τελευταίων ετών, δίνει μια ιδέα για την πρωταρχική οικονομική αξιολόγηση των τριών έργων. Ο προϋπολογισμός του 2022 ψηφίστηκε στις 18-12-2021 με την υπ'αριθμ. 223/2021 Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου

(ΑΔΑ: 6ΝΩΔΩΗΑ-ΕΩ5) και επικυρώθηκε με την υπ'αριθμ. 43743/9-3-2022 Απόφαση (ΑΔΑ:69ΟΦΟΡ10-Υ9Ξ) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, με προϋπολογισθέντα:

Πίνακας 3.1

Οικονομικά στοιχεία προϋπολογισμού 2022 Δήμου Χαλκιδέων

ΈΣΟΔΑ 2022	112.551.632,97 €
ΔΑΠΑΝΕΣ 2022	112.309.585,30 €
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ 2022	242.047,67 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΙΔΙΩΝ ΠΟΡΩΝ	2.398.839,40 €

Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Ο προϋπολογισμός του 2023 ψηφίστηκε στις 11-08-2022 με την υπ'αριθμ. 118/2022 Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου (ΑΔΑ:973ΩΩΗΑ-ΜΥ9) και επικυρώθηκε με την υπ'αριθμ. 12377/17-2-2023 Απόφαση (ΑΔΑ:ΨΠ6ΧΟΡ10-ΦΜ1) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, με προϋπολογισθέντα:

Πίνακας 3.2

Οικονομικά στοιχεία προϋπολογισμού 2023 Δήμου Χαλκιδέων

ΈΣΟΔΑ 2023	125.304.355,73 €
ΔΑΠΑΝΕΣ 2023	125.231.310,19 €
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ 2023	73.045,54 €
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΙΔΙΩΝ ΠΟΡΩΝ	2.614.171,03 €

Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Βάσει των εσόδων και των δαπανών των προϋπολογισμών 2022 και 2023, είναι εμφανές ότι το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων πόρων και στα δυο έτη, δεν ξεπερνά το 2% των συνολικών εσόδων του δήμου. Αυτό σημαίνει ότι ο οργανισμός δεν θα μπορούσε να εκτελέσει εξολοκλήρου, μέσω ιδίων πόρων, κάποιο μεγάλο έργο, πόσο μάλλον περισσότερα από ένα. Συνεπώς, με τις δαπάνες να ισοσκελίζουν τα έσοδα, ο Δήμος Χαλκιδέων θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιήσει σημαντικά έργα, με αποτέλεσμα στασιμότητα στην ανάπτυξή του και αρνητικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των πολιτών, δεδομένης τόσο της πληθυσμιακής ανάπτυξης του δήμου, όσο και της αύξησης των κοινωνικών αναγκών. Γι αυτό το λόγο, πολύ σωστά, οι τρεις συνεντευξιαζόμενοι υπογράμμισαν τη βαρύνουσα σημασία του ΠΔΕ για τους προϋπολογισμούς των ΟΤΑ, όσον αφορά την εκτέλεση σημαντικών έργων.

Ωστόσο, αν και η γενική παρουσίαση του προϋπολογισμού δίνει μια εικόνα της συμβολής του ΠΔΕ στο Δήμο Χαλκιδέων, οδηγεί σε ένα γενικευμένο και συγκεντρωτικό συμπέρασμα για την αξιολόγηση των τριών έργων και, ίσως, σε μονομερή και εσφαλμένα συμπεράσματα. Σίγουρα η χρηματοδότηση του ΠΔΕ είναι σημαντική για τα δημόσια έργα. Όμως, για να μπορέσουμε να έχουμε μια πιο καθαρή και ορθή ανάλυση των τριών έργων και της σημασίας του ΠΔΕ στην υλοποίησή τους, θα χρειαστεί η επιμέρους αξιολόγηση αυτών.

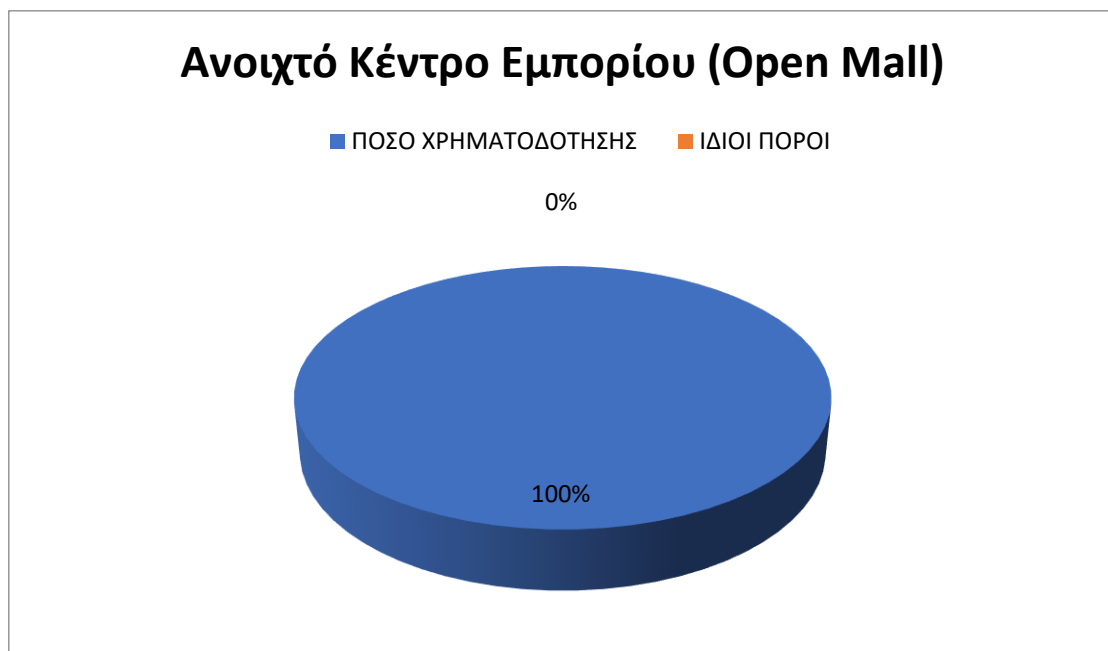
3.1.1 Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας

Το Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) της πόλης της Χαλκίδας αποτελεί, σύμφωνα με τη Δήμαρχο, κυρία Έλενα Βάκα, αλλά και τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, κύριο Κωνσταντίνο Λίγκρο, το μεγαλύτερο και πιο σημαντικό έργο του ΠΔΕ που έχει πραγματοποιηθεί ποτέ στην πόλη. Και πράγματι, πέραν των οικονομικών μεγεθών, το εν λόγω έργο αποτελεί σημείο αναφοράς, και κριτικής, για τους κατοίκους της πόλης για περισσότερα από δεκαπέντε χρόνια. Συνεπώς, η υλοποίηση του αποτελεί ζήτημα υψίστης σημασίας για την τοπική κοινωνία αλλά και τις δημοτικές αρχές.

Με προϋπολογισμό 16.168.187,60 €, συμπεριλαμβανομένων και όλων των περιφερειακών έργων, το έργο υπερβαίνει κατά πολύ τις οικονομικές δυνατότητες του δήμου, και σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί από ίδιους πόρους του δήμου. Όπως φαίνεται πιο κάτω, στο διάγραμμα 3.1, σύμφωνα με στοιχεία του τμήματος προϋπολογισμού του Δήμου Χαλκιδέων, το έργο χρηματοδοτείται εξολοκλήρου από το ΠΔΕ και συγκεκριμένα από το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», που η δήμαρχος αναφέρει ως το πιο άρτιο πρόγραμμα του ΠΔΕ. Αξίζει ωστόσο να επισημανθεί και η αλλαγή στη χρηματοδότηση του έργου από το 2021, που υπεγράφη η σύμβαση, μέχρι σήμερα. Όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα 3.2, το έργο ξεκίνησε με υψηλή συμμετοχή ιδίων πόρων του δήμου το 2021,

200.000 € από τα συνολικά 256.777,95 €, ενώ μετά το 2022, λόγω του υψηλού κόστους αλλά και τις βαρύνουσας σημασίας του, το έργο χρηματοδοτείται εξολοκλήρου από το ΠΔΕ με απόφαση του αρμόδιου υπουργού.

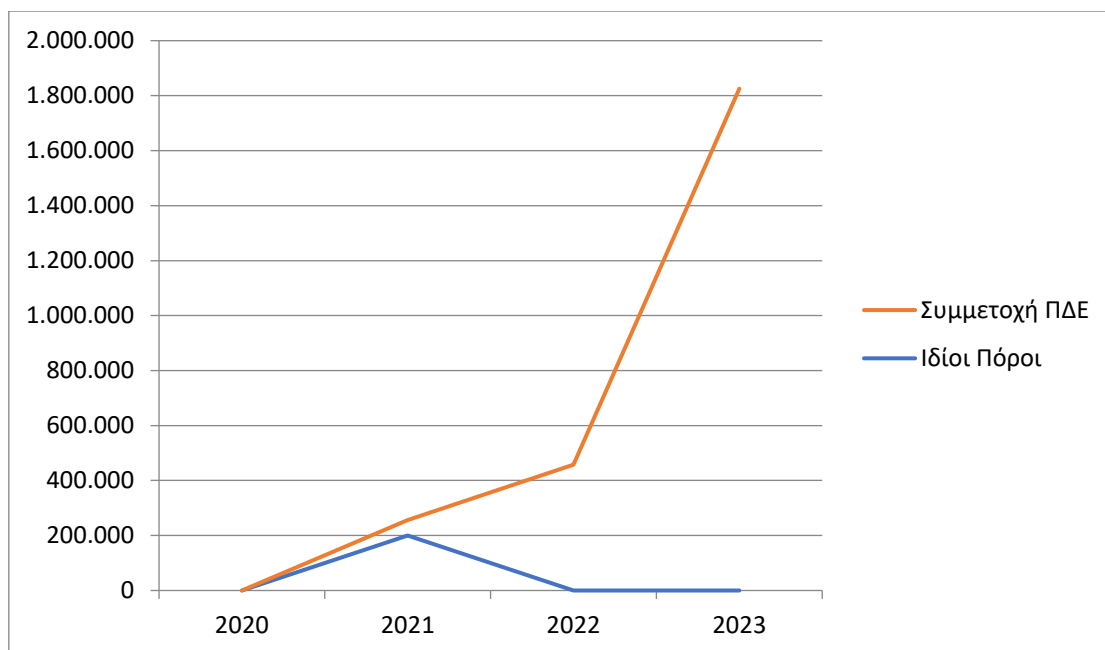
Καθίσταται συνεπώς σαφές πως η ένταξη του συγκεκριμένου έργου στο ΠΔΕ υπήρξε μονόδρομος για την υλοποίηση κι έγκαιρη παράδοση του. Το υψηλό κόστος και η έκταση του έργου καθιστούν τη χρηματοδότησή του από εναλλακτικές πηγές αδύνατη, τουλάχιστον με βάση τα οικονομικά στοιχεία του Δήμου Χαλκιδέων.



Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Διάγραμμα 3.1

Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall)



Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Διάγραμμα 3.2

Χρηματοδότηση έργου Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall)

Όσον αφορά την τοπική οικονομία, το έργο αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη του δήμου αλλά και των τοπικών επιχειρήσεων. Με την ολοκλήρωσή του θα επωφεληθούν όχι μόνο οι επιχειρήσεις που θα στεγαστούν στις ανακαινισμένες εγκαταστάσεις της παλαιάς αγοράς, αλλά και όσες βρίσκονται στους περιφερειακούς δρόμους και την ευρύτερη περιοχή. Το κουφάρι της παλαιάς αγοράς, πριν την έναρξη των εργασιών, αποτελούσε καταφύγιο για άστεγους, και χρήστες ουσιών, ενώ οι ελλιπείς συνθήκες υγιεινής είχαν μετατρέψει τα ερείπια σε πηγή βρωμιάς. Επιπλέον, τα ετοιμόρροπα κτήρια αποτελούσαν κίνδυνο για τους περαστικούς. Συνέπεια αυτής της κατάστασης ήταν η υποβάθμισή της συγκεκριμένης περιοχής του κέντρου και η αντιξοότητα στη διενέργεια των αγοραστικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Με την παράδοση του έργου, αναβαθμίζεται μια σημαντικής έκτασης περιοχή, ενώ οι επιχειρήσεις αποκτούν νέα δυναμική και αξιόλογες προοπτικές ανάπτυξης, με ότι συνεπάγεται αυτό, όπως η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αξίζει να σημειώσουμε πως, ήδη με την έναρξη των εργασιών, αυξήθηκε η κίνηση των πολιτών στις γειτνιαζουσες επιχειρήσεις ενώ σταδιακά ξεκίνησαν οι επενδύσεις στον τομέα των ακινήτων στην εν λόγω περιοχή.

Παράλληλα, πρόκειται, για ένα έργο που θα προσελκύσει περαιτέρω επενδύσεις τόσο του ιδίου του Δήμου Χαλκιδέων, όσο και ιδιωτικών φορέων στους τομείς του εμπορίου, της αναψυχής, του πολιτισμού και του τουρισμού, προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Παράλληλα, η παλαιά αγορά θα ξαναγίνει σημείο αναφοράς της εμπορικής δραστηριότητας και η ανανεωμένη ευρύτερη περιοχή θα προσελκύσει το ενδιαφέρον του νεότερου πληθυσμού της πόλης, ο οποίος θα έχει την ευκαιρία να δραστηριοποιηθεί επαγγελματικά στην περιοχή, επωφελούμενος από τις νέες εγκαταστάσεις και το μικρότερο κόστος, σε σύγκριση με άλλες περιοχές της πόλης, όπως το παραλιακό μέτωπο.

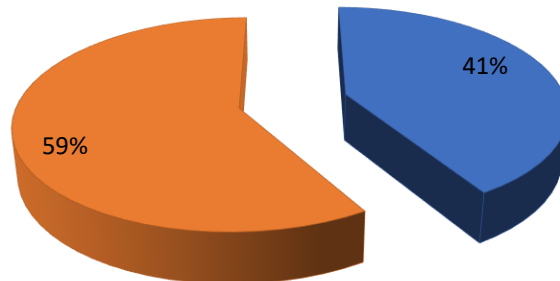
Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό πως το νέο Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου της πόλης αποτελεί ένα έργο με σημαντικό οικονομικό αποτύπωμα, αξιόλογες προοπτικές ανάπτυξης, αλλά και σημαίνουσα συμβολή στην ποιότητα ζωής των πολιτών. Πρόκειται για ένα έργο με πολυεπίπεδη επίδραση στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή της πόλης που, όπως δείχνουν τα στοιχεία, ορθώς εντάχθηκε στο ΠΔΕ.

3.1.2 Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων

Το δεύτερο έργο που μελετάται στην παρούσα εργασία είναι και αυτό που εγείρει τα περισσότερα ερωτήματα. Το έργο της Βελτίωσης και Συμπλήρωσης Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων με συνολικό προϋπολογισμό 504.375,21 € και τελικό κόστος 496.137,91 € καλύφθηκε κατά 60% από ίδιους πόρους του δήμου, και κατά 40% από το ΠΔΕ, και πιο συγκεκριμένα εντάχθηκε στο «Πράσινο Ταμείο», όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 3.3.

Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων

■ ΠΟΣΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ■ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ



Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Διάγραμμα 3.3

Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων

Το έργο σίγουρα κρίνεται απαραίτητο, δεδομένης της κακής κατάστασης των κοινόχρηστων χώρων της πόλης της Χαλκίδας, και δυνητικά ενισχύει τα οικονομικά τόσο του ιδίου του δήμου, όσο και των πολιτών κι επιχειρήσεων. Μέσω του συγκεκριμένου έργου οι κοινόχρηστοι χώροι του δήμου καθίσταται και πάλι λειτουργικοί και ελκυστικοί για τους πολίτες. Αυτή η αναβάθμιση αφενός δίνει τη δυνατότητα στις τοπικές επιχειρήσεις να αναπτυχθούν, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι θα κυκλοφορούν με ποιότητα στην πόλη, ενώ αφετέρου καθιστά την πόλη πιο ελκυστική στους επισκέπτες και τους τουρίστες. Παράλληλα, η ποιοτική και λειτουργική αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων αποτελεί κίνητρο για τις τοπικές επιχειρήσεις, εστίασης και εμπορικές, να προχωρήσουν σε επενδύσεις που αφορούν τόσο την επέκτασή τους, όσο και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Κατά συνέπεια δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, ενώ τα έσοδα των επιχειρήσεων, και κατ' επέκταση του δήμου μέσω της φορολογίας, αυξάνονται. Ειδικότερα όσον αφορά τα οικονομικά οφέλη του δήμου, το εν λόγω έργο αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά. Οι νέες τεχνολογίες, που υιοθετούνται μέσω του έργου, στο δημόσιο φωτισμό και το πότισμα των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, συνεισφέρουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού με

αποτέλεσμα τα σχετικά κονδύλια του δήμου να μειώνονται σημαντικά, δεδομένου του ταχύτατα επεκτεινόμενου αστικού ιστού της Χαλκίδας.

Παράλληλα, τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τους χώρους πρασίνου που δημιουργούνται μέσω του έργου, συνδυαστικά με την αισθητική αξία, συντελούν στην αύξηση της οικονομικής αξίας της γης (Μιχαηλίδου, 2018). Αυτή η αύξηση μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικά οφέλη για τον ΟΤΑ αλλά και το κράτος, καθώς οι σχετιζόμενοι με τα ακίνητα φόροι αυξάνονται ακολουθώντας την άνοδο της αντικειμενικής αξίας. Εξάλλου, συχνά η δημιουργία πάρκων πραγματοποιείται με πρωταρχικό σκοπό τα ανταποδοτικά οφέλη για τις πόλεις, καθώς αυξάνουν τις αξίες των ακινήτων και εμμέσως τη φορολόγηση (Crompton, 2001).

Ωστόσο, παρά τη σημασία και τα οικονομικά οφέλη για τους πολίτες και το δήμο, που απορρέουν από το έργο, υπάρχουν κάποια ερωτήματα σχετικά με τη χρηματοδότησή του και την ένταξή του στο ΠΔΕ. Η υπερίσχυση των ιδίων πόρων στη χρηματοδότηση του έργου, σε συνδυασμό με σχετικά μικρό κόστος για τα οικονομικά μεγέθη του δήμου δημιουργεί την εντύπωση πως το έργο θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί εξολοκλήρου από τον ΟΤΑ. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα αυθαίρετο συμπέρασμα που βασίζεται σε μια υπεραπλουστευμένη θεώρηση των οικονομικών μεγεθών και διαδικασιών. Ωστόσο, ο ίδιος ο Αναπληρωτής Διευθυντής Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Νέων Τεχνολογιών & Πληροφορικής του δήμου αναφέρει πως το εν λόγω έργο θα μπορούσε να υλοποιηθεί και από ιδίους πόρους χωρίς την ένταξη σε κάποιο πρόγραμμα του ΠΔΕ. Αν και πάντα η όποια επιπλέον χρηματοδότηση αποτελεί ελάφρυνση για τα οικονομικά των οργανισμών, η δήλωση αυτή γεννά μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με την αξιολόγηση των προς ένταξη στο ΠΔΕ έργων αλλά και την αναγκαιότητα της χρηματοδότησης για την υλοποίησή τους.

Παρά τις δηλώσεις των συνεντευξιζόμενων περί αξιολόγησης των έργων που εντάσσονται στο ΠΔΕ, προκαλεί εντύπωση η περίπτωση του συγκεκριμένου έργου. Πως ένα έργο που θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από τον ίδιο τον οργανισμό εντάχθηκε στο ΠΔΕ; Ίσως βέβαια να αποτελεί μια περίπτωση όπου το κόστος του έργου δεν αποτελεί το μόνο κριτήριο χρηματοδότησής του, αλλά η φύση και ο χαρακτήρας αυτού να αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες για την επιλογή του. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για ένα έργο με έντονο περιβαλλοντολογικό αποτύπωμα και συμβολή στην αειφορία, παράμετροι που ενισχύουν την επιλεξιμότητα ενός έργου από το ΠΔΕ, σύμφωνα με τον κύριο Κυριάκη. Ωστόσο, ακόμα και αν αυτό ισχύει, κάποιος θα μπορούσε να υποθέσει πως η χρηματοδότηση ενός τέτοιου έργου ίσως άφησε εκτός ΠΔΕ κάποιο άλλο έργο σημαντικότερο, ή τουλάχιστον κάποιο για την υλοποίηση του οποίου η ένταξη σε κάποιο πρόγραμμα ήταν απαραίτητη.

Αν και η αξιολόγηση της διαδικασίας ένταξης των δημόσιων έργων στο ΠΔΕ ξεπερνά τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, η επισήμανση των προβληματισμών που μπορεί να εγείρει η χρηματοδότηση ενός έργου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της οικονομικής αξιολόγησής του. Παρά την αμφίβολη αναγκαιότητα ένταξης του συγκεκριμένου έργου στο ΠΔΕ, σίγουρα η υλοποίησή του δύναται να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των πολιτών και του ίδιου του δήμου. Η βελτίωση και συμπλήρωση υπάρχοντων κοινόχρηστων χώρων δημιουργεί νέα δεδομένα και προοπτικές για τις τοπικές επιχειρήσεις. Παράλληλα, η χρηματοδότηση που εξασφαλίστηκε ενίσχυσε τα οικονομικά στοιχεία του ΟΤΑ και του επέτρεψε να εξοικονομήσει ταμιακά διαθέσιμα, τα οποία θα μπορούσε να διαθέσει σε άλλα έργα ή την κάλυψη λοιπών δαπανών.

3.1.3 Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”

Ακόμα ένα έργο που χρηματοδοτήθηκε εξολοκλήρου από το ΠΔΕ χωρίς τη συμμετοχή του Δήμου Χαλκιδέων και τη δαπάνη ιδίων πόρων, όπως εμφανίζεται στο διάγραμμα 3.4.



Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών Δήμου Χαλκιδέων – Τμήμα Προϋπολογισμού

Διάγραμμα 3.4

Ποσοστά ΠΔΕ & και ιδίων πόρων για το έργο Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”

Με συνολικό προϋπολογισμό 2.300.000 €, το έργο αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση του υπάρχοντος Αθλητικού Κέντρου Κανήθου, καθώς και την βελτίωση των εγκαταστάσεων και την αύξηση της χωρητικότητας του. Το έργο εντάχθηκε στο ΠΔΕ και χρηματοδοτήθηκε εξολοκλήρου λόγω του μεγάλου κόστους του και της έλλειψης διαθέσιμων πόρων από τον Δήμο Χαλκιδέων. Όπως σημειώνει ο κύριος Κυριάκης, το έργο θα ήταν αδύνατο να υλοποιηθεί χωρίς την χρηματοδότηση του ΠΔΕ.

Αν λάβουμε υπόψιν τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν για τον ΟΤΑ από αυτή την επένδυση, η οικονομική αξιολόγηση αυτής φέρει θετικό πρόσημο. Το Αθλητικό Κέντρο, μετά την ολοκλήρωση των έργων, θα αποτελέσει το μεγαλύτερο κλειστό στάδιο αθλοπαιδιών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στο δήμο να διεκδικήσει τη φιλοξενία μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων, οι οποίες θα φέρουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών στην πόλη και κατ' επέκταση εισροή εισοδήματος για τις τοπικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, η εγγύτητα της πόλης της Χαλκίδας στην Αθήνα, αποτελεί έναν ακόμα παράγοντα που καθιστά το στάδιο πρώτη επιλογή, ανάμεσα στα περιφερειακά στην πρωτεύουσα στάδια, για τη φιλοξενία μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων παράλληλα με την Αθήνα, όπως για παράδειγμα προκριματικών αγώνων.

Παράλληλα, ένα σύγχρονο στάδιο θα εδραιώσει την πόλη σαν αθλητικό προορισμό με αποτέλεσμα την αύξηση των επισκεπτών όλο το χρόνο, αλλά και την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα του αθλητισμού τόσο από ιδιώτες, τόσο και από δημόσιους φορείς. Η ύπαρξη ενός αθλητικού χώρου υψηλών προδιαγραφών ενδέχεται να προσελκύσει και άλλες επενδύσεις στον τομέα του αθλητισμού από δημόσιους φορείς, όπως η δημιουργία επιπλέον αθλητικών εγκαταστάσεων. Επιπλέον, το ανακαινισμένο στάδιο θα συνεχίσει, πιο δυναμικά, να αποτελεί χώρο πραγματοποίησης εκδηλώσεων, πέραν των αθλητικών. Η παράπλευρη αυτή χρήση των εγκαταστάσεων θα προσελκύσει επιπλέον επισκέπτες στην πόλη, και θα εντάξει το χώρο στη λίστα εκείνων που μπορούν να φιλοξενήσουν μια πληθώρα διοργανώσεων. Επιπλέον, η δυναμική του ανακαινισμένου αθλητικού κέντρου θα δώσει ώθηση και σε άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, όπως εκείνους του τουρισμού και του εμπορίου, οι οποίοι αναμένεται να επωφεληθούν από μια τέτοια επένδυση.

Από άλλη σκοπιά, η ενεργειακή αναβάθμιση των αθλητικών εγκαταστάσεων, μέσω του χρηματοδοτούμενου έργου, όχι μόνο θα ελαχιστοποιήσει το περιβαλλοντολογικό τους αποτύπωμα αλλά θα τις καταστήσει ενεργειακά αποδοτικές, μέσω της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της υιοθέτησης πρωτοκόλλων καθαριότητας φιλικών προς το περιβάλλον. Παράλληλα, η ενεργειακή αναβάθμιση των εγκαταστάσεων θα συμβάλλει στη μείωση των δαπανών ενέργειας από το δήμο και την εξοικονόμηση κονδυλίων, τα οποία θα μπορούσαν να

δαπανηθούν σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες κι επενδύσεις του οργανισμού. Παράλληλα, η επιτυχημένη ολοκλήρωση ενός τέτοιου έργου αποτελεί ισχυρό διαπραγματευτικό “χαρτί” στα χέρια της δημοτικής αρχής, ειδικά όσον αφορά τη διεκδίκηση κονδυλίων για την πραγματοποίηση νέων έργων στον τομέα του αθλητισμού, όπως για παράδειγμα το νέο κλειστό κολυμβητήριο ολυμπιακών διαστάσεων που έχει εξαγγείλει ο ΟΤΑ.

Το έργο της Ενεργειακή Αναβάθμιση Αθλητικού Κέντρου Κανήθου «Τάσος Καμπούρης» είναι ένα έργο με σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Η εκσυγχρονισμένες και ενεργειακά αποδοτικές εγκαταστάσεις συνδράμουν στην οικονομική ανάπτυξη του δήμου και των ιδιωτικών επιχειρήσεων της περιοχής. Συνεπώς, είναι σαφές πως η ένταξη του έργου στο ΠΔΕ αποτελεί μια επένδυση με μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα θετικά αποτελέσματα.

3.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εκτός των οικονομικών ωφελειών που απορρέουν από τα μελετώμενα έργα, τη μελέτη ορθής ένταξης τους στο ΠΔΕ και τη ορθή χρήση των κονδυλίων, σημαντικό κομμάτι της αξιολόγησής τους αποτελεί και η κοινωνική θεώρηση των επιπτώσεών τους. Αυτή αναφέρεται στη συμβολή των εν λόγω έργων στην ποιοτική διαβίωση των πολιτών και τη βελτίωση της καθημερινότητάς τους. Δεδομένης της κοινής παραδοχής των τριών συνεντευξιαζόμενων πως το ΠΔΕ, και τα έργα που αυτό χρηματοδοτεί, αποτελούν αναμφίβολα μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής, η κοινωνική αξιολόγηση φαίνεται να είναι εξέχουσας σημασίας ώστε να διαπιστωθεί εάν οι στόχοι που τέθηκαν, επιτεύχθηκαν και αν έφεραν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε η μέτρηση των κοινωνικών επιπτώσεων είναι δύσκολη υπόθεση, καθώς πολλά από τα κόστη και τα οφέλη δεν είναι μετρήσιμα και η αξιολόγησή τους υποκειμενική (Γκίκας & Χυζ, 2022).

Στην παρούσα εργασία, καθώς η αξιολόγηση που πραγματοποιείται έχει ως σημείο αναφοράς τους εκάστοτε στόχους, έρχεται να ενισχύσει τη λογοδοσία της πολιτικής, και εν προκειμένω του ΟΤΑ, προς τους πολίτες. Σε αυτή την περίπτωση, θεωρούμε πως οι στόχοι ενός επιτυχημένου έργου τέθηκαν διότι κρίθηκαν έως οι πλέον κατάλληλοι για την αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος στο οποίο αναφέρονται, και για τους οποίους δεσμεύτηκαν οι πόροι του ΠΔΕ.

Με άλλα λόγια, η παρούσα αξιολόγηση εστιάζει στην κοινωνική συνεισφορά των έργων, με γνώμονα την αποτελεσματικότητά τους, την αποδοτικότητά τους, την επάρκειά τους, την αποκριτικότητα τους, δηλαδή το βαθμό που τα έργα ικανοποίησαν τις ανάγκες, τις προτιμήσεις

και τις αξίες κάποιων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, και τέλος την καταλληλότητα τους, δηλαδή αν και σε τι βαθμό οι στόχοι και τα αποτελέσματα των έργων είναι χρήσιμα και αξιοποιήσιμα. Ωστόσο, καθώς τα έργα που μελετώνται στην εργασία δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, και κατά συνέπεια δεν μπορούμε να έχουμε μετρήσιμα μεγέθη για αυτά, η κοινωνική τους αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί βάσει του προγραμματισμού τους.

3.2.1 Έργο Πρώτο: Ανοιχτό Κέντρο Εμπορίου (Open Mall) Χαλκίδας

Η περίπτωση του Ανοιχτού Κέντρου Εμπορίου της Χαλκίδας, αναφέρεται σε ένα έργο με σαφή και πολυεπίπεδο κοινωνικό αντίκτυπο. Όσον αφορά τα κοινωνικά οφέλη που επιφέρει το εν λόγω έργο, κανείς δεν μπορεί να εγείρει αντιρρήσεις σχετικά με τις ευεργετικές συνέπειες στο κοινωνικό σύνολο μετά την ολοκλήρωσή του.

Φυσικά, κατά την πορεία των πολυετών εργασιών που αφορούν το έργο υπήρξαν, και συνεχίζουν να υπάρχουν όσο συνεχίζονται οι εργασίες, εμπόδια και δυσκολίες στην κίνηση και τη ζωή των πολιτών, δεδομένης της κεντρικής θέσης του έργου στον αστικό ιστό. Παράλληλα, με το ήδη επιβαρυνόμενο οδικό δίκτυο της πόλης και τις ελλειπείς υποδομές, οι εργασίες που σχετίζονται με το έργο δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο την ομαλή κίνηση οχημάτων και πεζών, ενώ ταυτόχρονα παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία των γειτονικών επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι αρχές καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εύρυθμη λειτουργία των γύρω χώρων και οδών ώστε να αποφευχθούν τυχόν προβλήματα, όσο αυτό είναι εφικτό. Από την άλλη, οι επιχειρηματίες και οι πολίτες, κατανοώντας τη σημασία του έργου και τα μακροπρόθεσμα οφέλη που αυτό επιφέρει, δείχνουν την απαιτούμενη υπομονή, όσο αυτό είναι δυνατό, μέχρι την ολοκλήρωση των εργασιών.

Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωσή του το έργο αναμένεται να συμβάλει ευεργετικά και να αλλάξει δραστικά τη ζωή των πολιτών. Πολύ σωστά ο κύριος Κυριάκης επισημαίνει πως το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος της πόλης, καθώς το κουφάρι της παλιάς αγοράς θα αναστηλωθεί, όπως επίσης και στη διατήρηση και ανάδειξη της ιστορικότητας και του εμπορικού χαρακτήρα της περιοχής. Παράλληλα, ο νέος χώρος της παλαιάς αγοράς, μαζί με την παράπλευρη πλατεία αγοράς, η οποία θα αναδιαμορφωθεί, θα αποτελέσουν ένα σημείο ανάπαυλας, περιπάτου και αναψυχής στο κέντρο της πόλης. Επιπλέον, τα περιφερειακά έργα θα διευκολύνουν τη μετακίνηση των πολιτών καθώς συμβάλουν σε ένα βαθμό στην επίλυση του έντονου κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης, ενώ οι νέες υποδομές θα επιτρέψουν την ασφαλή χρήση εναλλακτικών και οικολογικών μέσων μεταφοράς, όπως το ποδήλατο. Από την άλλη, οι νέες υποδομές τόσο στις εγκαταστάσεις της παλαιάς αγοράς, της πλατείας αλλά και των σχετιζόμενων οδών θα επιτρέψουν την ευκολότερη

μετακίνηση των ατόμων με αμαξίδια και των οικογενειών με βρεφικά καρότσια, κάνοντας ένα ακόμα βήμα για μια πόλη προσβάσιμη και φιλική σε όλες τις κοινωνικές ομάδες.

Είναι εμφανές πως το έργο του Ανοιχτού Κέντρου Εμπορίου είναι, η τουλάχιστον φιλοδοξεί να είναι, μια δραστική παρέμβαση στην κοινωνία της πόλης της Χαλκίδας. Όχι μόνο θα αλλάξει το πρόσωπο του αστικού κέντρου αλλά θα δώσει νέες δυνατότητες στους πολίτες και τους επισκέπτες του κέντρου βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής τους.

3.2.2 Έργο Δεύτερο: Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων

Ένα έργο με ξεκάθαρο και άμεσο κοινωνικό προσανατολισμό, που αποσκοπεί κυρίως στην βελτίωση της ζωής και ευημερία όλων των πολιτών της πόλης της Χαλκίδας. Καθώς το έργο αφορά την ανάπλαση και αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου και αναψυχής και στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στον αστικό ιστό, κρίνεται αναγκαίο και απαραίτητο, δεδομένης τόσο της κλιματικής αλλαγής αλλά και της πληθυσμιακής αύξησης της πόλης της Χαλκίδας. Καθώς η πόλη μεγαλώνει οι κοινόχρηστοι χώροι χρήζουν επέκτασης και ανανέωσης με τρόπο που να βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των πολιτών.

Αν αναλογιστούμε τη σημασία των κοινόχρηστων δημόσιων χώρων στις αστικές κοινωνίες, τότε γίνεται αντιληπτή η κοινωνική σημασία του συγκεκριμένου έργου. Οι υψηλού επιπέδου κοινόχρηστοι χώροι, αποτελούν σημείο κοινωνικής συναναστροφής, αναψυχής αλλά και ψυχικής ανάτασης. Ειδικά, οι δημόσιοι χώροι πρασίνου συμβάλουν δραστικά στην κοινωνική και ψυχική ισορροπία των πολιτών. Επιπλέον, αποτελούν χώρους άσκησης και περιπάτου συμβάλλοντας στην καλύτερη σωματική υγεία των κατοίκων.

Εξίσου σημαντική και ευεργετική για την ποιότητα ζωής των κατοίκων, αποτελεί και η περιβαλλοντολογική επίδραση του εν λόγω έργου. Οι ανανεωμένοι χώροι πρασίνου θα συμβάλουν στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της ηχορύπανσης, της σκόνης, και τη μείωση της θερμοκρασίας τους καλοκαιρινούς μήνες στην πόλη. Δεδομένης της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής, και των υψηλών θερμοκρασιών που σημειώνονται στην πόλη της Χαλκίδας, η μείωση της θερμοκρασίας το καλοκαίρι αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τους κατοίκους της πόλης. Παράλληλα, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το δημόσιο φωτισμό και ο ψηφιακός προγραμματισμός της άρδευσης των χώρων πρασίνου φέρνει την πόλη της Χαλκίδας πιο κοντά στα δεδομένα μιας σύγχρονης, φιλικής προς το περιβάλλον πόλης.

Είναι εμφανές πως το έργο «Βελτίωση – Συμπλήρωση Υπάρχοντων Κοινόχρηστων Χώρων» φέρει σημαντικό κοινωνικό αποτύπωμα και βασικό στόχο έχει τη βελτίωση της ζωής

των πολιτών. Είναι ένα έργο άμεσα συνδεδεμένο με την κοινωνική ευημερία και την ποιότητα της ζωής στο αστικό περιβάλλον. Και πράγματι. Τα οφέλη που απορρέουν από το έργο για το κοινωνικό σύνολο είναι σημαντικά, πολυεπίπεδα και με μακροχρόνιο σχεδιασμό, στοιχείο πολύ σημαντικό για την κοινωνική ευημερία. Τα στοιχεία αυτά κατατάσσουν το έργο αυτό υψηλά στην κλίμακα της κοινωνικής αξιολόγησης, και επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα υλοποίησής του.

3.2.3 Έργο Τρίτο: Ενεργειακή Αναβάθμιση Κλειστού Αθλητικού Κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης”

Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, το έργο της ενεργειακής αναβάθμισης του κλειστού αθλητικού κέντρου Κανήθου Χαλκίδας “Τάσος Καμπούρης” έχει αξιόλογο κοινωνικό χαρακτήρα και με σημαντική συμβολή στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Δεδομένου ότι αποτέλεσε την πρώτη δημόσια αθλητική εγκατάσταση στη Βοιωτική πλευρά της πόλης της Χαλκίδας όταν κατασκευάστηκε, η ανακαίνιση και ο εκσυγχρονισμός του κρίνονται απαραίτητοι για τη συνέχιση και ενδυνάμωση του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει στην κοινωνική ζωή της περιοχής. Το εν λόγω έργο όχι μόνο προωθεί τον αθλητισμό ως τρόπο ζωής στους πολίτες αλλά δημιουργεί και ένα νέο χώρο για κοινωνικοποίηση και αναψυχή για τους πολίτες όλων των ηλικιών.

Οι ανακαινισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις του κέντρου παρέχουν στους πολίτες ολόκληρης της Χαλκίδας άμεση και εύκολη πρόσβαση σε αθλήματα και δραστηριότητες που πριν ίσως ήταν και αδύνατο να έχουν. Επιπλέον, με την ολοκλήρωση του έργου το Αθλητικό Κέντρο Κανήθου επαναπροσδιορίζει τη θέση του στην τοπική κοινωνία ως σημείο αναφοράς αθλοπαιδιών και αναψυχής για όλες τις ηλικίες, μέσω της πληθώρας των ανοιχτών προγραμμάτων που θα προσφέρει και πάλι. Επίσης, οι νέες εγκαταστάσεις θα αποτελέσουν πόλο έλξης για τους νέους που θέλουν να ασχοληθούν με τον αθλητισμό, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αθληθούν συστηματικά, με όλα τα οφέλη που μπορεί να επιφέρει η ενασχόληση με τον αθλητισμό σε προσωπικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο.

Παράλληλα, ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων αλλά και του περιβάλλοντος χώρου θα αναγάγει το αθλητικό κέντρο Κανήθου σε σημείο αναφοράς για την καθημερινή αναψυχή των πολιτών, και θα αποτελέσει αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής ζωής της περιοχής, παρέχοντας στους κατοίκους ένα χώρο για περίπατο, άθληση και παιχνίδι. Από την άλλη, οι αθλητικές διοργανώσεις που δύναται να φιλοξενήσει το κέντρο θα αποτελέσουν μέσο ψυχαγωγίας για τους πολίτες της Χαλκίδας, βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο τους.

Η κοινωνική συνεισφορά αποτελεί κι εδώ σημαντική παράμετρο για τον σχεδιασμό του έργου. Εκτός από τα αξιολογικά οικονομικά οφέλη που απορρέουν από το έργο, κι αναλύθηκαν πιο πάνω, η συνεισφορά στην κοινωνική ευημερία και τη βελτίωση της ποιότητάς ζωής των πολιτών είναι εξίσου σημαντική. Το έργο της ενεργειακής αναβάθμισης του κλειστού αθλητικού κέντρου Κανήθου Χαλκίδας θα μετατρέψει τις υφιστάμενες αθλητικές υποδομές σε ένα σύγχρονο κέντρο άθλησης και ψυχαγωγίας, ανοιχτό στο κοινωνικό σύνολο, και σημαίνουσα προσφορά στη ζωή των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ανάλυση των τριών έργων του Δήμου Χαλκιδέων που έχουν ενταχθεί και χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ υπογράμμισε όχι μόνο την αναγκαιότητα και σημασία της χρηματοδότησης για την υλοποίησή τους, αλλά επισήμανε τα σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που απορρέουν από αυτά για τους πολίτες αλλά και τον ίδιο τον ΟΤΑ.

Η χρηματοδότηση που εξασφαλίστηκε από το ΠΔΕ επέτρεψε στο δήμο να προχωρήσει στην υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής και κοινωνικής προσφοράς, που σε άλλη περίπτωση πιθανώς να ήταν αδύνατη. Αν και για τα έργα του Ανοιχτού Κέντρου Εμπορίου της Χαλκίδας, και της ενεργειακής αναβάθμισης του κλειστού αθλητικού κέντρου Κανήθου Χαλκίδας η ένταξη στο ΠΔΕ ήταν απαραίτητη, στην περίπτωση της βελτίωση – συμπλήρωση υπάρχοντων κοινόχρηστων χώρων η χρηματοδότηση θα μπορούσε να είχε διατεθεί σε κάποιο άλλο έργο μεγαλύτερου κόστους, το οποίο δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί από ίδιους πόρους του ΟΤΑ. Αυτό ίσως και να αποτελεί το μόνο μελανό σημείο στις τρεις περιπτώσεις που εξετάστηκαν. Ωστόσο, ο έντονος κοινωνικός χαρακτήρας του εν λόγω έργου και η σημαντική συνεισφορά του για την αειφορία και το περιβάλλον πιθανώς έπαιξαν ρόλο στην επιλογή του για χρηματοδότηση.

Όσον αφορά τα τρία έργα που μελετήθηκαν, φαίνεται πως ορθώς εντάχθηκαν στο ΠΔΕ, καθώς και τα τρία έχουν σημαντικά οικονομικά οφέλη για το δήμο, τις τοπικές επιχειρήσεις και τους πολίτες, αλλά παράλληλα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία, φροντίζοντας για την κοινωνική ευημερία και την ποιοτικότερη ζωή των πολιτών. Και τα τρία έργα αποβλέπουν στη μακροχρόνια οικονομική ευημερία του δήμου, την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού, του εμπορίου, και όχι μόνο, αλλά και την προσέλκυση περαιτέρω ιδιωτικών αλλά και δημόσιων επενδύσεων. Από την άλλη, και τα τρία έργα φιλοδοξούν να αλλάξουν δραστικά τη ζωή των πολιτών, διατηρώντας ανάμεσα στους κύριους στόχους τους την κοινωνική ευημερία και ανάπτυξη. Με τη δημιουργία νέων υποδομών, εκσυγχρονισμένων υπάρχοντων εγκαταστάσεων, κι ενός ποιοτικότερου αστικού περιβάλλοντος, τα έργα αυτά βελτιώνουν τη ζωή των πολιτών και προσφέρουν νέες δυνατότητες προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Επιπλέον, τα έργα αυτά, και η επιτυχής υλοποίησή τους από τον δήμο, ισχυροποιούν τη θέση της πόλης της Χαλκίδας και αποτελούν ένα ισχυρό διαπραγματευτικό χαρτί της δημοτικής αρχής με τους κυβερνητικούς φορείς, σε θέματα επενδύσεων και ανάπτυξης. Φυσικά, δεν χρειάζεται να αναφερθεί η εκμετάλλευση της

επιτυχούς ολοκλήρωσης των έργων σε επίπεδο τοπικών πολιτικών σκοπιμοτήτων, καθώς κάτι τέτοιο περνά τα όρια της παρούσας εργασίας.

Αν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε τα συγκεκριμένα έργα για να εξάγουμε γενικότερα συμπεράσματα για τα έργα που εντάσσονται στο ΠΔΕ, σίγουρα θα ήταν με επιφύλαξη και με γνώση των κινδύνων που επιφυλάσσει μια τέτοια γενίκευση. Ωστόσο, έχοντας υπόψη τις διαδικασίες ένταξης και αξιολόγησης των έργων του ΠΔΕ, θα μπορούσαμε να πούμε πως τα έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα αποτελούν σημαντικά δημόσια έργα εκσυγχρονισμού των υποδομών που στόχο έχουν αφενός την οικονομική ανάπτυξη, και αφετέρου τη βελτίωση της ζωής των πολιτών. Συνεπώς, το ΠΔΕ αποτελεί ένα σημαντικό όργανο στα χέρια των τοπικών αρχών για την υλοποίηση σημαντικών και δαπανηρών έργων, ενώ από την άλλη είναι ένα μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Παράρτημα



Η παρούσα δήλωση μετά των ερωτήσεων διανεμήθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας του μεταπτυχιακού φοιτητή Σταμάτιου Μπαλάνου με θέμα «Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση των Χρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων» για το ΠΜΣ Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής – Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκατάθεση των συνεντευξιαζόμενων, και να δοθεί η άδεια να συμπεριληφθούν οι απαντήσεις τους στην παρούσα πτυχιακή εργασία.

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Καλείστε να συμμετάσχετε σε μία επιστημονική έρευνα του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική» του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Ο τίτλος της έρευνας είναι «Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων».

Σκοπός της εν λόγω επιστημονικής έρευνας είναι να ερευνηθούν και να αξιολογηθούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στον Δήμο Χαλκιδέων, μέσω της μελέτης τριών σημαντικών έργων που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα.

Προτού συμφωνήσετε με τη συμμετοχή σας στην έρευνα, πρέπει να γνωρίζετε ότι:

- ❖ Η έρευνα συνίσταται από μια συνέντευξη, τις ερωτήσεις τις οποίες καλείστε να απαντήσετε.
- ❖ Η συμπλήρωση και επιστροφή του ερωτηματολογίου και οι απαντήσεις στις ερωτήσεις της συνέντευξης αποτελούν συγκατάθεση συμμετοχής στην παρούσα έρευνα.
- ❖ Η συμμετοχή σας στην εν λόγω επιστημονική έρευνα είναι εθελοντική.
- ❖ Η υποβολή των απαντήσεων θα πρέπει να γίνει είτε χειρόγραφα είτε ηλεκτρονικά μέσω e-mail.
- ❖ Δεν υπάρχουν προβλέψιμοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα. Εάν θεωρήσετε πως δεν θα θέλατε να απαντήσετε σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, παρακαλούμε μη διστάσετε να ζητήσετε να παραλειφθούν.
- ❖ Μπορείτε να αποχωρήσετε από την έρευνα ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια / κύρωση, ανακαλώντας τη συγκατάθεσή σας στο e-mail: stambal@hotmail.com ή με απευθείας ενημέρωση του ερευνητή κ. Μπαλάνου Σταμάτιου.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ερευνητής και το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να τηρεί πλήρη εμπιστευτικότητα για όλες τις πληροφορίες που θα αποκτηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, δεδομένα που σας αφορούν θα δημοσιευτούν μόνο εφόσον υπάρχει η ρητή συγκατάθεσή σας. Επιπλέον, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της έρευνας υπόκειται σε κατάλληλες εγγυήσεις.

Για τυχόν απορίες σε θέματα αναφορικά με την επιστημονική έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον υπεύθυνο ερευνητή κ. Μπαλάνο Σταμάτιο (τηλ. 6948 636 973, e-mail: stambal@hotmail.com), καθώς και με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΥΠΔ») του Πανεπιστημίου για απορίες σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν.

Θα σας δοθεί αντίγραφο του Εντύπου Ενημέρωσης και της παρούσας δήλωσης συγκατάθεσης, όταν η τελευταία έχει υπογραφεί.

Έχω διαβάσει τις ανωτέρω αναφερόμενες πληροφορίες και συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη επιστημονική έρευνα.

Όνοματεπώνυμο συμμετέχοντος / συμμετέχουσας στην έρευνα:

.....

Ημερομηνία:

Υπογραφή:

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος ερευνητής επιθυμεί μετά το πέρας της έρευνας να δημοσιεύσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν, **Συναινώ** **Δε Συναινώ** σε αυτή του την ενέργεια.

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Καλείστε να συμμετάσχετε σε μία επιστημονική έρευνα του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική» του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Ο τίτλος της έρευνας είναι «Οικονομική και Κοινωνική Αξιολόγηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στο Δήμο Χαλκιδέων».

Σκοπός της εν λόγω επιστημονικής έρευνας είναι να ερευνηθούν και να αξιολογηθούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων στον Δήμο Χαλκιδέων, μέσω της μελέτης τριών σημαντικών έργων που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα.

Προτού συμφωνήσετε με τη συμμετοχή σας στην έρευνα, πρέπει να γνωρίζετε ότι:

- ❖ Η έρευνα συνίσταται από μια συνέντευξη, τις ερωτήσεις τις οποίες καλείστε να απαντήσετε.
- ❖ Η συμπλήρωση και επιστροφή του ερωτηματολογίου και οι απαντήσεις στις ερωτήσεις της συνέντευξης αποτελούν συγκατάθεση συμμετοχής στην παρούσα έρευνα.
- ❖ Η συμμετοχή σας στην εν λόγω επιστημονική έρευνα είναι εθελοντική.
- ❖ Η υποβολή των απαντήσεων θα πρέπει να γίνει είτε χειρόγραφα είτε ηλεκτρονικά μέσω e-mail.
- ❖ Δεν υπάρχουν προβλέψιμοι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα. Εάν θεωρήσετε πως δεν θα θέλατε να απαντήσετε σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, παρακαλούμε μη διστάσετε να ζητήσετε να παραλειφθούν.
- ❖ Μπορείτε να αποχωρήσετε από την έρευνα ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια / κύρωση, ανακαλώντας τη συγκατάθεσή σας στο e-mail: stambal@hotmail.com ή με απευθείας ενημέρωση του ερευνητή κ. Μπαλάνου Σταμάτιου.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ερευνητής και το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να τηρεί πλήρη εμπιστευτικότητα για όλες τις πληροφορίες που θα αποκτηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, δεδομένα που σας αφορούν θα δημοσιευτούν μόνο εφόσον υπάρχει η ρητή συγκατάθεσή σας. Επιπλέον, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της έρευνας υπόκειται σε κατάλληλες εγγυήσεις.

Για τυχόν απορίες σε θέματα αναφορικά με την επιστημονική έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον υπεύθυνο ερευνητή κ. Μπαλάνο Σταμάτιο (τηλ. 6948 636 973, e-mail: stambal@hotmail.com), καθώς και με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΥΠΔ») του Πανεπιστημίου για απορίες σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν.

Θα σας δοθεί αντίγραφο του Εντύπου Ενημέρωσης και της παρούσας δήλωσης συγκατάθεσης, όταν η τελευταία έχει υπογραφεί.

Έχω διαβάσει τις ανωτέρω αναφερόμενες πληροφορίες και συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη επιστημονική έρευνα.

Όνοματεπώνυμο ~~συμμετέχοντος~~ / συμμετέχουσας στην έρευνα:
.....Ελένη Βάκα

Ημερομηνία: ...24/2/2023.....

Υπογραφή:

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος ερευνητής επιθυμεί μετά το πέρας της έρευνας να δημοσιεύσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν, Συναιώ Δε Συναιώ σε αυτή του την ενέργεια.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ερευνητής και το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να τηρεί πλήρη εμπιστευτικότητα για όλες τις πληροφορίες που θα αποκτηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, δεδομένα που σας αφορούν θα δημοσιευτούν μόνο εφόσον υπάρχει η ρητή συγκατάθεσή σας. Επιπλέον, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της έρευνας υπόκειται σε κατάλληλες εγγυήσεις.

Για τυχόν απορίες σε θέματα αναφορικά με την επιστημονική έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον υπεύθυνο ερευνητή κ. Μπαλάνο Σταμάτιο (τηλ. 6948 636 973, e-mail: stambal@hotmail.com), καθώς και με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΥΠΔ») του Πανεπιστημίου για απορίες σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν.

Θα σας δοθεί αντίγραφο του Εντύπου Ενημέρωσης και της παρούσας δήλωσης συγκατάθεσης, όταν η τελευταία έχει υπογραφεί.

Έχω διαβάσει τις ανωτέρω αναφερόμενες πληροφορίες και συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη επιστημονική έρευνα.

Όνοματεπώνυμο συμμετέχοντος / ~~συμμετέχουσας~~ στην έρευνα:
Ιωάννης Αθ. Κυριακός

Ημερομηνία: 20-02-2023

Υπογραφή: 

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος ερευνητής επιθυμεί μετά το πέρας της έρευνας να δημοσιεύσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν, Συναιώ Δε Συναιώ σε αυτή του την ενέργεια.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο ερευνητής και το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να τηρεί πλήρη εμπιστευτικότητα για όλες τις πληροφορίες που θα αποκτηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, δεδομένα που σας αφορούν θα δημοσιευτούν μόνο εφόσον υπάρχει η ρητή συγκατάθεσή σας. Επιπλέον, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της έρευνας υπόκειται σε κατάλληλες εγγυήσεις.

Για τυχόν απορίες σε θέματα αναφορικά με την επιστημονική έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον υπεύθυνο ερευνητή κ. Μπαλάνο Σταμάτιο (τηλ. 6948 636 973, e-mail: stambal@hotmail.com), καθώς και με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΥΠΔ») του Πανεπιστημίου για απορίες σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν.

Θα σας δοθεί αντίγραφο του Εντύπου Ενημέρωσης και της παρούσας δήλωσης συγκατάθεσης, όταν η τελευταία έχει υπογραφεί.

Έχω διαβάσει τις ανωτέρω αναφερόμενες πληροφορίες και συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη επιστημονική έρευνα.

Όνοματεπώνυμο συμμετέχοντος / ~~συμμετέχουσας~~ στην έρευνα:
ΛΙΓΚΡΟΣ ΚΟΝ/ΝΟΣ

Ημερομηνία: 14/03/2023

Υπογραφή: 

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος ερευνητής επιθυμεί μετά το πέρας της έρευνας να δημοσιεύσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που με αφορούν, Συναινώ Δε Συναινώ σε αυτή του την ενέργεια.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Αλεξανδρίδης Μιχαήλ Α. (2005), Διαχείριση Επενδύσεων, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα.
- Ανθόπουλος Λεωνίδας (2022), Έξυπνες πόλεις και ευφυής διακυβέρνηση , Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Γεωργόπουλος Ν. (2013), Στρατηγικό Μάνατζμεντ Γ΄ Έκδοση, (25-28), Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα.
- Γκίκας Γρηγόριος & Αλίνα Χυζ (2022), Αξιολόγηση Επενδυτικών Σχεδίων και Μελέτες Σκοπιμότητας, Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης, Αθήνα (Κεφάλαιο 16).
- Δεληθέου Βασιλική Δ. (2018), Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.
- Δημουλάς, Κ. (2019). Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Κοινωνικής Πολιτικής. Αθήνα: Διόνικος.
- Θεοφανίδης Σταύρος (Σεπτέμβριος 1985), Εγχειρίδιο Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.
- Καράγιωργας Δ. Π. (Σάκης), (1981), Δημόσια οικονομική ΙΙ: Οι δημοσιονομικοί θεσμοί, 1930-1985, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.
- Κασιμάτη, Κ. (2003). Κοινωνικός Σχεδιασμός και Αξιολόγηση. Μέθοδοι και Πρακτικές. Αθήνα: Gutenberg.
- Κίτσος Ιωάννης Δ., Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα και Συμβάσεις Παραχώρησης, (277-297), Εκδόσεις Σακκουλάς, 2014.
- Λαδιάς Χρίστος Απ. (2014), Ειδικά θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.
- Λαδιάς Χρίστος Απ. (2013), Το Σύγχρονο Θεσμικό πλαίσιο της Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα, (21-91), Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

- Μέργος Γεώργιος Ι., (2007), Κοινωνικό-Οικονομική Αξιολόγηση Επενδύσεων και Πολιτικών (δεύτερος τόμος), Εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα.
- Μπίτσικας Γεώργιος Ι. (1986), Κοινωνική αξιολόγηση σχεδίων δημοσίων επενδύσεων στην Ελλάδα Εκδόσεις Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα.
- Μπουραντάς Κ. Δημήτρης (2015), Μάνατζμεντ Θεωρητικό Υπόβαθρο, Σύγχρονες Πρακτικές, Εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα.
- Παπαδάκης Β. (2016) Στρατηγική των Επιχειρήσεων Τόμος Α΄, Εκδόσεις Ευγενία Αστ. Μπένου, Αθήνα.
- Παπαδάμου Στέφανος & Συριόπουλος Κωνσταντίνος (2015), Βασικές Αρχές Αξιολόγησης Επενδύσεων: Χρηματοοικονομική & Κοινωνιολογική Προσέγγιση, Εκδόσεις Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα.
- Πολύζος Σεραφείμ (2015), Αστική Ανάπτυξη, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Πολύζος Σεραφείμ (2011), Περιφερειακή Ανάπτυξη, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Ξενογλώσσα

- Strategic Management: Theory & Cases: An Integrated Approach (MindTap Course List) 13th Edition Hill Charles, Schilling A. Melissa, Jones R. Gareth (2018), Halvorsen, R., & Layton, D. F. (2015). Handbook on the Economics of Natural Resources. Edward Elgar Publishing.
- Laopodis, N. K. (2012). Understanding Investments: Theories and Strategies. Routledge.
- Beck, T., Levine, R., & Loayza, N., (2000) Finance and the sources of growth. Journal of Financial economics.
- Blomstrom, M., Lipsey, R. E., & Zejan, M. (1994). What explains the growth of developing countries? Convergence of productivity: Cross-national studies and historical evidence.
- Christopoulos, D. K., & Tsionas, E. G. (2004). Financial development and economic growth: evidence from panel unit root and cointegration tests. Journal of Development Economics.

King, R. G., & Levine, R. (1993a). Finance and growth: Schumpeter might be right. The Quarterly Journal of Economics.

King, R. G., & Levine, R. (1993b). Finance, entrepreneurship, and growth. Journal of Monetary Economics, 32(3), 513-542.

Pantelidis, P., Kyrkilis, D., & Nikolopoulos, E. (2012a). European Monetary Union and foreign direct investment inflows. SPOUDAI-Journal of Economics and Business.

Sullivan, A., (2011) Αστική Οικονομική. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

McCann, P., (2002), Αστική και Περιφερειακή Οικονομική, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

Crompton L. J. (2001), «The impact of parks on property values: empirical evidence from the past two decades in the United States», Managing Leisure, σελ. 1-31, 203-218.

Διπλωματικές Εργασίες

Κουρουμπή Π., (2021): «Οι δημόσιες επενδύσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, Αποτίμηση και Προοπτικές» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία.- Τμήμα Εφαρμοσμένων Οικονομικών και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Ανάκτηση από:

<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&lang=el&pid=iid:20988>

Μιχαηλίδου Ι., (2018): «Η Συμβολή των Χώρων Αστικού Πρασίνου στη Βιώσιμη Ανάπτυξη και η Επιρροή τους στην Εκτίμηση της Αξίας των Ακινήτων» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Πολυτεχνική Σχολή Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης. Ανάκτηση από:

http://ikee.lib.auth.gr/record/300152/files/MICHAHLIDOU575_DE.pdf

Νόμοι - ΦΕΚ

Νόμος 3852 ΦΕΚ Α' 87/7.6.2010

Νόμος 3889 ΦΕΚ Α' 182/14.10.2010

Απόφαση 9429/Β4 - 2116/2022 (ΦΕΚ 6951/Β/30-12-2022)

Επιστημονικά Άρθρα

C. Michael, H. (1987) “Economic Growth and Economic Development: A Distinction without a Difference,” *Social and Economic Studies*, 36(4), pp. 67–84.

Monastiriotis, V., Psycharis, Y., (2012) “Between equity, efficiency and redistribution: An analysis of revealed allocation criteria of regional public investment in Greece”. *Sage journals*.

Oates, W., (2015) “The theory of public finance in a federal system”. *JSTOR*. σ.σ. 37 – 54.

Παπαδασκαλόπουλος, Α., Χριστοφάκης, Μ., (2011) «Αναπτυξιακά πρότυπα και αστικά κέντρα στον ελληνικό περιφερειακό προγραμματισμό μετά το 2000». *Αειχώρος*.

Σεραφείμ Πολύζος, (2015) «Αστική Ανάπτυξη: Μεταφορικές Υποδομές, Δίκτυα και Ανάπτυξη», *Αειχώρος*.

Διαδικτυακές Πηγές

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ [Online]
Available at: <https://www.ggde-espa.gov.gr/ggde/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ [Online]
Available at: <https://www.ggde-espa.gov.gr/pde/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων [Online]
Available at: <https://www.tpd.gr/eidiko-anaptyksiako-programma-antonis-tritsis/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης & Εφαρμογής του Υπουργείου Εσωτερικών (ΕΥΔΕΥΠΕΣ) [Online]
Available at: <https://eyde.ypes.gr/tritsis>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Υπουργείο Εσωτερικών [Online]
Available at: <https://www.ypes.gr/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Υπουργείο Εσωτερικών [Online]
Available at: <https://www.ypes.gr/cat-faqs/programma-filodimos-i/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Υπουργείο Εσωτερικών [Online]

Available at: <https://www.ypes.gr/cat-faqs/programma-filodimos-ii-sychnes-erotiseis-ii/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Υπουργείο Εσωτερικών [Online]

Available at: <https://www.ypes.gr/cat-faqs/programma-filodimos-ii-sychnes-erotiseis-ii/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Υπουργείο Εσωτερικών [Online]

Available at: <https://www.ypes.gr/politikes-kai-drasesis/programma-filodimos-2/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

εταμ α.ε. [Online]

Available at: https://www.etam.gr/el/programma_filodimos_ii/
[Accessed Μάρτιος 2023].

Πράσινο Ταμείο [Online]

Available at: <https://prasinotameio.gr/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Δήμος Χαλκιδέων [Online]

Available at: <https://dimoschalkideon.gr/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

Δήμος Χαλκιδέων [Online]

Available at: <https://dimoschalkideon.gr/entachthike-gia-chrimatodotisi-sto-prasino-tameio-i-protasi-gia-ti-diexagogi-anoichtoy-architektonikoy-diagonismoy-me-skopo-tin-ekponisi-tis-orientikis-meletis-toy-ergoy-aeiforos-astiki-kinitikotita-pe/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

Δι@ύγεια [Online]

Available at: <https://www.diavgeia.gov.gr/>
[Accessed Απρίλιος 2023].

Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων [Online]

Available at: <https://cerpp.eprocurement.gov.gr/upgkimdis/unprotected/home.xhtml>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής [Online]

Available at: <https://library1.uniwa.gr/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

StereNews [Online]

Available at: <https://www.stereanews.gr/2022/03/xalkida-entaxtike-sto-programa-tritsis-i-dimotiki-agora-kai-to-anoixto-kentro-emporiou/>
[Accessed Φεβρουάριος 2023].

ACADEMIA [Online]

Available at: <https://www.academia.edu/8781641>
[Accessed Μάρτιος 2023].

European Commission [Online]
Available at: https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en
[Accessed Μάρτιος 2023].

SCIENTOLOGY [Online]
Available at: <https://www.scientologycourses.org/el/tools-for-life/targets/steps/strategic-planning.html>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Αρχαιολογία και Τέχνες [Online]
Available at:
<https://www.archaiologia.gr/blog/2014/03/10/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%87%CE%B1%CE%BB%CE%BA%CE%AF%CE%B4%CE%B1%CF%82-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BC%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CF%80/>
[Accessed Μάρτιος 2023].

Council Of Europe [Online]
Available at: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>
[Accessed Απρίλιος 2023].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή [Online]
Available at: https://commission.europa.eu/index_el
[Accessed Απρίλιος 2023].

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων [Online]
Available at: <https://www.eib.org/en/index.htm>
[Accessed Απρίλιος 2023].

Αειχώρος [Online]
Available at: <https://journals.lib.uth.gr/index.php/aeihoros/index>
[Accessed Απρίλιος 2023].

ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΚΕΠΕ) [Online]
Available at: <http://repository-kepe.ekt.gr/kepe/>
[Accessed Απρίλιος 2023]

Wikipedia [Online]
Available at: <https://el.wikipedia.org/wiki/>
[Accessed Απρίλιος 2023].

